Переклад В. Митрофанова

Розділ перший

ПІТЕР ПОТРАПЛЯЄ В ДІМ

Усі діти на світі, окрім одного хлопчика, зрештою виростають. Вони досить скоро дізнаються, що мають вирости. Ось як дізналася про це Венді.

їй було тоді два роки. Одного разу, граючись у садку, вона зірвала квітку й побігла показати її матусі. Гадаю, вона була дуже гарненька в ту мить, бо місіс Дарлінг притисла руку до серця й вигукнула:

— О, якби ж то ти лишилася така назавжди!

Ото й тільки. Та й цього було досить, щоб Венді збагнула, що і вона колись виросте. Коли тобі сповнюється два роки, такі речі вже розумієш. З цього віку й починається дорога до старості.

Отже, мешкали вони в будинку № 14, і, поки не народилася Венді, там панувала її мати. То була напрочуд мила жінка, мрійливої вдачі, з гарними, трохи насмішкуватими устами. Мрії виникали в неї повсякчас, без кінця-краю,— як ото вкладені одна в одну скринечки з далекого загадкового Сходу: хоч скільки ти їх видобувай, а там усередині завжди є ще одна. А на її гарних, трохи насмішкуватих устах блукав один такий поцілунок, якого Венді ніколи не могла зловити, хоча й добре бачила його отам, у правому кутику рота.

Містер Дарлінг завоював її ось як. Багато чоловіків, що були хлопчаками тоді, коли вона була дівчинкою, раптом усі враз збагнули, що закохалися в неї, і тут-таки наввипередки побігли до неї свататись. Побігли всі, крім містера Дарлінга. А він найняв візника й примчав туди перший. Отак вона й дісталась йому — з усім, що мала, окрім лиш отієї найостаннішої скринечки та отого невловимого поцілунку. Про скринечку він і гадки не мав, а здобути отой поцілунок не зумів, та зрештою облишив і сподіватися на це. Венді вважала, що здобути той поцілунок міг би хіба Наполеон, та я уявляю собі, як би він марно пробував, а тоді ні з чим подався б геть, спересердя грюкнувши дверима.

Містер Дарлінг завжди похвалявся перед Венді, що її матуся не просто любить його, але й шанує. Він був із тих великомудрих чоловіків, що знають геть усе про всякі там акції та облігації. Певна річ, ніхто того до пуття не знає, але він нібито й справді знав і часто казав, що от, мовляв, акції пішли вгору, а облігації впали в ціні,— і то з таким виглядом, що будь-яка жінка пройнялася б до нього пошаною.

На весіллі місіс Дарлінг була вбрана в усе біле. Попервах вона дуже ретельно, навіть захоплено, вела облік господарських витрат, неначе то була якась цікава гра. Не проминала найменшого дріб'язку, аж до якоїсь там копійчаної капустинки. Та спливав час, і вона стала забувати навіть і про дорогу цвітну капусту, а в її обліковій книзі замість циферії з'явилися малюночки немовлят. Вона малювала їх щоразу, як сідала підсумовувати витрати. То були її здогади.

Перша з'явилася на світ Венді, за нею Джон, а потім і Майкл.

Тижнів зо два після появи Венді тата й маму обсідали сумніви: а чи зможуть вони залишити її при собі? Адже зайвий

рот у сім'ї — це не абищо. Містер Дарлінг страшенно пишався дочкою, але водночас він над усе ставив чесність і, сидячи на краєчку ліжка місіс Дарлінг та тримаючи її за руку, ревно обчислював майбутні видатки, тимчасом як місіс Дарлінг благально дивилася на нього. Вона ладна була піти на ризик — нехай буде, що буде. Та містер Дарлінг стояв на своєму. Його принципи вимагали олівця та аркуша паперу, а що дружина раз у раз збивала його з ліку своїми міркуваннями, то він за кожним разом мусив починати все спочатку.

— Ти тільки не перебивай,— прохав він її.— Так ось, я маю на тиждень один фунт сімнадцять шилінгів тут, плюс два фунти шість шилінгів у конторі. Скажімо, я не питиму кави на службі — це ще десять шилінгів. Отже, виходить два... дев'ять... шість... та ще плюс

твої вісімнадцять і три... виходить три... дев'ять... сім... та ще п'ять з мого поточного рахунку... це вже виходить вісім... дев'ять... сім...— що це там шарудить?..— вісім... дев'ять... сім... так, і сім у думці...— помовч, помовч, люба!— та ще фунт ти позичила отому чоловікові...— цить, серденько, цить!— так... і серденько в думці... Ага, є! Скільки я казав? Дев'ять фунтів дев'ять шилінгів сім пенсів? Авжеж, так я й казав: дев'ять, дев'ять і сім! От тільки чи зможемо ми протягти хоч рік, маючи дев'ять фунтів дев'ять шилінгів сім пенсів на тиждень?

— Зможемо, зможемо, Джордже!— вигукнула місіс Дарлінг. Та вона від самого початку була наче заворожена, а містер Дарлінг мав твердішу вдачу.

— Не забудь про свинку!— застеріг він дружину майже погрозливо і знову пустився в підрахунки:— Отже, записую: свинка — один фунт, хоч боюся, що насправді обернеться нам куди дорожче — не менш як у тридцять шилінгів... Стривай, стривай, не заважай... Далі кір — один фунт п'ять шилінгів...

висипка — десять шилінгів... отже, виходить... два... п'ятнадцять... шість...— не махай рукою!— плюс іще коклюш — ну, скажімо, п'ятнадцять шилінгів...—І так тривало без кінця, і щоразу виходили нові й нові суми.

Та зрештою все-таки винесли присуд на користь Венді, урізавши видатки на свинку до дванадцяти з половиною шилінгів, а кір і висипку взявши за одне.

Така сама буча зчинилася згодом і через Джона, а Майклова доля взагалі висіла на волосинці. Одначе й їх обох залишили, і незабаром ви могли побачити всю трійцю, що в супроводі няньки рядочком виступала вулицею до підготовчої школи міс Фулсом.

Місіс Дарлінг любила в усьому лад, та й містер Дарлінг завжди прагнув нічим не поступатися перед сусідами; отож не дивно, що вони завели няньку. А що були вони люди небагаті — скільки ж бо грошей ішло на саме молоко дітям!— то за няньку їм правила поважна собака ньюфаундлендської породи, на ім'я Нена. До того як стала нянькою у Дарлінгів, Нена не мала постійних господарів, але до дітей вона завжди була прихильна. Дарлінги познайомилися з нею в Кенсінгтонському парку, де вона гаяла майже весь свій вільний час, зазираючи в дитячі коляски. Недбайливі няньки дуже не полюбляли Нену, бо вона мала звичай іти за ними назирці аж додому й скаржитися на них хазяйкам.

Зате сама Нена в ролі няньки була справжнє золото. Як старанно вона купала дітей, як схоплювалась серед ночі, тільки-но, бувало, хтось із її вихованців хоч писне! Зрозуміло, що її буда стояла там-таки, в дитячій кімнаті. Нена, як ніхто, вміла розпізнавати, коли кашель не вартий клопоту, а коли треба обмотати дитині горло вовняною панчохою. До свого останнього дня вона вірила у старовинні цілющі засоби, на

зразок ревеневого листя, і тільки зневажливо чмихала, коли чула всі оті новомодні балачки про мікроби і всяке таке інше. А як вона вела дітей до школи! Щоразу то був наочний урок гарних манер. Поки малі поводилися сумирно, Нена статечно ішла собі збоку, та тільки-но котресь із них витикалося з ряду, як вона враз підштовхувала його головою на місце. В ті дні, коли Джон мав грати в футбол, Нена ніколи не забувала його светра, а на випадок дощу майже завжди носила в зубах парасольку. На нижньому поверсі школи міс Фулсом була кімната, де няньки дожидали дітей. Няньки сиділи на лавах, а Нена лежала на підлозі — і то була між ними єдина різниця. Няньки вдавали, ніби не помічають Нени, маючи її за особу нижчого стану, а вона зневажала їх за пустопорожню балаканину.

Нена завжди була проти того, щоб до дитячої кімнати заходив хтось із знайомих місіс Дарлінг. Та коли вже таке траплялося, вона передусім швидко стягала з Майкла брудний фартушок і надягала на нього свіжий, з голубою облямівкою, тоді поправляла платтячко на Венді й хутенько пригладжувала Джонову чуприну.

Мабуть, не було ні в кого так дбайливо доглянутої дитячої кімнати, як у Дарлінгів. Містер Дарлінг добре знав про це і все ж таки часом непокоївся: а чи не кажуть чогось люди? Адже він мав зважати на свою репутацію в місті.

Непокоїла його Нена й ще з однієї причини. Інколи йому здавалося, що вона не досить шанує його.

— Та вона шанує тебе страшенно, Джордже, повір мені,— запевняла його місіс Дарлінг і моргала дітям, щоб вони краще догоджали татові.

Тоді починалися веселощі й танці, до яких іноді допускали і єдину іншу прислугу в домі, Лізу. У своїй довгій спідниці та в чепчику вона видавалася зовсім крихіткою, хоча, коли її наймали, присягалась, що їй уже далеко за десять років.

Які то були веселі, гамірні хвилини! А чи не найдужче за всіх веселилася місіс Дарлінг. Вона так стрімко кружляла в танці, що видко було тільки отой невловимий поцілунок на її устах. І коли б ви в ту мить зненацька підскочили до неї, то, може, й здобули б його.

Не було більш ніде щиросердішої та щасливішої сім'ї, аж поки не з'явився Пітер Пен.

Уперше місіс Дарлінг дізналася про Пітера, коли прибирала в голівках своїх дітей. Адже кожна добра мати має звичай щовечора, як діти поснуть, зазирнути в їхні голівки й подбати, щоб на ранок там було прибрано. А для цього їй треба порозкладати по місцях усі ті речі, яких там назбиралося за цілий день. От коли б ви могли тим часом не спати (хоч так, звісно, не буває), то побачили б, як це робить і ваша матуся. Ото б мали на що подивитися! Це діло трохи схоже на те, як прибирають у шухлядах. Певне, ви побачили б, як ваша матуся, ставши навколішки біля ліжка, бере щось у руки й з усміхом хитає головою — немовби дивується, звідки воно там узялося; знаходить речі приємні й не дуже приємні; ту пригортає до щоки, наче миле кошеня, а ту квапливо ховає геть з очей. А коли ви прокидаєтесь уранці, все погане й лихе, з чим ви лягли спати, лежить щільненько згорнуте десь глибоко на денці ваших голівок, а зверху, на видноті, розкладені ваші найкращі думки — тільки того й чекають, щоб прислужитися вам.

Не знаю, чи не бачили ви коли схему людських думок. Лікарі інколи малюють схеми всяких частин вашого тіла, і це дуже цікаво, але нехай би вони спробували намалювати те, що

діється в дитячій голівці,— адже там усе не тільки геть переплутане, а ще й весь час іде обертом. Онде якісь зигзаги, неначе то ваша температура, накреслена на табличці при ліжку. А може, то дороги на острові? Адже Небувальщина — майже завжди острів, чудесний острів, сповнений дивовижних барв, з кораловими рифами й хвацького вигляду вітрильником біля берега, з дикунами й потаємними печерами, з гнома-ми-кравченятами й підземними джерелами, з принцами, що мають по шість старших братів, і з напіврозваленою хатиною, де живе старезна бабуся з гачкуватим носом.

Та якби тільки й того, то розгадати таку схему було б неважко. Але ж є ще й перший день у школі, й церква, й тато з мамою, і ставок, і рукоділля, і вбивства, і страти, і відміни дієслів, і шоколадний пудинг, і неслухняні шлейки, і три пенси за те, що сам вирвеш собі розхитаного зуба, і безліч інших речей. І чи то воно все частина того ж таки острова, чи то вже зовсім інша схема, що прозирає крізь першу,— хто його зна. Аж надто все переплутане, та ще й ані хвильки не стоїть на місці.

Звісна річ, у кожного Небувальщина — своя, ні на чию не схожа. У Джоновій, приміром, була лагуна, над якою літали фламінго, а він полював на них; тим часом як у Майкла, ще зовсім малого, все було навпаки: у нього лагуни літали над фламінго. Д жон жив на піщаному березі в перекинутому догори дном човні, Майкл — в індіанському вігвамі, а Венді — в хатинці із щільно зшитого листя. Джон не мав друзів, до Майкла вони приходили тільки поночі, ну, а Венді дружила з вовченям, якого покинули батько й мати. Та все ж загалом їхні три Небувальщини були трохи схожі, ніби споріднені, і якби вишикувати їх у ряд, то ви б напевне помітили, що в них однакові носи, та й дещо інше в подобі.

До тих чарівних берегів причалюють у своїх уявних суденцях всі діти на світі. Бував там і я, тож і досі чую, як б'є в

ті береги морська хвиля, хоч мені вже ніколи на них не ступити.

З-поміж усіх прекрасних островів Небувальщина — найзатишні-ший і водночас наймісткіший острів. Він, як ви знаєте, невеликий розміром, і на ньому не треба довго шукати пригод — вони там на кожному кроці. Коли вирушаєш туди вдень, пролазячи між стільців під скатертину, острів той анітрохи не страшний. Та десь хвилини за дві перед сном він стає зовсім ніби справжній. Ось чому й потрібні завжди нічники.

Подеколи, перевіряючи, що робиться в голівках дітей, місіс Дарлінг натрапляла на речі, яких не могла збагнути, і серед них чи не найзагадковіше було слово "Пітер". Вона не знала в сусідстві жодного Пітера, а проте, це ім'я раз по раз впадало їй у вічі в голівках Джона і Майкла, а у Венді останнім часом вона тільки його й бачила. Це ім'я було виписане куди більшими літерами, ніж будь-яке інше слово, і, придивившись пильніше, місіс Дарлінг побачила, що з вигляду воно досить-таки зухвале.

— Еге ж, він справді трохи зухвалий хлопчик,— скрушно визнала Венді, відповідаючи на матусині розпити.

— Але хто він, ясочко?

— Пітер Пен, ти ж знаєш, мамо.

Спершу місіс Дарлінг нічого не зрозуміла, та коли сягнула думкою у власне дитинство, пригадала, що таки чула тоді про якогось Пітера Пена — він нібито жив у країні фей. Про нього розповідали всілякі дива. Казали, приміром, що коли діти тяжко хворіли, він приходив і розважав їх, щоб їм не було страшно. Колись і місіс Дарлінг вірила в нього, але тепер,

бувши уже заміжньою, розсудливою жінкою, дуже сумнівалася, щоб такий хлопчина міг існувати насправді.

— Але ж, як на мене, він давно вже мав би вирости,— сказала вона Венді.

— Та ні, він не виріс,— упевнено заперечила Венді.— Він такий самісінький, як я.

Вона мала на думці й зріст, і розум. Звідки знає про це, вона й сама не відала, а просто знала та й годі.

Місіс Дарлінг спробувала порадитися з містером Дарлінгом, але той тільки зневажливо всміхнувся.

— Повір мені,— сказав він,— то все Нена забиває їм голови дурницями. Та й чого ще можна сподіватися від собаки! Не зважай — і воно минеться само собою.

Проте воно не минулося, і незабаром той зухвалий хлопчисько неабияк стривожив місіс Дарлінг.

Діти часом зазнають найдивовижніших пригод, та це їх анітрохи не турбує. Скажімо, вони раптом принагідно згадують,— десь за тиждень по тому,— що були в лісі й зустріли там свого дідуся, який давно помер, і що він грався з ними. Отаким самим безтурботним тоном і Венді одного ранку проказала слова, які так стривожили її матір. Річ у тім, що на підлозі в дитячій кімнаті не знати звідки взялося кілька листочків з якогось дерева. Коли діти лягали спати, їх там, звичайно, не було, і місіс Дарлінг аж нетямилася з того дива. От тоді Венді й промовила раптом, поблажливо всміхнувшись:

— Та то, мабуть, знову Пітер!

— Як це розуміти, Венді?

— Він такий вреднющий — ніколи не витирає ніг,— зітхнула Венді. Сама вона була дуже охайна дівчинка.

А потім, немов якусь звичайнісіньку річ, пояснила, що Пітер вряди-годи з'являється вночі до дитячої кімнати, сідає в ногах її ліжка і грає на своїх сопілках. На жаль, вона тоді ні разу не прокинулась, а звідки знала про все те — й сама не відала. Просто знала та й годі.

— Які нісенітниці ти говориш, донечко. Ніхто не може зайти в дім, не постукавши.

— Мабуть, він залазить у вікно,— сказала Венді.

— Ластівко моя, це ж третій поверх!

— А хіба ті листочки були не під вікном, мамо? І справді, листочки лежали під самим вікном.

Місіс Дарлінг не знала, що й казати. Як видно, для Венді то була найзвичайнісінька річ; тож не скажеш дитині, що все це їй просто наснилося!

— Доню!— вигукнула місіс Дарлінг.— А чому ж ти досі нічого мені не казала?

— Та все якось забувала,— недбало кинула Венді. Вона вже поспішала до сніданку.

Ну звісно, це їй наснилося!

А проте, листочки під вікном таки були. Місіс Дарлінг пильно розглядала їх. Вони були сухі й аж світилися, та вона могла сказати напевне, що на деревах, які ростуть в Англії, такого листя немає. Зі свічкою в руках місіс Дарлінг облазила навколішки всю підлогу в дитячій кімнаті, шукаючи чужих слідів. Потім застромила кочергу в комин і вистукала стіни. І нарешті спустила з вікна на землю мірну стрічку: прямовисна стіна була заввишки тридцять футів і не мала навіть ринви, щоб видряпатись до вікна.

Ні, таки напевне все це просто наснилося Венді!

Та, як показали події другого ж вечора, Венді це не наснилося. Можна вважати, що саме з цих подій і розпочалися дивовижні пригоди трьох дітлахів, про яких я вам розповідаю.

Того вечора всі троє, як завжди, полягали спати. Так сталося, що у Нени якраз був вихідний день, тож місіс Дарлінг сама скупала малих і співала їм колискової, аж поки вони одне по одному пустили її руку й тихенько помандрували в країну сну.

Усі вони були такі тихі та сумирні вві сні, що місіс Дарлінг тільки всміхнулася на згадку про свої недавні страхи і спокійно сіла біля каміна з шитвом у руках.

Вона шила щось для Майкла, який на свій день народження мав уперше в житті убратися як справжній хлопець. Одначе від каміна так приємно віяло теплом, і в дитячій кімнаті, тьмяно освітленій трьома нічниками, було так затишно... І от незабаром шитво впало на коліна місіс Дарлінг, а сама вона тихо похилила голівку й теж заснула. Отак вони й спали всі четверо: ліворуч Венді і Майкл, праворуч — Джон, а біля каміна — місіс Дарлінг. Бракувало тільки четвертого нічника.

Місіс Дарлінг бачила сон. їй снилося, що Небувальщина підступила зовсім близько і звідти до їхнього дому добивається якийсь чужий хлопчисько. Це її не дуже стривожило, бо вона вже начебто бачила його в очах багатьох жінок, що не мають дітей. Кажуть, його можна побачити і в очах деяких матерів. Але вві сні той хлопчисько розірвав тонку запону, що повиває Небувальщину, і місіс Дарлінг привиділося, ніби Венді, Джон і Майкл з цікавістю зазирають туди.

Сам собою той сон нічого б і не важив, але тим часом, як місіс Дарлінг спала, вікно дитячої кімнати рвучко розчинилось, і з нього на підлогу й справді скочив незнайомий хлопчисько. Разом з ним до кімнати залетіла якась дивовижна світлинка, не більша за дитячий кулачок, і, мов жива, загасала по кімнаті. Гадаю, що саме вона, ота світлинка, й збудила місіс Дарлінг.

Місіс Дарлінг скрикнула, схопилася з місця й побачила хлопчика. Не знаю як, але вона одразу здогадалася, що то Пітер Пен. Якби замість місіс Дарлінг там був хтось із вас, чи я, чи Венді, ми неодмінно помітили б, що він дуже схожий на отой невловимий поцілунок в кутику її вуст. Він був гарненький хлопчик, одягнений у сухе, майже прозоре листячко, зліплене клеєм, що точиться з деяких дерев. А що найразючіше — всі зубенята в нього й досі залишалися молочні. І коли він побачив, що місіс Дарлінг доросла, то сердито заскреготав на неї отими своїми перлинками.

Розділ другий

ТІНЬ

Місіс Дарлінг скрикнула, і тут-таки, неначе на поклик дзвоника, двері розчинилися й до кімнати вскочила Нена, яка щойно повернулася додому. Вона загарчала й кинулася до

хлопчиська, але той спритно випорснув у вікно. Місіс Дарлінг знову скрикнула, цього разу з переляку за хлопчика — адже він напевне розбився,— і чимдуж побігла надвір подивитися, що з ним сталось. Одначе під вікном нікого не було. Тоді вона поглянула вгору, але й там серед нічної темряви не було нічого видко, окрім мерехтливої світлинки, що здалася місіс Дарлінг падучою зіркою.

Вона повернулася до дитячої кімнати й побачила в зубах у Нени якусь дивну річ. Виявилося, що то хлопчикова тінь. Коли він вискакував у вікно, Нена швидко зачинила стулки. Його самого вона вже не спіймала, а от тінь вислизнути не встигла — вона застрягла між стулками й відірвалася.

Будьте певні, що місіс Дарлінг роздивлялася її і так і сяк, одначе тінь була як тінь — нічого надзвичайного.

Нена не довго думала, що робити, й почепила тінь за вікно. Міркувала вона так: той хлопчисько неодмінно повернеться по свою тінь, то нехай собі забирає її і не турбує більше дітей.

Та, на жаль, місіс Дарлінг не могла дозволити, щоб тінь висіла за вікном. Надто вона вже скидалася на якусь ганчірку і псувала весь вигляд будинку. Місіс Дарлінг подумала бува, чи не показати тінь містерові Дарлінгу, але він саме сидів, обмотавши голову вогким рушником,— щоб була ясніша,— і обчислював, у що стануть зимові пальтечка для Джона та Майкла. Отож турбувати його аж ніяк не випадало.

Та й знала місіс Дарлінг наперед, що він скаже: "А все через те, що за няньку в нас собака".

І вона вирішила щільненько згорнути тінь і заховати в комод, аж поки трапиться зручна нагода розказати про неї чоловікові. Як же необачно вона вчинила!

Така нагода випала лише через тиждень, отієї незабутньої п'ятниці. Атож, це сталося саме в п'ятницю.

— І як я забула, що в п'ятницю треба особливо стерегтися! — не раз казала вона чоловікові згодом, тим часом як Нена сиділа поруч неї з другого боку й тримала її за руку.

— Ні, ні,— відказував містер Дерлінг.— Це я в усьому винен. Я, Джордж Дарлінг. Mea culpa, mea culpa '.— Колись він вивчав у школі латинську мову.

Отак вони сиділи вечір у вечір, пригадуючи собі ту лиховісну п'ятницю, так що зрештою всі подробиці того дня назавжди закарбувались у їхній пам'яті й аж проступили із зворотного боку, як ото обриси профілю на перекарбованій монеті.

— Якби ж то я не прийняла отого запрошення в гості до будинку номер двадцять сім!— тужливо проказувала місіс Дарлінг.

— Якби ж то я не вилив своєї мікстури в Ненину миску!— підхоплював містер Дарлінг.

"Якби ж то я прикинулася, що мені сподобалась та мікстура!"— промовляли зволожені Ненині очі.

— І все тому, що я надто люблю ходити в гості, Джордже.

— І все тому, що я надто люблю жартувати, серденько.

"І все тому, що я надто чутлива до всяких дрібниць, мої любі хазяїне і хазяйко".

А тоді хтось із них чи й усі разом починали плакати, і Нена скрушно думала: "Ой правда, правда, даремно вони взяли за няньку собаку!" І не раз не хто інший, як містер Дарлінг, утирав їй очі своєю хусткою.

— Ну й негідник же він!— вигукував містер Дарлінг, і Нена сердито гавкала, вторуючи йому.

1 Моя вина, моя вина (лат.).

Одначе місіс Дарлінг ніколи не лаяла Пітера. Щось у правому кутику вуст не давало їй узивати хлопчиська лихими словами.

Отак вони й сиділи у спорожнілій дитячій кімнаті, зворушено пригадуючи кожну подробицю того моторошного вечора. А почався він так буденно, точнісінько так само, як сотні інших вечорів.

Нена приготувала Майклові воду для купелі й понесла його на спині до ванної.

— Не хочу йти спати!— репетував він так, наче й досі вірив, що останнє слово буде за ним.— Не хочу, не хочу! Нено, ще ж нема шостої години! Та слухай же, Нено, ось я не буду більш тебе любити! Ти чуєш, не хочу я купатися, не хочу, не хочу!

Тим часом до кімнати зайшла місіс Дарлінг, убрана в білу вечірню сукню. Вона навмисне одяглася раніше, бо Венді дуже любила дивитись на неї у вечірній сукні та намисті, яке подарував їй Джордж. На руці в місіс Дарлінг був браслет Венді

— вона попросила доньку позичити його на вечір. Венді дуже любила позичати матері свій браслет.

Місіс Дарлінг побачила, що двоє старших дітей граються, вдаючи її саму й тата при народженні Венді. Джон саме говорив:

— Я радий сповістити вас, місіс Дарлінг, що ви стали матір'ю!— І то таким тоном, яким, можливо, й справді говорив свого часу сам містер Дарлінг.

Венді затанцювала з радості, так само як, можливо, зробила тоді справжня місіс Дарлінг.

Потім народився сам Джон і оголосив про це ще тріумфальніше, бо вважав, що так і годиться, коли народжується хлопець. Аж тут з'явився після купелі Майкл і також захотів народитись, але Джон безцеремонно відказав, що з них уже досить дітей.

Майкл мало не заплакав.

— Нікому я не потрібен!— гірко мовив він.

Звісна річ, жінка у вечірній сукні не могла знести такого.

— Мені потрібен,— сказала вона.— Я так хочу третьої дитини!

— Хлопчика чи дівчинку?— запитав Майкл, ще не вірячи.

— Хлопчика.

І Майкл миттю опинився в неї на руках...

Здавалося б, така дрібниця. Але тепер, коли містер і місіс Дарлінги разом із Неною згадували про це, воно не було для них дрібницею — адже того вечора вони востаннє бачили Майкла в дитячій кімнаті.

Вони пригадували далі.

— Це ж тоді я влетів до кімнати, мов буревій?— запитував містер Дарлінг, тепер зневажаючи себе за це.

...Він і справді влетів тоді, мов буревій. Та, мабуть, йому можна це пробачити. Він так само одягався, збираючись у гості, і все було добрі поки не дійшло до краватки. Незручно навіть таке казати, але цей чоловік, який знав геть усе про акції та облігації, не завжди міг дати собі раду з власною краваткою. Часом вона скорялась йому без опору, але траплялися дні, коли для всіх у домі було б куди краще, якби він переступив свою гордість і почепив на шию краватку-самов'язку.

Той день видався саме такий.

Містер Дарлінг влетів до дитячої кімнати, вимахуючи зібганою неслухняною краваткою.

— Що сталося, таточку, любий?

— Що сталося?! — заволав він, таки справді заволав.— А те, що вонг> знов не хоче зав'язуватись!— У голосі його почулися небезпечні глузливі нотки.— Де завгодно — тільки не в мене на шиї! На кульці, що на ліжку, зав'язується! Разів із двадцять зав'язав! А на шиї — ні! Не хоче — та й годі!

Гадаючи, що місіс Дарлінг ще не досить вражена, він суворо провадив далі:

— Попереджую тебе, матінко, що поки ця краватка не зав'яжеться в мене на шиї, ми не підемо сьогодні в гості. А якщо я не піду сьогодні в гості, я не служитиму більше в конторі. А якщо я не служитиму більше в конторі, ми , гобою помремо з голоду, і дітей наших викинуть на вулицю.

Та навіть і це не зворушило місіс Дарлінг.

— Ану дай я сама спробую, любий,— сказала вона.

За тим він, власне, і прийшов. Отож місіс Дарлінг своїми чарівними прохолодними руками швидко зав'язала на ньому краватку, а тим часом діти стояли поруч і спостерігали, як вирішується їхня доля. Іншому чоловікові, може, й не сподобалося б, як легко зробила це місіс Дарлінг, та містер Дарлінг мав незлобливу вдачу. Він безтурботно подякував дружині й ураз забув про свій недавній гнів. А за мить уже витанцьовував по кімнаті з Майклом на плечах...

— Як весело нам тоді було!— мовила місіс Дарлінг, пригадуючи це тепер.

— Останні наші веселощі!— простогнав містер Дарлінг.

— А пам'ятаєш, Джордже, як Майкл раптом запитав мене: "Мамо, а де ви зі мною познайомились?"

— Пам'ятаю, аякже!

— Такі любі діти були, правда, Джордже?

— І наші діти, наші, а от тепер їх нема!

...Веселощі скінчилися, коли до дитячої кімнати повернулася Нена і, як на те, містер Дарлінг наштовхнувся на неї і убрався в шерсть. Він був у нових-новісіньких штанях, а до того ще й перших в його житті з шовковою тасьмою по боках, отож навіть губу прикусив, щоб не заплакати з досади. Звичайно, місіс Дарлінг тут-таки вичистила штани просто на ньому, одначе він знов завів мову про те, що негоже тримати за няньку собаку.

— Джордже, та Нена справжнє золото!

— Воно-то так, але часом мені не дає спокою підозра, що вона бачить у наших дітях щенят.

— Та ні ж бо, любий, я певна, що вона розуміє, яка між ними різниця.

— А от я не певен,— глибокодумно промовив містер Дарлінг.— Аж ніяк не певен.

Дружина відчула, що саме тепер слушна нагода розказати йому про незваного гостя. Спершу містер Дарлінг зневажливо скривився, та коли вона показала йому тінь, споважнів і замислився.

— Не знаю, хто б це міг бути,— сказав він, пильно розглядаючи тінь,— але, судячи з вигляду, напевне, якийсь негідник...

— Ти пам'ятаєш, люба,— мовив містер Дарлінг, і далі пригадуючи події того вечора,— ми з тобою все міркували про це, коли до кімнати зайшла Нена з Майкловою мікстурою.

Тепер тобі, Нено, ніколи більш не носити в зубах ту пляшечку з мікстурою. І винен у цьому я.

Хоч загалом містер Дарлінг був чоловік твердої вдачі, проте з мікстурою тоді він, безперечно, схибив. Коди й були в нього якісь вади, то це насамперед переконання, що він усе своє життя мужньо ковтав ліки. Отож тепер, коли Майкл почав ухилятися від ложки, яку тримала в зубах Нена, він докірливо сказав:

— Ну ж бо, Майкле, будь молодцем!

— Не хочу! Не хочу!— верещав Майкл.

Місіс Дарлінг пішла принести йому шоколадку, але містер Дарлінг сказав, що це слабкодухість.

— Не потурай йому, матусю!— гукнув він навздогін їй.— Коли я був такий, як ти, Майкле, то, було, вип'ю мікстуру й ке писну. Ще й дякував: "Спасибі вам, добрі мої тату й мамо, за те, що купуєте мені ліки, щоб я не хворів".

Він і сам вірив у те, що казав, і Венді, яка вже перевдяглася в нічну сорочечку, також повірила йому й докинула, підбадьорюючи Майкла:

— Тату, адже та мікстура, яку ти часом п'єш, іще гидкіша, правда?

— Куди гидкіша!— хвацько відповів містер Дарлінг.— І коли б та

мікстура десь не заподілася, я б зараз залюбки випив її, щоо полизати тобі приклад, Майкле.

Не можна сказати, що мікстура справді десь заподілася,— він сам якось серед ночі заліз на стілець та й сховав її на шафі. Та містер Дарлінг не знав, що віддана Ліза знайшла ту пляшечку й поставила назад на його поличку у ванній кімнаті.

— А я знаю, де вона, тату!— вигукнула Венді, завжди рада прислужитися.— Зараз принесу!— І вибігла з кімнати, перш ніж батько встиг її спинити.

Хоч як це дивно, але містер Дарлінг враз підупав духом.

— Джоне,— сказав він, аж здригаючись,— ти не уявляєш собі, яка це отрута. Щось таке гидке, липке й нудотно-солодке.

— Та це ж раз — і випив, тату,— весело озвався Джон, і ту ж мить до кімнати влетіла Венді, несучи склянку з мікстурою.

— От бачиш, я вмить обернулась!— захекано мовила вона.

— Бачу, що не барилася,— відказав на це батько з нищівною чемністю, що відскочила від Венді, мов горох від стіни.— Тільки спершу Майкл,— з притиском додав він.

— Ні, спершу тато,— заперечив Майкл, що мав недовірливу вдачу.

— Мене може занудити, ти ж знаєш,— погрозливо промовив містер Дарлінг.

— Не бійся, тату,— сказав Джон.

— Придерж язика, Джоне!— цитькнув на нього містер Дарлінг. Венді геть спантеличилася.

— А я гадала, тату, що це для тебе пусте.

— Не в тім річ,— відказав батько.— Вся річ у тім, що в моїй склянці більше, ніж у Майкла в ложці.— Його доброчесну душу роздимало обурення.— А це несправедливо. І нехай мене хоч ріжуть, а я все одно казатиму, що це несправедливо!

— Тату, я чекаю,— холодно мовив Майкл.

— Дуже добре. Я теж чекаю.

— Тато боягуз.

— Ти сам боягуз.

— Я не боюся.

— І я не боюся.

— Ну, то випий мікстуру.

— Ну, то випий ти.

У Венді сяйнула чудова думка.

— А чом би вам не випити обом водночас?

— Авжеж,— погодився містер Дарлінг.— Ти готовий, Майкле?

Венді полічила: "Раз... два... три!"— і Майкл випив мікстуру. А містер Дарлінг тим часом заховав свою склянку за спину. З Майклових уст вихопився відчайдушний крик люті.

— Ой тату!— вигукнула й Венді.

— Що "тату"?— запитав містер Дарлінг.— Перестань верещати, Майкле. Я збирався випити, але... але не вийшло.

Аж страх брав, як усі троє дітей дивилися на нього,— так, наче зовсім його не шанували.

— Ось послухайте лишень,— благально мовив містер Дарлінг, коли Нена пішла до ванної.— Мені оце спав на думку чудовий жарт. Я виллю свою мікстуру в Ненину миску, а вона подумає, що то молоко, і вип'є!

Мікстура і справді кольором скидалася на молоко. Та діти не оцінили батькового гумору й докірливо дивились, як він виливає мікстуру Нені в миску.

— Ото буде сміху,— не дуже впевнено сказав він.

І все-таки, коли до кімнати повернулися місіс Дарлінг і Нена, виказати батька ніхто не наважився.

— Нено, мила собачко,— сказав містер Дарлінг, легенько поплескуючи її по шиї,— я тут налив тобі в миску трохи молочка.

Нена замахала хвостом, підбігла до миски й почала була хлебтати мікстуру. Але ту ж мить відсахнулась назад і подивилася на містера Дарлінга таким поглядом... Не сердитим, ні,— але на очі їй набігли дві великі сльози, такі, що

звичайно будять у нас пекучу жалість до благородних тварин. А тоді вона тихо залізла в свою буду.

Містерові Дарлінгу було страшенно соромно, та він не давав цього взнаки. Тим часом місіс Дарлінг взяла миску й понюхала її.

— О Джордже!— мовила вона.— Це твоя мікстура!

— Та я ж просто пожартував!— одразу вигукнув містер Дарлінг. Місіс Дарлінг стала заспокоювати хлопчиків, а Венді обняла Нену

за шию.

— Авжеж, вам байдуже,— гірко мовив містер Дарлінг,— що я із шкури пнуся, аби тільки вас насмішити!

Венді все обіймала Нену.

— Гаразд!— гукнув він.— Обіймайся з нею! Мене, бач, ніхто не обіймає. Де вже там! Я ж бо всього-на-всього робоча худоба, то чого б мене обіймати! Нема чого! Нема чого!

— Джордже,— благала місіс Дарлінг,— не так голосно! Слуги почують.— Якось так уже в них повелося називати "слугами" Лізу.

— Нехай чують!— забувши про все на світі, заявив містер Дар-

Ілінг.— Нехай приходить і чує хто хоче! Але я більше не дозволю, щоб ця собака хазяйнувала в дитячій кімнаті!

Діти залилися слізьми. Нена запобігливо підскочила до містера Дарлінга, та він одігнав її. До нього повернулося відчуття своєї сили.

— Нічого не вийде!— гукнув він.— Твоє місце надворі, отож відтепер там і сидітимеш на припоні.

— Слухай, Джордже,— пошепки мовила місіс Дарлінг.— Зга-дай-но, що я тобі розказувала про отого хлопчиська.

Та де там! Містер Дарлінг і слухати нічого не хотів. Він був сповнений рішучості показати всім, хто господар у цьому домі. А коли ■ Нена не послухалась його наказу й не вилізла з буди, він виманив її звідти солоденькими словами, а тоді схопив і потяг з кімнати. Йому було соромно себе самого, проте він не спинився. І все через те, що мав надто чутливу вдачу, яка жадала шани.

• Припнувши Нену на задвір'ї, нещасний батько сів у передпокої і підпер голову кулаками.

Тим часом у дитячій кімнаті панувала незвична тиша. Місіс Дарлінг повкладала дітей спати й засвітила біля їхніх ліжечок нічники. Діти почули, як надворі загавкала Нена, і Джон, хлипаючи, промовив:

— Це вона тому, що тато припнув її на ланцюг. Але Венді зрозуміла собаку краще.

— Ні, коли її скривдять, Нена гавкає не так,— заперечила вона, коча й гадки ще не мала про те, що станеться невдовзі.— А так вона гавкає, коли чує небезпеку.

Небезпеку!.. і — Ти певна, Венді?

І Місіс Дарлінг здригнулась і підійшла до вікна. Воно було щільно Зачинене. Вона визирнула за вікно й побачила темне небо, всіяне зо-Ьями. Зорі з'юрмилися навколо будинку, немов хотіли побачити, що іам має статися. Та місіс Дарлінг не помітила цього. І все ж таки невиразна тривога стиснула їй серце, і вона аж вигукнула:

— Ой, краще б нам не йти сьогодні в гості!

Навіть Майкл, хоч був уже майже заснув, зрозумів, що матуся чимось занепокоєна, і спитав:

| — Мамо, хіба ж нас може хтось скривдити, коли світять нічники? І — Ні, дорогесенький,— відказала місіс Дарлінг.— Нічники — то |іби очі, що їх кожна мати залишає оберігати своїх дітей.

Вона ходила від ліжечка до ліжечка, співаючи дітям колискової, і Ьалий Майкл міцно обвив руками її шию.

— Мамо, як я люблю тебе!

І то були останні слова, які почула від нього місіс Дарлінг перед довгою розлукою.

Будинок № 27 був зовсім недалеко, але перед тим випав невеликий сніжок, і містер та місіс Дарлінги мусили пильно дивитися під ноги, щоб не забруднити черевиків. На вулиці нікого більше не було, і всі зорі дивилися тільки на них.

Зорі прекрасні, але вони не можуть ні в що втручатися — їм судилось вічно тільки споглядати. Це їм покара за якусь дуже

давню провину — таку давню, що жодна із зірок уже й не пригадає, що воно таке було. Загалом вони не дуже люблять Пітера, бо він має зухвалу звичку підкрадатися до них ззаду і дмухати, щоб їх задути; але водночас вони страшенно охочі до розваг і того вечора були на його боці, нетерпляче дожидаючи, коли дорослі Дарлінги підуть з дому. Отож, тільки-но за містером та місіс Дарлінгами зачинилися двері будинку № 27, як на небі все заворушилось, і наймацюпісінька зірочка на Чумацькому Шляху писнула:

— Час, Пітере!

Розділ третій

В ДОРОГУ, В ДОРОГУ!

Після того як містер і місіс Дарлінги пішли з дому, три нічники біля дитячих ліжок деякий час і далі світили ясно. То були дуже гарненькі нічники, і нам страшенно хотілося б, щоб вони не згасли й не проґавили Пітера. Та ось нічник Венді раптом заблимав і так позіхнув, що два інші й собі стали позіхати, а тоді, ще й не стуливши ротів, поснули.

На той час у кімнаті з'явилася ще одна світлинка, куди ясніша за нічники, і, поки ми оце про неї розповідаємо, вона встигла обнишпорити всі шухляди комода, побувати в шафі й повивертати там усі кишені. Світлинка шукала Пітерову тінь. Власне, то була не світлинка — вона тільки гасала по кімнаті так швидко, що здавалася промінцем світла. Та коли б вона хоч на мить спинилася, ви побачили б, що то маленька фея, не більша за вашу долоньку. А втім, вона ще мала трохи вирости. Звали її Дзінь-Брязь, а убрана вона була в сухий листочок, вигадливо скроєний на зразок платтячка, так що він гарно

облягав її фігурку. Треба сказати, що Дзінь-Брязь була, як на свій зріст, досить-таки повненька.

За хвилю по тому, як з'явилася фея, вікно до дитячої кімнати роз-

чинилось від подмуху малих зірочок, і в нього залетів сам Пітер. Дорогою йому довелося трохи піднести Дзінь-Брязь, отож рука його й досі була замащена чарівним пилком.

— Дзінь-Брязь!— тихенько гукнув він, коли пересвідчився, що діти сплять.— Де ти, Дзінько?

Фея саме залізла в глечик, і їй там страшенно сподобалось — адже вона ніколи ще не бувала в глечику.

— Ой, та вилазь ти звідти! А тепер скажи — ти вже знаєш, де вони заховали мою тінь?

У відповідь почулося чарівне дзеленчання, немов забриніли золоті дзвіночки. Така-бо мова фей. Вам, звичайним дітям, її ніколи не почути, та якби таке й трапилося, ви одразу згадали б, що вже чули її раніше. •

Дзінь сказала, що тінь лежить у великій скрині,— так вона назвала комод. Отож Пітер миттю подався туди й заходивсь обіруч викидати з шухляд усе, що в них було,— немов король розкидав юрбі мідяки. Аж ось він знайшов свою тінь і так зрадів, що навіть забув про Дзінь і замкнув її в шухляді комода.

Коли Пітер і думав щось,— хоч я не певен, чи він взагалі думав,— то, мабуть, сподівався, що досить йому притулити

тінь до свого тіла, як вони зіллються, мов дві краплі води. Та побачивши, що вони не злилися, він дуже перелякався. Спробував приліпити тінь милом, яке знайшов у ванній, але знов нічого не вийшло. Пітера пройняв дрож, він сів на підлогу й гірко заплакав.

Від його плачу Венді прокинулась і сіла на ліжку. А коли побачила незнайомого хлопчика, що сидів на підлозі в дитячій кімнаті й плакав, то не злякалася, а тільки зраділа й зацікавилась.

— Хлопчику,— чемно запитала вона,— чого ти плачеш?

Пітер теж умів бути напрочуд ввічливим, бо навчився гарного поводження на урочистих церемоніях у фей. Отож він підвівся й граційно вклонивсь до Венді. їй це дуже сподобалось, і вона, сидячи на ліжку, так само вклонилася до нього.

— Як тебе звуть?— запитав Пітер.

— Венді Мойра Анджела Дарлінг,— відказала вона досить поважним тоном.— А тебе?

— Пітер Пен.

Венді й сама здогадалася, що перед нею не хто інший як Пітер, але таке коротке ім'я вразило її.

— Оце й усе?

— Атож,— майже сердито мовив Пітер. Уперше в житті він збагнув, що ім'я в нього таки куце.

— Не ображайся,— сказала Венді Мойра Анджела.

— Ото ще!— чмихнув Пітер. Венді спитала, де він живе. .

— За другий ріг праворуч,— відповів Пітер,— а там навпростець, аж до ранку.

— Яка кумедна адреса!

У Пітера тьохнуло серце. Вперше у житті він подумав, що його адреса й справді якась кумедна.

— Неправда!— заперечив він.

— Я тільки ось про що,— лагідно мовила Венді, не забуваючи, що вона господиня.— Невже таку-от адресу пишуть і на листах?

Пітер волів би, щоб вона не згадувала ще й про листи.

— Ніяких листів ніхто мені не пише!— зневажливо одрубав він.

— А твоїй матусі? *

— Нема в мене матусі,— сказав Пітер.

Він не тільки не мав матері, але й анітрохи не хотів її мати. І взагалі вважав, що матерів вихваляють надміру. Та Венді враз відчула, що тут ховається трагедія.

— Ой Пітере, то недарма ж ти плакав!— вигукнула вона й, зіскочивши з ліжка, підбігла до нього.

— Я плакав не тому, що не маю матері,— обурився він.— А тільки тому, що не можу приліпити свою тінь. Та й не плакав я зовсім!

— А вона що — відірвалася?

— Еге ж.

Аж тепер Венді помітила на підлозі Пітерову тінь — таку пожмакану, що їй стало страшенно жаль його.

— Бідолаха!— вигукнула вона, але не могла стримати посмішки, коли побачила, що Пітер намагався приліпити тінь милом. Отакі вони всі, хлопчаки!

На щастя, Венді тут-таки зміркувала, що робити.

— її треба пришити,— сказала вона трохи поблажливо.

— Що означає "пришити"?

— Ой, який же ти невіглас!

— Ні, неправда!

Та Венді навіть зраділа, що він такий нетямкий.

— Ось зараз я її пришию, малий,— сказала вона, хоч Пітер був на зріст анітрохи не менший за неї. Тоді взяла свою швацьку скриньку й заходилася пришивати тінь Пітерові до п'ят.

— Може, буде трохи боляче,— застерегла Венді.

— Не бійся, не заплачу!— мовив Пітер.

Тепер йому вже здавалося, що він узагалі ніколи в житті не плакав. Отож він зціпив зуби й мовчки терпів. І ось уже його тінь слухняно лягла на місце, хоча й була ще трохи зім'ята.

— Випрасувати її, чи що?— замислено промовила Венді.

Але Пітерові, як і всім хлопчакам, було байдуже до свого вигляду, і він уже весело вистрибував по кімнаті. На жаль, він умить забув, що завдячує своєю радістю не кому іншому, як Венді. Йому здавалося, ніби він упорався з тінню сам.

— Який же я розумний!— радісно вигукував він.— Ну й розумний же я!

Прикро, але доводиться визнати, що Пітер був таки хвалькуватий. А коли вже говорити всю правду, то світ ще не бачив зарозумілішого хлопчиська.

Венді аж скипіла з обурення.

— Ах ти ж хвалько!— вигукнула вона глумливо.— То я тут, виходить, і ні до чого!

— Чом ні, і ти трошки допомогла,— безтурботно відказав Пітер, і далі витанцьовуючи.

— Трошки!— ображено мовила Венді.— Ну, коли з мене стільки пуття, то я можу й забратися.

Вона гордо скочила назад до ліжка й затулила обличчя ковдрою.

Щоб змусити Венді визирнути, Пітер удав, ніби йде геть, але намарне. Тоді він умостивсь на краєчку ліжка й легенько штурхнув її ногою.

— Венді,— мовив він,— не треба забиратися. Чуєш, Венді, я просто не можу не радіти, коли задоволений собою.

Та Венді не визирала з-під ковдри, хоча й пильно дослухалася до його слів.

— Венді,— провадив далі Пітер таким голосом, перед яким не встояла б жодна жінка,— ну Венді, ось ти послухай, що я скажу. Та з одного дівчати більше пуття, ніж з двох десятків хлопців!

Тепер уже у Венді прокинулось усе її жіноче єство, хоч яке воно було невеличке, і вона таки вистромила носа з-під ковдри.

— Це ти щиро кажеш, Пітере?

— Дуже рада,— заявила Венді.— Коли так, то я знову встаю.— І сіла поруч Пітера на краєчку ліжка. Потім сказала, що навіть ладна подарувати йому цілунок, якщо він, звісно, не проти.

Пітер не зрозумів, до чого вона веде, й очікувально простяг руку.

— Ти не знаєш, що таке цілунок?— вражено запитала Венді.

— Як даси, то й знатиму,— зачіпливо відказав Пітер.

Щоб не ображати його ще дужче, Венді дала йому наперсток.

— А тепер,— сказав він,— хочеш, і я подарую тобі цілунок?

— Зроби ласку,— церемонно відповіла Венді.

І тоді вона повелася досить нерозважливо: схилила до нього обличчя. А Пітер просто тицьнув їй у руку ґудзика, зробленого з жолудя.

Венді поволі підвела обличчя і чемно сказала, що носитиме його дарунок на ланцюжку навколо шиї. На щастя, так вона й зробила, і згодом той ґудзик урятував їй життя.

Коли люди знайомляться, то звичайно питають одне одного про вік. Отож і Венді, що завжди любила поводитись як годиться, запитала Пітера, скільки йому років. То було не дуже вдале запитання, як ото на екзамені, коли тебе питають з граматики, а ти хотів, щоб спитали про англійських королів.

— Не знаю,— збентежено відказав Пітер.— Але я ще не старий. Він і справді не знав того — хіба лише здогадувався,— та все ж

сказав навмання:

— Розумієш, Венді, я втік із дому того ж дня, як народився. Венді здивувало й зацікавило це признання, і вона зробила Пітерові ввічливий знак присунутися ближче.

— А втік я тому,— пояснив він тихо,— що почув, як мої батько й мати розмовляли про те, ким я стану, коли виросту.— Пітер чомусь захвилювався.—■ А я не хочу виростати!— із

запалом вигукнув він.— Я хочу завжди бути маленьким хлопчиком і гратися. От я й утік до Кенсінгтонського парку і довго-довго жив там разом з феями.

Венді подивилася на нього з невимовним захватом. Пітер подумав, що її так вразила його втеча з дому, але справжньою причиною було те, що він знався з феями. Для Венді, що жила собі тихим домашнім життям, знайомство з феями було чимось чарівним. І вона почала так ревно розпитувати про них, що Пітер тільки дивувався — адже йому ті феї добре-таки набридли, бо завжди плуталися під ногами, і часом він навіть лупцював їх. Проте загалом ставився до них прихильно і оце тепер заходився розповідати Венді, звідки беруться феї.

— Щоб ти знала, Венді, коли дитина вперше засміється, її сміх розсипається на тисячі смішинок, і всі вони скачуть урізнобіч. Отак і з'являються феї.

Нудні речі, правда ж? Але домосидці Венді було цікаво слухати про них.

— Отож,— провадив Пітер добродушно,— на кожного хлопчика й на кожну дівчинку мало б бути по феї.

— Мало б бути? А хіба насправді немає?

— Ні. Розумієш, діти тепер так багато знають, що дуже скоро перестають вірити у фей, і щоразу, як дитина скаже десь: "Я більш не вірю у фей",— її фея враз падає мертва.

Пітер подумав, що, мабуть, годі вже говорити про фей, до того ж його занепокоїла незвичайна мовчанка Дзінь-Брязь.

— Ото дивина — де ж це вона поділася?— мовив він, підвівся й гукнув Дзінь на ім'я.

У Венді аж серце тьохнуло.

— Ой Пітере!— вигукнула вона, схопивши його за руку.— Невже ти хочеш сказати, що тут, у цій кімнаті, є фея?

— Та оце ж щойно була,— трохи роздратовано відповів Пітер.— Ти не чуєш її, га?

Обоє прислухалися.

— Я чую тільки, як щось наче дзвенить,— сказала Венді.

— Ну, то це Дзінька — у фей така мова. Тепер начебто і я чую. Звуки долинали звідкись від комода, і Пітер кумедно скривився.

Ніхто на світі не вмів робити таких кумедних мін, як Пітер, та й сміявся він веселіше за всіх — отим першим найщирішим сміхом малої дитини.

— Чуєш, Венді,— зраділо прошепотів він,— здається, я замкнув її в комоді!

Він випустив бідолашну Дзіньку з шухляди, і вона закружляла по кімнаті, репетуючи з люті.

— Нема чого тобі так верещати,— вгамовував її Пітер.— Звісно, я винен, але як я міг знати, що ти в комоді?

Венді не слухала, що він каже.

— Ой Пітере!— гукнула вона.— Нехай би ця фея хоч на хвильку спинилася, щоб я могла поглянути на неї!

— Та вони всі такі непосидючі,— сказав Пітер.

І все ж таки Венді пощастило побачити тендітну фігурку феї, коли та на мить примостилася на годиннику із зозулею.

— Ой, яка гарненька!— вигукнула Венді, хоч обличчя Дзінь ще було перекривлене з гніву.

— Дзінько,— приязно мовив Пітер,— ця дівчинка каже, що хотіла б мати тебе за свою фею.

Дзінь-Брязь щось сердито буркнула.

— Що вона сказала, Пітере? Пітерові довелося тлумачити:

— Вона не дуже ввічлива. Каже, що ти поганюче дівчисько, а вона моя фея.— Він спробував заперечити Дзіньці:— Ти ж знаєш,

Дзінько, що тобі не можна бути моєю феєю, бо я хлопчик, а ти дівчинка.

— Ти бовдур!— відрубала Дзінька і шаснула до ванної.

— Вона з простих фей,— вибачливо пояснив Пітер.— А зветься Дзінь-Брязь, бо лагодить іншим феям каструлі та чайники.

Вони вже сиділи вдвох у великому кріслі, і Венді знов закидала Пітера запитаннями.

— То тепер ти вже не живеш у Кенсінгтонському парку?

— Час від часу живу.

— А здебільшого де живеш?

— Із загубленими хлопчаками.

— Хто вони такі?

— Дітлахи, що випадають із колясочок, коли їхні няньки ловлять гав. Якщо їх тиждень ніхто не розшукує, їх відсилають ген на острів Небувальщину, щоб марно не витрачатися на них. А я їхній ватажок.

— Як там, мабуть, весело!

— Авжеж,— потвердив підступний Пітер.— От тільки ми там трохи самотні. Розумієш, не маємо жіночого товариства.

— А хіба у вас нема дівчаток?

— Та ні, дівчатка, бач, надто розумні і не випадають з колясочок. Це страшенно потішило Венді.

— Мені дуже подобається, як ти говориш про дівчаток,— схвально мовила вона.— А от Джон — онде він — каже, що всі ми нічого не варті.

Замість відповіді Пітер скочив з крісла і, копнувши Джона ногою, за одним разом скинув його з ліжка — і його, і всі його укривала. Венді подумала, що це трохи занадто як на перше знайомство, і навіть гримнула на Пітера: мовляв, у їхньому домі

він ще не ватажок. А проте Джон і далі спокійнісінько спав собі на підлозі, отож Венді не стала його будити.

— Я знаю, ти хотів заступитися за мене,— поблажливо сказала вона Пітерові,— то можеш подарувати мені цілунок.

Вона вже забула, що Пітер не знає, що таке цілунок.

— Я так і знав, що ти забереш його назад,— трохи засмучено мовив Пітер і простяг їй наперсток.

— Ой ні!— похопилася добросерда Венді.— Я мала на думці цілунок, а не наперсток.

— А що воно таке?

— А ось що,— сказала Венді й поцілувала його.

— Ну й чудасія!— поважно мовив Пітер.— А тепер і я маю дати тобі наперсток?

— Коли хочеш, дай,— відказала Венді, проте голови цього разу не нахилила.

Пітер дав їй "наперсток", і враз вона злякано зойкнула.

— Що таке, Венді?

— Хтось сіпнув мене за коси!

— То, мабуть, Дзінька. Вона сьогодні на диво зухвала, ніколи ще така не була.

1 справді, Дзінь знову гасала по кімнаті й сердито репетувала,

— Вона погрожує робити так щоразу, як я даватиму тобі наперстка.

— Але чому?

— Чому, Дзінько?

— Ти бовдур!— знов одрубала Дзінь.

Пітер ніяк не міг збагнути, в чому річ, але Венді збагнула. А коли Пітер признався, що прилетів під вікно дитячої кімнати не задля того, щоб побачити її, Венді, а тільки послухати казки, їй стало трохи прикро.

— Розумієш, я не знаю жодної казки. Та й ніхто із загублених хлопчаків не знає.

— Ой, яке страхіття!— мовила Венді.

— А ти знаєш,— запитав Пітер,— чому ластівки мостять свої гнізда попід дахами? Щоб слухати казки. Ой Венді, твоя мати розповідала тобі таку гарну казку!

— Про що?

— Про принца, що не міг знайти дівчини, яка загубила кришталевий черевичок.

— Пітере,— схвильовано мовила Венді,— то була Попелюшка, і він знайшов її, і потім вони жили довго й щасливо.

Пітер так зрадів, що скочив з місця й подався до вікна.

— Куди ти?— гукнула Венді, передчуваючи якусь біду.

— Розкажу своїм хлопцям!

— Не йди, Пітере,— благально мовила вона.— Я знаю ще безліч казок!

Саме так Венді й сказала, отож нікуди не дінешся: вона перша почала спокушати Пітера.

Він повернувся. Очі в нього жадібно блищали, і це мало б стривожити Венді, та вона не стривожилась.

— Та ще яких казок! Ото було б що послухати твоїм хлопцям!— вигукнула вона.

Почувши це, Пітер схопив її за руку й потяг до вікна.

— Пусти мене!— звеліла Венді.

— Ну ж бо, Венді, летімо зі мною, і ти розкажеш свої казки хлопцям!

Зрозуміло, що Венді дуже потішило його запрошення, але вона сказала:

— Ой ні, не можна. А як же мама? Та й літати я не вмію.

— Я навчу тебе.

— А гарно, мабуть, літати, мов пташка!

— Я навчу тебе скакати вітрові на спину, і ми полетимо ген-ген у височінь.

— О-о-о!— в захваті вигукнула Венді.

— Венді, слухай, Венді, замість того, щоб спати в своєму дурному ліжку, ти могла б літати зі мною і жартувати з зірками.

— О-о-о!

— А ще, Венді, там є русалки.

— Русалки! З хвостами?

— З отакими довжелезними хвостами!

— Ой!— вигукнула Венді.— Якби ж то мені побачити живу русалку!..

Пітер пустив у діло всю свою підступність.

— Венді,— сказав він,— а як ми всі тебе шануватимем! Венді аж затрусило з розпачу. Вона насилу стримувала себе, щоб

не гайнути з Пітером геть із дому. Та Пітер не мав до неї жалю.

— Венді,— провадив далі цей хитрюга,— а вечорами ти підтикала б нам ковдри.

— О-о-о!

— Нам ніхто ніколи не підтикав ковдри на ніч.

— О-о-о!— І руки Венді простяглися до нього.

— А ще ти полатала б нам одіж і попришивала кишені. Ми ніколи не мали кишень.

Ну як могла Венді опиратися далі?

— Авжеж, чудово було б!— вигукнула вона.— Пітере, а Джона і Майкла ти теж навчиш літати?

— Коли хочеш, навчу,— байдуже відказав Пітер. Вона побігла до Джона та Майкла й почала торсати їх:

— Прокиньтеся! До нас завітав Пітер Пен, він навчить нас літати!

Джон протер очі.

— Тоді я встану,— озвався він. Але ж, як ми знаємо, він ще перед тим був на підлозі.— Оце маєш!— мовив він.— Та я, виходить, уже встав!

На той час прокинувся і Майкл. Очі його зиркали на всі боки, мов блискучі леза складаного ножика.

Раптом Пітер зробив знак, щоб усі замовкли. Обличчя їхні враз набрали того навдивовижу хитрого виразу, з яким дітвора звичайно дослухається до розмов дорослих. Та довкола панувала незворушна тиша. Отже, все було гаразд. Ой ні! Не все було гаразд. Нена, що весь час перед тим аж заходилася гавкотом, тепер замовкла. Оцю-то мовчанку вони й почули.

— Вимикайте світло! Ховайтеся! Мерщій!— заволав Джон. Оце один-єдиний раз за всю нашу історію йому випало наказувати іншим.

Отож, коли на порозі з'явилася Ліза, тримаючи за нашийник Не-ну, в дитячій кімнаті все було начебто так само, як і раніш. Там стояла темрява, і ви б заприсяглися, що чуєте, як троє малих облудників спокійно дихають уві сні. А насправді вони спритно вдавали сонних, стоячи за віконною завісою.

Ліза була роздратована. Вона саме начиняла в кухні різдвяні пироги, а тут Нена із своїми безглуздими підозрами відірвала її від діла. До щоки малої куховарки прилипла родзинка. Ліза розважила, що найпевніший спосіб угамувати Нену — це на хвильку пустити її до дитячої кімнати, але, звісна річ, під наглядом.

— Ну, ось бачиш, невірна ти тварино,— мовила вона, анітрохи не співчуваючи скривдженій Нені.— Все тихо-мирно, правда ж? Наші янголята солодко сплять собі. Послухай, як рівно дихають.

Майкл, підбадьорений успіхом, так гучно засопів, що їх мало не викрили. Нена добре знала, що це означає, і намагалася випручатись із Лізиних рук. Та Ліза нічого не зрозуміла.

— Ну годі вже, годі, Нено,— суворо звеліла вона й потягла Нену геть з кімнати.— І затям собі: якщо знову гавкатимеш, я піду по хазяїна та хазяйку, приведу їх із гостей додому, і отоді вже хазяїн тобі дасть, ой дасть! Та й по заслузі!

І вона знов прив'язала бідолашну собаку надворі. Та ви гадаєте, що Нена перестала гавкати? Привести додому хазяїна та хазяйку! Адже саме цього вона й хотіла. Ви гадаєте, її страшила кара? Нехай би її навіть і відшмагали — аби тільки нічого не сталося з малими!

Та Ліза, як на те, знов заходилася коло пирогів, і Нена, розуміючи, що допомоги від неї нема чого сподіватись, смикала та смикала ланцюг, аж поки зрештою таки розірвала його. А ще за хвильку прожогом влетіла до вітальні будинку № 27 і закинула догори передні лапи — вона робила так завжди, коли хотіла сповістити про якусь надзвичайну подію.

Містер і місіс Дарлінги враз дотямили, що дітей спіткала якась біда, і, навіть не попрощавшися з господинею, вискочили на вулицю.

Та відтоді, як троє малих поганців сопіли за віконною завісою, минуло аж десять хвилин, а за десять хвилин Пітер Пен може накоїти чимало всякого.

Отож повернімося до дитячої кімнати.

— Усе гаразд!— оголосив Джон, виходячи із схованки.— Слухай, Пітере, а ти справді вмієш літати?

Не завдавши собі клопоту відповісти йому, Пітер скочив на камін і облетів кімнату.

— Оце-то штука!— захоплено вигукнули Джон і Майкл.

— Як прекрасно!— підхопила Венді.

— Атож, я прекрасний! Ого, який я прекрасний!— почав величатися Пітер, знов забувши про гарні манери.

Здавалось, усе так просто, і троє дітлахів спробували й собі полетіти — спершу з підлоги, а тоді з ліжок. Та чомусь летіли щоразу не догори, а вниз.

— Слухай, як ти це робиш?— запитав Джон, потираючи забите коліно. Він був хлопець діловий.

— Просто треба думати про щось гарне й дивовижне,— пояснив Пітер.— І ті приємні думки самі піднімуть тебе в повітря.

І знову показав їм, як він літає.

— Ти в цьому ділі мастак,— сказав Джон.— А покажи-но ще раз, зовсім поволі.

Пітер політав і поволі, і швидко.

— Венді, я все зрозумів!— гукнув Джон.

Та він тут-таки переконався, що нічого не зрозумів. Ніхто з них не міг пролетіти анітрохи, хоч Майкл уже вмів читати двоскладові слова, тимчасом як Пітер не знав жодної літери.

Ви, звісно, розумієте, що Пітер морочив їх,— адже ніхто не може полетіти, якщо не дмухнути на нього чарівним пилком.

На щастя, як ми вже казали, одна рука в Пітера була замащена тим пилком, і він дмухнув потроху на кожного з дітлахів. Наслідки цього були разючі.

— А тепер поводіть плечима, отак,— сказав Пітер,— і злітайте. Усі троє вже стояли на своїх ліжках, і хоробрий Майкл зважився

перший. Він, власне, й не— дуже хотів цього, та все-таки ступив уперед, і його враз щось підхопило й понесло.

— Полетів!— на весь голос закричав він, опинившись у повітрі.

Джон і собі подавсь за ним і вже десь коло ванної зустрівся з Венді.

— Ой, як гарно!

— Ой, як чудово!

— Гляньте на мене!

— Ні, на мене!

— Ні, на мене!

Хоч вони літали далеко не так зграбно, як Пітер, і ноги в них мимохіть сіпалися, проте голови їхні раз по раз легенько стукались об стелю, а чи може бути щось приємніше?! Спочатку Пітер подав Венді руку, але Дзінька зчинила такий лемент, що йому довелося відступитись.

Вони злітали догори, спускалися вниз, виписували коло за колом по кімнаті. Венді почувала себе на сьомому небі.

— Слухайте!— гукнув Джон.— А чом би нам усім не полетіти надвір?

Як ви розумієте, саме цього й хотів од них Пітер. Майкл був ладен летіти куди завгодно: йому хотілося дізнатись, за скільки часу він пролетить мільярд миль. Але Венді вагалася.

— Русалки!— нагадав їй Пітер.

— О-о-о!

— І пірати там є.

— Пірати!— вигукнув Джон, хапаючи свого святкового капелюха.— Зараз же летімо!..

Саме в цю мить містер і місіс Дарлінги вискочили разом з Неною із будинку № 27. Вони вибігли на середину вулиці, звідки було видно вікно дитячої кімнати. Вікно було ще зачинене, проте в кімнаті ясно світилося. Та найдужче защеміли їхні серця, коли вони побачили на віконній завісі три тіні в нічних сорочечках, що кружляли по кімнаті — та не на підлозі, а в повітрі!

Аж ні — не три тіні, чотири!

Тремтячи з лиховісного передчуття, вони розчинили надвірні двері. Містер Дарлінг хотів був мерщій кинутись нагору сходами, та місіс Дарлінг зробила йому знак ступати нишком. Вона силкувалася навіть угамувати своє серце, щоб не так лунко билося.

Чи встигнуть вони вчасно дістатись до дитячої кімнати? Якщо встигнуть — їхнє щастя, та й усі ми зітхнемо з полегкістю, але тоді не буде ніякої історії. Ну, а як не встигнуть? Дарма, я урочисто обіцяю вам, що й тоді все зрештою скінчиться добре.

Вони таки встигли б, якби за ними не стежили малі зірочки. І оті зірочки знов дмухнули й відчинили вікно, а найменша з них гукнула:

— Стережися, Пітере!

І Пітер зрозумів, що не можна гаяти ні хвилини.

— В дорогу!— владно звелів він і миттю опинився в темряві за вікном.

Джон, Майкл і Венді гайнули слідом за ним. Коли містер і місіс Дарлінги з Неною вбігли до кімнати, було вже запізно. Пташки полетіли геть.

З І648-<>

Розділ четверпгий

У ПОЛЬОТІ

"За другий ріг праворуч, а далі навпростець, аж до ранку..." Така, за словами Пітера, була дорога до Небувальщини. Та навіть перелітні птахи, що мають при собі карти і вдаються до них на вітряних роздоріжжях, не знайшли б острова, якби звірилися на цю Пітерову настанову. Адже Пітер просто бовкнув перше-ліпше, що спало в ту мить йому на думку.

Спершу його супутники цілком покладалися на нього. Політ так захопив їх, що ніхто навіть і не подумав, скільки часу вони гайнують, кружляючи навколо церковних шпилів та інших стрімких будівель, що траплялися дорогою.

Джон і Майкл пустилися наввипередки, і Майкл узяв гору. Тепер вони лише зневажливо посміхалися, пригадуючи, якими молодцями здавались собі не так давно, пролетівши перше коло по кімнаті.

Не так давно... А скільки ж часу минуло відтоді? Це запитання почало непокоїти Венді, коли вони пролітали над морем. Джон вважав, що то вже друге море і що загалом вони летять третю ніч.

Часом було темно, а часом видно, вони то тремтіли з холоду, то задихалися від спеки. Чи справді їм час від часу хотілось їсти, чи то

вони просто прикидалися,— може, тому, що Пітер годував їх у такий кумедний спосіб? Ось як він це робив: угледівши птаха, що ніс у дзьобі їжу, придатну для людей, кидався за ним і вихоплював ту їжу просто із дзьоба. Птахи здебільшого не відступались і, наздогнавши Пітера, забирали в нього здобич; і отак вони весело ганялись одне за одним цілими милями й врешті розліталися в різні боки, перед тим приязно попрощавшись. Одначе Венді з легким жалем помітила, що Пітерові, як видно, і невтямки було, що його спосіб годуватися досить-таки дивний. Здавалось, він навіть гадки не мав, що є якісь інші способи.

' А от прикидатися сонними їм не було потреби — їх справді змагав сон. І це становило чималу небезпеку, бо досить було

комусь задрімати, як він у ту ж мить починав падати. Та найстрашніше було, що Пітера це тільки потішало.

— О, знов беркицьнувся!— весело вигукував він щоразу, як Майкл зненацька шугав донизу.

• — Рятуй його, рятуй!— волала Венді, з жахом дивлячись на розбурхане море далеко внизу..

' Зрештою Пітер усе-таки пірнав слідом за Майклом і в останню мить, коли той уже от-от мав шубовснути в море, підхоплював його. Він робив це дуже спритно, але щоразу зволікав якомога довше, і видно було, що для нього не так важить урятувати людині життя, як показати свою спритність. До того ж він полюбляв переміни і швидко байдужів до розваг, які щойно захоплювали його. Отож не було ніякої певності, що він кинеться на допомогу, коли хтось знову почне впадати.

Сам Пітер умів спати в повітрі не падаючи — просто лягав на спину та й плив собі, наче за водою. Чимало допомагало йому те, що він був легкий, мов пір'їнка, і досить було лиш дмухнути на нього, як він одразу ж летів швидше.

— Тільки не заїдайся з ним,— шепнула Венді Джонові, коли вони почали гратися в гру "Всі за мною!"

— То скажи йому, щоб він менше викаблучувався,— відрубав Джон.

Гра полягала в тому, що Пітер, пролітаючи понад самою водою, проводив долонею по хвостах усіх акул, які траплялися дорогою. Точнісінько так, як ото, буває, і ви, йдучи вулицею, торгаєте рукою прути залізної огорожі. Супутникам годі було змагатися з Пітером у цьому ділі, отож усе воно й справді

скидалося на хизування,— а він ще й раз по раз оглядався, щоб побачити, скільки хвостів вони пропустили.

з*

35

— Глядіть, будьте чемні з ним,— переконувала Венді братів.— Що нам робити, як він покине нас самих?

— Можемо повернутися додому,— сказав Майкл.

— А як ми знайдемо без нього дорогу?

— Ну, то летітимем далі,— сказав Джон.

— Оце й страшне, Джоне. Нічого більше нам і не лишається — тільки летіти далі. Ми ж бо не знаємо, як спинитися.

Це була правда: Пітер забув навчити їх спинятися.

Джон розважив, що, навіть коли б сталося найгірше, їм треба лиш одне: летіти все вперед та вперед, і зрештою вони знов опиняться біля вікна своєї домівки — адже Земля кругла.

— А хто нас годуватиме, Джоне?

— А пригадай-но, Венді, як спритно я вихопив поживу просто із дзьоба отого орла.

— Еге ж, за двадцятим разом,— нагадала йому Венді.— Та нехай би ми навіть і змогли прогодуватися, але ж подивись, як

ми щоразу налітаємо на хмари, коли поруч немає Пітера, щоб подати нам РУКУ-

Справді, вони раз по раз стикалися з чимось. І хоч загалом літали вже цілком пристойно, проте й досі аж надто часто сукали ногами. А коли бачили попереду хмару й силкувались її обминути, то неодмінно гупались об неї лобами. І якби з ними була Нена, їй давно вже довелося б обмотати Майклові лоба бинтом.

На той час Пітера коло них не було, і вони почували себе в повітрі незатишно й самотньо. Він літав настільки швидше за них, що коли раптом подавався вперед, то миттю зникав з очей. Вони навіть не знали, яка нова пригода його звабила. А повернувшись ген із високості, весело сміявся з якоїсь чудасії, що її розповідав там котрійсь із зірок, хоча вже не міг її пригадати.

А то, бувало, прилітав знизу, від моря, обліплений русалячою лускою, але й тоді не міг розказати до ладу, що там з ним було.

Дітлахів, що ніколи в житті не бачили русалки, часом аж досада брала.

— А коли він так скоро забуває про русалок,— уголос міркувала Венді,— то де вже сподіватися, що довго пам'ятитиме нас.

Та й справді: інколи, повертаючись, Пітер уже не пам'ятав їх, а якщо й пам'ятав, то дуже невиразно. Венді була певна цього. Бачила по його очах, що він збирається привітатись до них, як до незнайомих, і летіти собі далі; тільки наблизившись,

він зрештою впізнавав їх. А одного разу Венді навіть довелося нагадати йому своє ім'я.

-^Я — Венді,— мовила вона, прикро вражена.

Пітер дуже зніяковів.

— Слухай, Венді,— тихенько сказав він,— щоразу, як побачиш, що я тебе забув, кажи мені: "Я — Венді, я — Венді",— аж. поки я пригадаю.

Зрозуміло, що Венді все те не дуже тішило. Одначе, щоб загладити свою провину, Пітер показав їм, як треба лягати горілиць на спину попутному вітрові, і це було чудово. Трохи повправлявшись, вони переконалися, що можуть любісінько спати в польоті. Коли б їхня воля, вони спали б собі та спали, проте Пітерові дуже скоро ставало нудно, і він владно вигукував:

— Ану злазьте — приїхали!

Отак, час від часу пересварюючись, та здебільшого весело пустуючи, вони мандрували до Небувальщини. І ось нарешті, через багато днів і ночей, прилетіли. Треба сказати, що летіли вони весь час навпростець — і тому, що Пітер із Дзінькою добре знали дорогу, та найголовніше тому, що острів сам плив їм назустріч. А тільки так і можна досягти його чарівних берегів.

— Онде він,— спокійно мовив Пітер.

— Де? Де?

— Там, куди показують усі стрілки.

І справді, міріади золотих стрілок показували дітям, де острів. Ті стрілки посилало приязне до них сонце, щоб вони краще бачили, куди летіти, поки воно не сховалося на ніч.

Венді, Джон і Майкл спиналися навшпиньки в повітрі, намагаючись сягнути поглядом якнайдалі. Може, це й дивно, але всі троє одразу впізнали острів і, перше ніж встигли злякатися, вітали його захопленими вигуками — не як омріяне і врешті побачене місце, а як добре знайому домівку, в яку повертаєшся на канікули.

— Джоне, онде та затока!

— Венді, ти тільки глянь: черепахи закопують яйця в пісок!

— Ти чуєш, Джоне? Я бачу твого фламінго з перебитою ніжкою!

— Диви, Майкле, онде твоя печера!

— Ой Джоне, а що то отам серед кущів?

— Та то ж вовчиця з вовченятами! Венді, а он, здається, і твоє вовченя!

— Джоне, Джоне, а онде мій човен, і борти в нього пробиті!

— Та ні, то не він! Ми ж спалили твій човен.

— І все одно то він!.. Ой, Джоне, я бачу дим над вогнищем у таборі червоношкірих!

— Де, де? Покажи й мені. Я побачу, як він здіймається вгору, і скажу, чи вони на дорозі війни.

— Онде, просто попереду, за річкою Таїною.

— Еге ж, бачу. Авжеж, вони таки напевне на дорозі війни. Пітера трохи дратувало, що вони так багато знають про острів.

Та коли йому й хотілось попишатися перед ними в ролі господаря, така нагода була вже близько. Пригадуєте, я казав вам, що вони дуже скоро злякались?

Це сталося, коли згасли золоті стрілки і острів оповила темрява.

Щоправда, траплялось і вдома, коли наставав час лягати спати, острів Небувальщина теж завжди темнів і здавався трохи моторошним. На ньому з'являлися незнані місця, вони дедалі ширшали, і там сновигали чорні тіні. Рик хижих звірів починав звучати зовсім по-іншому, і, що головне, ти вже не був певен у своїй перемозі. Отож і радів, коли засвічували нічники. І навіть залюбки слухав, як Нена каже, що то всього-на-всього камін і що Небувальщина — чистісінька дитяча вигадка.

Авжеж, у ті дні Небувальщина таки й була вигадкою, а от тепер перед ними лежав справжній острів, де щомить ставало темніше і не було ніяких нічників, та й Нена лишилася далеко-далеко!

Раніше вони летіли порізно, зате вже тепер усі тулилися ближче до Пітера. Аж ось і він облишив, зрештою, свою безтурботність, очі його заяскріли, і щоразу, як хтось із них ненароком доторкався до нього, того неначе вогнем обпікало.

Вони летіли вже над тим моторошним островом і спустилися так низько, що часом чіплялися ногами за дерева.

Довкола не видно було ніяких страхіть, одначе летіли вони тепер повільно, на превелику силу, немовби продиралися крізь невидиме вороже військо. А вряди-годи й зовсім спинялися в повітрі, аж поки Пітер пробивав їм дорогу кулаками.

— Не хочуть, щоб ми спустилися,— пояснив він.

— Хто не хоче?— пошепки запитала Венді, тремтячи зі страху. Та Пітер не міг чи не хотів сказати. Дзінь-Брязь заснула в нього на

плечі, але тепер він збудив її і звелів летіти попереду.

Час від часу Пітер непорушно зависав у повітрі, приставляв долоню до вуха й пильно дослухався, і очі його в ці хвилини так горіли, що, здавалося, наскрізь пропалювали землю. А потім він летів далі.

Його хоробрість аж лякала Венді.

— Хочеш пригоди зараз же?— недбало запитав він Джона. — Чи спершу поп'ємо чаю?

— Спершу чаю,— квапливо мовила Венді.

Майкл вдячно стиснув її руку. Сміливіший Джон вагався.

— А що за пригода?— обачливо поцікавився він.

— У пампасах просто під нами спить пірат,— пояснив Пітер. — Коли хочете, спустимось і вколошкаєм його.

— Я нікого не бачу,— озвався Джон по довгій мовчанці.

— Зате я бачу.

— А що...— сказав Джон трохи захриплим голосом.— А що, як він прокинеться?

— Невже ти гадаєш, що я нападу на нього сонного?— обурено вигукнув Пітер.— Спочатку я його розбуркаю, а тоді вже порішу. Я завжди так роблю.

— Он як! І багатьох ти порішив?

— Сотні.

— Чудово!— сказав Джон, але розважив, що краще все-таки спершу попити чаю. Тоді запитав, чи багато тепер на острові піратів.

— Як ніколи,— відказав Пітер.

— А хто в них за капітана?

— Гак,— сказав Пітер.

Коли він вимовив це ненависне ім'я, обличчя його враз посуворіло.

— Джез Гак?!

Отоді вже Майкл не витримав і заплакав, і навіть Джон почав давитися словами. Вони ж бо добре знали, хто такий Джез Гак.

— Він був боцманом у Чорної Бороди,— хрипко прошепотів Джон.— Найстрашніший з усіх піратів. Єдиний, кого боявся сам Старий Кок.

— Атож, це він,— потвердив Пітер.

— Який він із себе? Здоровенний?

— Тепер уже не такий, як раніше.

— А який же?

— Я його трохи вкоротив.

— Ти?

— Авжеж, я,— різко відказав Пітер.

— Пробач, я не хотів тебе образити.

— Ет, пусте.

— А скажи, на скільки ти його вкоротив?

— Відітнув праву руку.

— То він тепер не може битися?

— Ого, ще й як може!

— Хіба він лівша?

— Він замість правої руки припасував собі залізний гак і шматує ним супротивників.

— Шматує?!

— Слухай, Джоне,— сказав Пітер.

— Що?

— Не "що", а "слухаю, капітане"!

— Слухаю, слухаю, капітане.

— Так от,— провадив далі Пітер,— кожний хлопець, що служить під моїм проводом, дає мені одну обіцянку. Отже, і ти повинен її дати.

Джон зблід.

— Обіцяй мені таке: якщо ми колись зійдемося з Гаком у відкритому бою, ти не станеш убивати його, а залишиш мені.

— Обіцяю!— віддано вигукнув Джон.

Тепер дітям було не так моторошно, бо Дзінь летіла поблизу і в світлі, що йшло від неї, вони трохи бачили одне одного. На жаль, вона не вміла літати так повільно, як вони, і через те мусила кружляти, так що вони весь час були обведені світляним колом.

Венді раділа з цього, аж поки Пітер розтлумачив їй, як це небезпечно для них усіх.

— Вона попередила мене,— сказав він,— що пірати помітили нас ще завидна й наготували Великого Тома.

— Свою найбільшу гармату?

— Еге ж. А тепер вони напевне бачать Дзіньчине світло і коли здогадаються, що й ми десь поруч, то відразу ж почнуть стріляти.

— Ой Венді!

— Ой Джоне!

— Ой Майкле!

— То скажи їй, щоб зараз же заснула!— гукнув Джон. Та Пітер відмовився.

— їй здається, що ми збилися з дороги,— похмуро пояснив він,— і вона дуже злякалась. То невже ви хочете, щоб я відіслав її геть саму, та ще й таку перелякану!

На мить світляне коло розімкнулось, і щось приязно вщипнуло Пітера.

— Тоді скажи їй,— попрохала Венді,— нехай згасить своє світло.

— Вона не може. Це чи не єдина річ, якої не можуть зробити феї. їхнє світло згасає тільки тоді, коли вони засинають, так само як і в зірок.

— То скажи їй, щоб зараз же заснула!— гукнув Джон.

— Не може вона спати, коли їй не хочеться. Це друга й остання річ, якої не можуть зробити феї.

— Здається мені,— пробурчав Джон,— що тільки ці дві речі зараз і важать.

Тоді й він дістав щипка, але зовсім не приязного.

— От коли б хтось із нас мав кишеню,—сказав Пітер,— то ми могли б сховати її туди.

Та вони відлетіли з дому так квапливо, що жодної кишені ні в кого не знайшлося.

Аж раптом у Пітера сяйнула чудова думка. Джонів капелюх!

Дзінь погодилась мандрувати далі в капелюсі, але щоб хтось ніс його в руках. Вона сподівалася, що її понесе сам Пітер, одначе капелюха взяв Джон. Та дуже скоро віддав його Венді, нарікаючи на те, що капелюх б'є його по колінах і заважає летіти. Оце-то, як побачимо далі, й спричинилося до нещастя, бо Дзінь страшенно не хотіла нічим завдячувати Венді.

З чорного капелюха не пробивалося й промінця світла, і далі вони летіли мовчки. Довкола панувала така глибока тиша, якої жоден з них ніколи не чув. Лише вряди-годи її порушувало

якесь хлюпання — Пітер сказав, що то лісові хижаки вийшли на водопій,— та ще згодом долинув віддалений шурхіт, немов терлись одна об одну гілляки.

Одначе Пітер одразу пояснив їм, що то червоношкірі завзято гострять ножі.

Та скоро затихли й ті звуки. Від тиші й темряви Майкла вкинуло в дрож.

— Хоч би десь щось шелеснуло!— в розпачі вигукнув хлопець.

І, наче на його побажання, раптом розлігся такий оглушливий вибух, якого він ще зроду не чув. То пірати бабахнули в них із свого Великого Тома.

Гуркіт луною покотився горами. Здавалося, якесь чудисько грозно запитує:

— Де вони?.. Де вони?.. Де вони?..

От тепер уже троє втікачів із жахом дотямили різницю між вигаданим і справжнім островом.

А коли нарешті все знов затихло, Джон і Майкл помітили, що лишилися самі серед темряви. Джон і досі несамохіть переступав ногами в повітрі, а Майкл неначе плив, хоча плавати ніколи не вмів.

— Тебе не вбило?— перелякано прошепотів Джон.

— Ще не знаю,— так само пошепки відказав Майкл.

Тепер ми з вами вже знаємо, що той постріл не завдав нікому шкоди. Одначе від струсу повітря Пітера занесло далеко над море, а Венді підкинуло ген угору, та ще й разом з такою товаришкою, як Дзінь-' Брязь.

Шкода, що в ту мить Венді не упустила з рук чорного капелюха,— так було б куди краще для неї.

Не знаю, чи Дзінь спало це на думку зненацька, чи вона все обміркувала наперед, але вона тут-таки вигулькнула з капелюха й підступно повела Венді до загибелі.

Загалом Дзінь була не така вже й погана. Щоправда, часом бувала геть лиха, але часом і дуже добра. Феї інакше не можуть: вони надто малі, отож у них вміщується лиш одне якесь почуття заразом. Зате їм дозволено змінюватись, тільки це має бути обов'язково цілковита переміна. Та на той час Дзінь була сповнена ревнощів до Венді. Певна річ, Венді не розуміла, що хоче сказати їй фея своєю ніжною дзенькітливою мовою (а я майже певен, що там було й чимало негарних слів), але звучала та мова лагідно, та й кружляла Дзінь довкола так, неначе спонукала: лети, мовляв, за мною, і все буде гаразд.

Та й що лишалося робити бідолашній Венді? Вона погукала Пітера, погукала Джона і Майкла, проте почула у відповідь лише глузливу луну. Венді ще не знала, що Дзінь зненавиділа її всім своїм жіночим єством. Отож, безпорадна й знеможена, вона насилу полетіла за феєю назустріч своїй лихій долі.

; піл Ї

Розділ п'ятий

ОСТРІВ — ТЕПЕР УЖЕ НАСПРАВДІ

Неначе відчувши, що повертається Пітер, уся Небувальщина знову ^прокинулась до життя.

Коли його немає, на острові звичайно панують тиша та спокій. Феї встають уранці на годину пізніше, лісові хижаки тільки те й роблять, що доглядають своїх малят, червоношкірі цілими Днями щось жують, а пірати й загублені хлопчаки, зустрічаючись, лише крутять дулі одне одному. Та коли повертається Пітер, який терпіти не може сонноти, всі вони знову починають жити діяльним життям, і якби ви оце притулили вухо до землі, то почули б, як усе там аж двигтить.

Того вечора розподіл головних сил на острові був такий: загублені хлопчаки видивлялися Пітера, пірати видивлялися загублених хлопчаків, червоношкірі видивлялися піратів, а лісові хижаки видивлялися червоношкірих. Вони кружляли та кружляли по острову й не натрапляли одні на одних лише тому, що всі ходили з однаковою швидкістю.

Усі жадали крові, за винятком хіба ифМ&уЄщртх. хлопчаків. Загалом і вони були не від того, але сьогодні Ла4^ у^иаш клопіт — зустрічали свого ватажка. Хлопчаків на острові &Ь)г$г то більше, то менше — залежно від того, чи багато їх гине від рук ворогів та з інших причин. На той час їх було шестеро, якщо Близнюків брати за двох. Тож уявімо собі, що ми лежимо в заростях цукрової тростини й стежимо, як вони один по одному скрадаються повз нас, не спускаючи рук з кинджалів.

Пітер не дозволяє їм ні в чому наслідувати його зовні, тому вони одягнені у шкури ведмедів, яких самі вполювали. Вони такі круглі та пухнасті в тих шкурах, що коли навіть котрийсь із них спіткнеться, то не падає, а котиться по землі, мов м'ячик. Тим-то вони й ступають так упевнено.

Перший іде Базіка — найбільший невдаха з-поміж цього славного лицарства. Хоч він далеко не боягуз, проте йому випало зазнати менше пригод, ніж будь-кому з його товаришів. Усі варті уваги події чомусь завжди трапляються саме тоді, коли він десь на хвильку забариться. Бувало, приміром, таке: усе довкола тихо, і він іде собі назбирати хмизу на вогнище, тоді повертається, аж глядь — а інші вже витирають кров з кинджалів. Постійні невдачі наклали на його обличчя тінь легкого смутку, проте серце його не запеклося, а навпаки, полагідніло, і тепер він найсумирніший з усіх загублених хлопчаків. Бідолашний добряк Базіко, цієї ночі на тебе чигає страшна небезпека. Стережися, щоб пригода, яка тобі нині випадає, не завдала тобі надто тяжкого горя. Ти чуєш, Базіко, фея Дзінь-Брязь, яка сьогодні в лихому гуморі, шукає, хто б виконав її підступний задум, і гадає, що найлегше обвести круг пальця тебе. Тож стережися Д зіньки!

Якби ж то він почув нас! Але ж насправді ми з вами не на острові,— отож він простує собі далі, зосереджено покусюючи пальці.

За ним іде Хвалько, добродушний та безтурботний веселун, потім — Задавака; він навіть ідучи майструє з гілочок сопілки й захоплено пританцьовує під власну музику. Задавака — найпихатіший із загублених хлопчаків. Йому здається, ніби він пам'ятає той час, коли його ще не загубили, і як усе тоді було. Тим-то він і дере носа.

Четвертий у цій вервечці — Чубчик, найбільший шибайголова. Йому вже стільки разів доводилось виставляти свою персону на загальний огляд, коли Пітер суворо наказував: "Ану, виходь наперед, хто це зробив!"— що тепер він, ледь зачувши ці слова, несамохіть виступає наперед, хоч би й не мав за собою ніякої вини.

Останні йдуть Близнюки. Про них я розповідати вам не беруся, бо напевне переплутаю, котрий із них той, а котрий той. Тут треба сказати, що й Пітер ніколи не знав до пуття, що таке близнята, а того, чого не знає він, не дозволяється знати і його ватазі, отож навіть самі Близнюки дуже невиразно уявляють собі, що воно таке, і поводяться

так, ніби почувають себе винними за те, що завжди держаться вкупі. Та ось загублені хлопчаки зникають у темряві, і за хвилю — дуже

І коротку, бо на острові все діється неймовірно швидко,— з'являються пірати, що йдуть за ними назирці. Ми ще не бачимо їх, але вже

І чуємо, як вони співають. А співають вони завжди ту саму жаску

І пісню:

Сміліш вітрила розгортай, В похід пірати йдуть! А як зупинить куля нас,— На дно нам ляже путь!

— Ніколи в світі ще не теліпалася на шибениці страхітливіша з вигляду зграя злочинців. Осьде трохи попереду, раз по раз пригинаючи І голову до землі й сторожко дослухаючись, з величезними оголеними ручиськами й важкими сережками у вухах, виступає красень італієць І Чекко, який колись вирізав кривавими літерами своє ім'я на спині [начальника в'язниці в Гао. А отой чорний велетень, що простує за ним, уже й сам забув, скільки всяких прізвиськ мав відтоді, як зрікся І свого справжнього імені, що ним темношкірі матері ще й досі стра-І хають дітлахів на берегах Гіджо-Мо. А осьде Біл Джукс, татуйова-І ний з ніг до голови,— той самий

Біл Джукс, що свого часу плавав на І славнозвісному "Моржі" й дістав шістдесят гарячих від самого І Флінта, перше ніж випустив із рук торбину з золотими моїдорами. І Далі йдуть Куксон, про якого кажуть, ніби він рідний брат Чорного [Мерфі (хоч ніяких доказів цього немає); Джентльмен Старкі, що [був колись шкільним учителем і навіть тепер страшенно чемний зі [своїми жертвами; довготелесий Люк з Морганової шхуни; боцман ІЧмир, єдиний сектант у Гаковій ватазі, навдивовижу добросердий [чоловік,— навіть проштрикуючи когось кинджалом, він робить це, [як то кажуть, без лихого наміру; Бовдур, у якого руки вивернуті на-[зад; Роб Малінз, Олф Мейсон та чимало інших відомих головорізів, чиї імена віддавна наганяли жах на всіх мореплавців у Вест-Індських морях.

і І нарешті, найбільша і найчорніша перлина в цій темній оправі капітан Джеймс Гак, або, як він сам себе величає, Джез Гак, що зажив слави єдиної людини, якої боявся сам Старий Кок. Він розвалився на грубо збитому повозі, якого тягнуть і штовхають його підлеглі. Замість правої руки в капітана залізний гачок, і він раз у раз поганяє ним возіїв.

Цей страшний лиходій поводиться зі своїми людьми, наче з собаками, і вони коряться йому, мов собаки.

Обличчя Гака бліде, неначе в мерця, волосся спадає на плечі довгими закрученими пасмами, що здаля схожі на великі чорні свічки й надають йому моторошного вигляду. Очі — голубі, мов незабудки, й дуже смутні, окрім тих хвилин, коли він починав шматувати вас своїм гачком,— тоді в них спалахують хижі червоні цятки й освітлюють усе обличчя лиховісним вогнем.

У поводженні його й тепер іще прозирає благородство, і, навіть шматуючи людину своїм гачком, він не втрачає гідності. До того ж, як я чув, він чудовий співрозмовник. Що ввічливіший

він з вами, то дужче слід його боятися, і, певне, саме в цьому й виявляється справжня вихованість. А його вишукана вимова, навіть коли він брутально лається, і елегантні манери наочно свідчать про те, що він далеко вищий в усьому від решти піратів. Людина незрівняної хоробрості, він, як розповідають, боїться однієї-єдиної речі: вигляду своєї крові, напрочуд густої і незвичайної кольором.

Своїм убранням Джез Гак помітно наслідує моду, пов'язану з ім'ям короля Карла II, бо колись давно, ще на початку його піратської кар'єри, хтось сказав йому, що він навдивовижу схожий на того злощасного представника роду Стюартів. В зубах у нього майже весь час хитромудрий мундштук, з якого можна курити дві сигари водночас,— капітан сам змайстрував його. Та найстрахітливіше в ньому — це, безперечно, отой його залізний пазур.

А тепер убиймо котрогось із піратів, щоб побачити, як це робить сам Гак. Ну, от хоч би Люка. Ідучи, Люк раптом незграбно заточується на капітана і, щоб не впасти, хапається за його пишний мереживний комір. У ту ж мить залізний гачок рвучко здіймається вгору, чути короткий тріск, зойк — і ось уже мертве тіло відкинуто з дороги, а пірати простують собі далі. Джез Гак навіть не витяг з рота свого мундштука з двома сигарами.

Отакий-то він, цей жаский лиходій, з яким не на життя, а на смерть воює Пітер Пен. Хто ж із них переможе'*..

Слідом за піратами, нечутно скрадаючись дорогою війни, що її не видно недосвідченому оку, з'являються червоношкірі. Вони сторожко видивляються вперед. В руках у них томагавки й довгі ножі, а їхні намащені олією і розмальовані голі тіла лисніють у темряві. У всіх у них при поясі начеплені скальпи — і загублених хлопчаків, і піратів,— та воно й не дивно, бо перед

нами войовниче плем'я малмалів, яких не слід плутати з сумирними делаварами чи гуронами.

Пригнувшись до самої землі, мало не рачкуючи, перед веде сам хоробрий Великий Ягуарчик, геть обвішаний скальпами,— вони навіть заважають йому іти, а надто в такій позі. А позаду, там, де найнебезпечніше, гордо випроставшись, виступає Тигрова Лілея — найперша красуня племені малмалів, що мусить відбиватися томагавком від занадто настирливих женихів. Зверніть увагу, як вони тихо йдуть по сухому галуззю: в жодного під ногами ані шелесне. Чути лише їхній важкий віддих. Річ у тім, що всі вони останнім часом трохи переїдали, отож і набрали зайвого тіла. Вони, звісно, скоро позбудуться надмірної ваги, та саме тепер вона й становить для них головну небезпеку.

Червоношкірі зникають, мов тіні,—так само нечутно, як і з'явилися,— і ось ми вже бачимо на лісовій стежці велике й різношерсте товписько диких тварин: тут і леви, й тигри, й ведмеді, й безліч дрібнішої звірини, що мала б тікати від хижаків, але не тікає, бо на цьому благословенному острові всі звірі живуть у мирі та злагоді. Язики в них висолоплені й сумно теліпаються — це означає, що тварини сьогодні голодні.

Аж ось і вони зникають з очей, а слідом за ними проповзає величезний крокодил. Ми скоро дізнаємось, на кого він полює.

Нарешті віддаляється й крокодил, та майже відразу ж по тому з темряви знов виступають загублені хлопчаки, бо так уже все влаштовано на острові, що той похід по колу доконче має тривати не спиняючись, аж поки хтось пристане чи вповільнить ходу. Тоді задні наскочать на передніх, і тут уже буде справжня мала купа.

Як ми вже бачили, всі видивляються ворога попереду, і ніхто й гадки не має, що він може підкрастися ззаду. Оце вам ще один доказ того, що острів таки справжнісінький.

Перші вимкнулися з того рухомого кола загублені хлопчаки. Онде вони стомлено простяглись на моріжку біля своєї підземної оселі.

— Ой, хоч би вже скоріше повернувся Пітер!— зітхають вони. Тим часом кожен з них і зростом більший, і ширший у плечах проти свого ватажка.

— Один я не боюся піратів!— каже Задавака отим своїм тоном, через який йому ніколи не бути загальним улюбленцем. Та, певне, і його стривожив якийсь віддалений шурхіт, бо він тут-таки додає:— І все ж нехай би він уже повертався та розповів нам, чи не почув там чогось іще про Попелюшку.

Усі заговорили про Попелюшку, і Базіка сказав, що його мати, напевне, була схожа на неї. Згадувати про матерів вони наважувалися, тільки коли не було Пітера, бо він заборонив такі розмови як безглузді.

— А от я не пам'ятаю своєї матусі,— озвався Хвалько.— Пригадую тільки, що вона не раз, бувало, казала батькові: "От якби я мала власний рахунок у банку!.." Не знаю, що то за такий рахунок, але мені дуже хотілось, щоб вона його врешті дістала.

Отак розмовляючи, вони раптом почули вдалині якісь звуки. Ми з вами не жили змалечку в лісі, то й не почули б, а от загублені хлопчаки почули відразу. Це була та сама страхітлива пісня, яку співали пірати:

Ха-ха, хо-хо! Наш чорний стяг Нас у житті веде, А десь там, друже, і на нас Давно мотузка жде!

І загублені хлопчаки вмить... Стривайте, а де ж це вони? їх там уже немає. Дикі кролі й ті не могли б чкурнути так прудко.

Ну, та нехай уже, розкажу вам, де поділися хлопці. Усі вони, крім Хвалька, що подавсь на розвідку, вже сидять у своїй підземній домівці. То дуже гарна оселя, і скоро ми з вами побачимо її на власні очі. Але як вони туди потрапили? Адже ніде не видно ні лазу, ані найменшої купки хмизу, що могла б його закривати. Та придивіться пильніше — і ви побачите, що на моріжку стоять сім великих дерев і в кожному є дупло, куди вільно протізе такий хлоп'як. Оце і є входи до підземної оселі, що її вже багато місяців марно дошукується капітан Гак. Чи знайде він її сьогодні?

Та ось пірати наблизились, і бистроокий Джентльмен Старкі помітив Хвалька, що гайнув у хащі. Одна мить — і Старкі вихоплює пістоля. Та в ту ж таки мить у плече йому впинається залізний пазур Гака.

— Ой, капітане пустіть!— благально кричить Старкі, аж вигинаючися з болю.

А зараз ми вперше почуємо голос капітана Гака. Той голос не віщує нічого доброго.

— Спершу сховай пістоля,— з погрозою промовляє він.

— Там був хлопчисько, один з ваших заклятих ворогів. Я міг би його уколошкати.

— Еге ж, і на той постріл сюди миттю примчали б червоношкірі на чолі з Тигровою Лілеєю. Чи ти хочеш, щоб з тебе злупили скальп?

— Дозвольте, я наздожену його, капітане!— зворушливо просить боцман Чмир.— І полоскочу своїм Крученим Джонні.

Чмир дає пестливі найменння всім речам. Джонні — це його довгий кинджал, а Крученим він називає його тому, що має звичай, завдавши удару, ще й повертати кинджал у рані. І загалом він дуже мила людина, цей Чмир. Приміром, коли він когось уб'є, то завжди витирає не зброю, а свої затуманені від сліз окуляри.

— Мій Джонні шуму не робить,— нагадує він капітанові.

— Ні, Чмир, зараз не треба,— похмуро відказує Гак.— Той хлоп-! чисько сам один, а я хочу застукати всіх сімох. Ану, розходьтеся Гдовкола та шукайте!

Пірати зникли між дерев, і капітан з боцманом лишилися на моріжку самі. Гак тяжко зітхнув і, не знаю вже й чому,— чи то розчулений тихою красою вечора, чи то з якоїсь іншої причини, — почав оповідати вірному боцманові історію свого життя. Він говорив довго й поважно, одначе нетямкий Чмир анічогісінько з того не второпав.

Аж раптом він почув слово "Пітер". ' — А над усе в світі,— палко говорив Гак,— я хочу запопасти їхнього ватажка, отого триклятого Пітера Пена. Адже це він одбату-вав мені руку. Давно вже я чекаю нагоди приголубити його оцим...— І він погрозливо махнув своїм гачком.— О-о-о! Я роздеру його на шматки!

— А проте,— зауважив Чмир,— я не раз чув, як ви казали, що цей гачок вартий доброго десятка рук. І зачісуватись ним нібито дуже зручно, і всяке таке інше.

— Так воно і є,— відказав капітан.— І коли б я був матір'ю, то молив би бога, щоб мої діти народжувались з оцим,— він гордо подивився на свій залізний пазур,— замість цього,— і кинув зневажливий погляд на цілу руку. Тоді знову спохмурнів. — Той клятий Пітер пожбурив мою руку в пащу крокодилові, що саме нагодився поблизу,— додав він, здригнувшись, наче від болю.

— Отож-бо я не раз помічав,— озвався Чмир,— що ви неначе боїтеся крокодилів.

— Не крокодилів,— поправив його Гак,— а лиш одного того крокодила.— І мимоволі притишив голос.— Моя рука, Чмир, так припала йому до смаку, що відтоді він переслідує мене по всіх морях та суходолах і аж облизується — так хоче зжерти усього мене.

— Ну що ж,— мовив Чмир,— це навіть робить вам честь.

— Не потрібна мені така честь!— роздратовано буркнув Гак.— Мені потрібен Пітер Пен, що дав тому гадові скуштувати мого тіла!

Він сів на великий гриб. Голос його жалісно затремтів.

— Чмир,— хрипко промовив він,— той крокодил давно б уже зжер мене, та, на щастя, він проковтнув годинник, і тепер у нього в череві весь час цокає: "цок-цок, цок-цок". Отож, тільки-но він починає до мене підкрадатися, я чую те цокання і даю драла.

Гак засміявся, але то був дуже похмурий сміх.

— А одного дня,— сказав Чмир,— той годинник спиниться, і крокодил зжере вас.

Гак облизав пересохлі губи.

— Еге ж,— мовив він,— саме це й не дає мені спокою.

Він і далі сидів на грибі, та раптом відчув під собою якийсь дивний жар.

— Слухай, Чмире,— сказав він,— чогось тут стає гаряче сидіти.— Тоді стрімко підхопився на ноги.— Сто чортів і одна відьма! Здається, я горю!

Вони з усіх боків оглянули гриб — у наших краях таких великих та міцних грибів ніхто не бачив,— тоді спробували витягти його з землі, і він враз опинивсь у них в руках, бо не мав ніжки. Та далі їх чекало ще більше диво: над тим місцем тут-таки почав здійматися дим.

Пірати перезирнулись.

— Комин!— вигукнули обидва в дин голос.

Вони й справді натрапили на кг.іин підземної оселі. Загублені хлопчаки мали звичай, зачувши наближення ворогів, накривати його грибом.

Та звідти линув не тільки дим, а й дзвінкі голоси: почуваючи себе цілком безпечно у своїй схованці, хлопці весело гомоніли. Пірати якусь хвилю похмуро слухали той гомін, тоді поставили гриб на місце. А коли добре розгляділися навколо, то побачили й дупла в сімох деревах.

— Ви чули? Вони говорили про те, що Пітера немає вдома, — прошепотів Чмир, хапаючись за свого Крученого Джонні.

Гак кивнув головою. Він довго стояв замисливши, та нарешті на його похмурому обличчі з'явилася лиховісна посмішка. Саме цієї миті й чекав Чмир.

— То що надумали, капітане?— запопадливо спитав він.

— Повернутися на корабель,— поволі відказав Гак крізь зціплені зуби.— Спекти пиріг. Величезний смачнющий солодкий пиріг з глазурованою скоринкою. У цій їхній норі може бути лиш одна кімната, бо нагору виходить тільки один комин. Дурні кроти — їм забракло глузду второпати, що окремі двері на кожного не потрібні. А це свідчить про те, що в них немає матері. Отож ми покладемо свій пиріг на березі Затоки русалок. Ті бісові хлопчиська день у день ходять туди купатись і пустувати з русалками. Вони вмить знайдуть пиріг і зжеруть його до останньої крихти, бо, не маючи матері, знати не знають, як небезпечно об'їдатися надто свіжими здобними пирогами.— І він зайшовся сміхом, та вже не похмурим, як перед тим, а веселим та вдоволеним.— Ха-ха-ха! А тоді перемруть, наче мухи!

Чмир з дедалі більшим захватом слухав свого капітана.

— Який чудовий підступний задум!— вигукнув він.— Зроду ще нічого кращого не чув!

І обидва з радощів пустилися танцювати й виспівувати:

Ха-ха, хо-хо! Постережись, З життям прощайся всяк, Коли тобі своїм гачком Потисне руку Гак!..

Та закінчити пісню вони не встигли — їх спинив інший звук. Спочатку ледь чутний, що його міг би заглушити навіть опалий на землю листочок, він поступово наближався, гучнішав і ставав виразніший:

"Цок-цок, цок-цок, цок-цок..."

Гак затремтів усім тілом і аж підскочив.

— Крокодил!— закричав він і щодуху дременув геть. Боцман подався слідом за ним.

То й справді був крокодил. Він поминув червоношкірих, що вже йшли назирці за рештою піратів, і поплазував далі за Гаком.

І ось на моріжку знову з'являються хлопчаки. Але цього вечора на них чигає ще одна небезпека. Раптом вони бачать Хвалька, що геть захеканий мчить до них, а за ним женеться зграя вовків. Язики звисають мало не до землі, а від голосного завивання просто жах бере.

— Рятуйте! Рятуйте!—'— зарепетував Хвалько, повалившись на землю.

— Що ж діяти? Що діяти?..

Ну як тут не згадати добрим словом Пітера! Такий він мав вплив на хлопців, що в цю скрутну хвилину вони звернулися думкою до нього.

— А що вдіяв би Пітер?— запитали всі разом. І майже тут-таки відповіли самі собі:

— Пітер зробив би їм страшні очі між ногами! А тоді вигукнули:

— То робімо ж, як Пітер!

Треба вам сказати, що це найпевніший спосіб відстрашити вовків. Отож усі як один хлопчаки пригнулися й грізно подивились на вовків крізь розставлені ноги. Та мить тяглася нескінченно довго, але за нею була перемога: тільки-но вони рушили вперед у цій страхітливій позі, як усі вовки підібгали хвости й чкурнули геть.

Хвалько підвівся з землі, І хлопчакам здалося, що в очах у нього й досі відбиваються вовки. Та насправді то було щось інше.

— Ой хлопці, яку прекрасну пташину я бачив у небі!— вигукнув

Хвалько, коли вони стривожено з'юрмилися навколо нього. — Велику білу пташину. Вона летить сюди.

— А що ж то за пташина, як по-твоєму?

— Не знаю,— тихо відказав Хвалько.— Тільки з вигляду вона дуже стомлена й весь час жалісно стогне: "Бідолашна Венді!"

— "Бідолашна Венді"?

— А-а, згадав!— ту ж мить вихопився Задавака.— Атож, є такі птахи, що звуться вендями.

— Гляньте, вона летить!— вигукнув Чубчик, показуючи на небо. Венді вже була майже над їхніми головами, і вони добре чули її

жалісний стогін. Та от здаля долинув і пронизливий голосочок Дзінь-Брязь. Тепер ревнива фея облишила й удавати приязну і накидалася на свою жертву з усіх боків, щоразу боляче щипаючи її.

— Гей, Дзінько!— загукали здивовані хлопчаки. У відповідь Дзінь продзвеніла:

— Пітер звелів вам застрелити цю вендю!

Серед загублених хлопчаків не заведено брати під сумнів Пітерові накази.

— Як Пітер звелів, так і зробимо!— дружно вигукнули довірливі хлопчаки.— Нумо мерщій по луки та стріли!

Усі, крім Базіки, шмигонули в свої дупла. А він лишився на місці, бо мав лука при собі. Дзінь побачила це і вдоволено потерла свої крихітні рученята.

— Ну ж бо, Базіко, не барися!— підганяла вона його.— Ото зрадіє Пітер!

Базіка похапцем наклав на лук стрілу.

— Стережися, Дзінько!— гукнув він і вистрілив.

Венді, тріпочучи, мов пташка, впала додолу із стрілою у грудях.

Розділ шостий

ДІМ-ДОМОК

Простосердий Базіка стояв, мов звитяжець, над тілом Венді, а тим часом інші хлопчаки, вже озброєні, вискакували із своїх дерев.

— Опізнилися!— гордо вигукнув Базіка.— Я вже підстрелив її, цю вендю. Ну й хвалитиме ж мене Пітер!

— Дурноверхий йолоп!— обізвалася згори Дзінь-Брязь і майнула геть з очей.

Та ніхто не почув її. Усі обступили Венді, і, коли добре придивилися, запала моторошна тиша. Якби серце Венді билося, вони неодмінно почули б його.

Перший порушив мовчанку Задавака.

— Це не пташина,— злякано мовив він.— Здається, це... дівчинка.

— Дівчинка?— перепитав Базіка і затремтів.

— А ми вбили її,— хрипко сказав Хвалько. Усі поскидали шапки.

— Тепер я розумію,— сказав Чубчик.— Вона летіла до нас разом з Пітером.— І він скрушно повалився додолу.

— Нарешті Пітер знайшов дівчинку, щоб піклувалася про нас,— озвався один із Близнюків.— А ти вбив її.

їм було жаль Базіки, але ще дужче жаль самих себе. Тож, коли він ступив був до них, усі відвернулися.

Обличчя Базіки було бліде мов крейда, але повівся він з гідністю, якої доти ніхто в ньому не помічав.

— Так, я вбив її,— мовив він замислено.— Коли, бувало, дівчатка ввижалися мені вві сні, я звичайно казав: "Матусю, матусю". А коли вона зрештою справді з'явилася, я її застрелив.

І він поволі рушив геть.

— Не йди!—з жалем гукнули хлопці.

— Мушу йти,— відказав він, увесь тремтячи.— Я так боюся Пітера.

Саме в цю трагічну мить вони почули звук, від якого їхні серця сполохано тьохнули. То було Пітерове кукурікання — в такий спосіб він завжди давав їм знати, що повертається додому.

— Пітер!— хором вигукнули хлопчаки.

— Сховаймо її!— прошепотів хтось.

Вони квапливо заступили Венді. Тільки Базіка лишився осторонь.

Знову пролунало дзвінке "кукуріку", і ось уже перед ними став сам Пітер.

— Привіт, хлопці!— гукнув він.

Вони розгублено віддали йому честь, і знову запала мовчанка. Пітер насупив брови.

— Ось я й повернувся,— уже починаючи сердитись, сказав він,— то чого ж ви мовчите?

Хлопчаки порозтуляли роти, але вітальні вигуки наче застрягли в них у горлі. Пітер не звернув на це уваги, бо дуже квапився потішити їх приємною звісткою.

— Чудові новини, хлопці!— вигукнув він.—Нарешті я знайшов вам матусю!

Усі так само мовчали. Почувся тільки глухий удар об землю: то Базіка упав на коліна.

— Хіба ви не бачили її?— запитав Пітер уже трохи стривожено.— Вона ж полетіла сюди.

— Ой леле!— тихо мовив чийсь голос.

— Який злощасний день!— докинув ще один. Базіка підвів голову.

— Пітере,— спокійно заговорив він,— я покажу тобі, де вона. Та всі, як і раніш, заступали Венді від Пітерових очей. Отож Базіка сказав:

— Ану, Близнюки, відступіться. Нехай Пітер побачить.

Тепер уже всі посунулись назад, і Пітер побачив мертву Венді. З хвилину він дивився на неї, не знаючи, що діяти.

— Померла,— розгублено мовив він.— Мабуть, їй страшно, що вона померла.

Вн подумав, як добре було б оце тепер узяти та й поскакати собі геть на одній нозі, неначе в якійсь веселій грі,— ген-ген звідси, щоб не бачити цієї мертвої дівчинки й ніколи більш до неї не вертатися. Коли б він таке зробив, то й усі хлопці залюбки поскакали б за ним. ' і Але в грудях у Венді була стріла. Пітер витяг її і обернувся до своєї ватаги.

— Чия стріла?— суворо запитав він.

— Моя, Пітере,— відказав Базіка, стоячи на колінах.

— О підлий убивця!— вигукнув Пітер і замірився на нього стрілою, наче кинджалом.

Базіка не зрушив з місця, а сміливо розхристав груди.

— Бий, Пітере,— твердо мовив він.— Бий несхибно. Двічі підносив Пітер стрілу, і двічі рука його опускалася.

— Не можу,— з розпачем у голосі сказав він.— Щось спиняє •мою руку.

Всі вражено подивились на нього. Тільки Хвалько, на щастя, в цю мить позирнув на Венді.

4 — Дивіться!— гукнув він.— Дивіться на дівчинку Венді... на її руку!..

То було справжнє чудо: Венді підняла руку. Хвалько нахилився до неї і шанобливо прислухався.

— Здається, вона сказала: "Бідолашний Базіка!"— прошепотів він.

— Вона жива,— коротко підсумував Пітер.

— Дівчинка Венді жива!— тут-таки вигукнув Задавака.

Тоді Пітер став навколішки біля Венді й побачив свій ґудзик, якого подарував їй. Пригадуєте, вона почепила той ґудзик на ланцюжок, що його носила на шиї.

— Погляньте,— мовив він,— стріла влучила ось сюди. Це мій цілунок, я сам дав його Венді. І він урятував їй життя.

— Я пам'ятаю, які цілунки,— негайно обізвався Задавака.— Ану дайте глянути. Атож, це таки цілунок.

Та Пітер не чув його. Він умовляв Венді швидше одужувати, обіцяючи показати їй русалок. Відповісти йому Венді, звісно, не могла, бо була ще непритомна, зате згори до нього долинуло якесь квиління.

— Чуєте? Це Дзінька,— сказав Чубчик.— Вона плаче, що Венді не померла.

І хлопчаки розповіли Пітерові про Дзіньчин злочин. Ще ніколи не бачили вони свого ватажка таким розгніваним.

— Слухай, ти, Дзінь-Брязь!— гукнув він.— Я тобі більше не друг. Забирайся від мене назавжди!

Фея злетіла йому на плече й почала проситися, але Пітер скинув її геть. І тільки тоді, коли Венді знову підняла руку, він глянувся на Дзіньку й сказав:

— Ну гаразд, не назавжди, але на цілий тиждень.

Ви гадаєте, Дзінь-Брязь відчула вдячність до Венді за те, що вона підняла руку і врятувала її від суворої кари? Де там! Навпаки — їй ще дужче засвербіли руки боляче щипнути Венді. Дивовижні вони створіння, ці феї. Пітер розумів їх найкраще, отож не раз і лупцював.

Та що ж було діяти з Венді в такому тяжкому стані?

— Несімо її до нас додому,— запропонував Чубчик.

— Атож,— підхопив Задавака.— Дівчаток завжди несуть до себе додому.

— Ні-ні,— заперечив Пітер.— Не чіпайте її. Так буде нечемно.

— Саме це я й хотів сказати,— знов озвався Задавака.

— Але ж і так її залишити не можна,— сказав Базіка.— Якщо вона тут лежатиме, то помре насправді.

— Звісно, помре,— погодився Задавака.— Але іншої ради немає.

— Є, чом немає,— сказав Пітер.— Збудуймо навколо неї дім. Усі радісно підтримали його.

— Тож хутчій до діла,— звелів Пітер.— Несіть найкраще, що в нас є. Перетрусіть усі наші речі. Та не баріться!

І вмить усі стали заклопотані, мов кравці напередодні бучного весілля. Гасали туди й сюди, тягли хто ковдру, хто подушку, хто в'язку хмизу на дрова. Аж раптом, не знати й звідки, з'явилися... Джон і Майкл. Вони насилу переставляли ноги, а то й зовсім спинялись і тут-таки засинали стоячи. Тоді прокидалися, ступали ще один-два кроки й знову засинали.

— Джоне,— хлипав Майкл,— прокинься, Джоне! Де наша Нена, га, Джоне? А де наша матуся?

Джон протирав очі й бурмотів:

— То, виходить, ми й справді літали...

Можете собі уявити, як вони зраділи, коли побачили Пітера.

— Здоров, Пітере!— в один голос гукнули обидва.

— Здорові!— приязно відповів Пітер, хоча вже геть забув їх. До того ж він був дуже заклопотаний, бо саме в цей час обмірював кроками Венді, щоб визначити, який їй потрібен дім. Ні-ні, він не забув, що там ще мають вміститися стіл та стільці.

Дон і Майкл зацікавлено спостерігали.

— А Венді що — спить?— запитали вони.

— Спить...

— Слухай, Джоне,— сказав Майкл.— Треба збудити її, і нехай приготує нам вечерю...— І в цю мить побачив кількох загублених хлопчаків, що чимдуж тягли гілля на будівництво. — Ой, ти поглянь, Джоне!— вражено вигукнув хлопець.

— Чубчику,— звелів Пітер так владно, як тільки міг,— ану пристав до діла й цих двох, хай теж будують дім.

— Зараз, капітане!

— Будувати дім?— здивовано спитав Джон.

— Еге ж, для Венді,— відказав Чубчик.

— Для Венді?— не вірячи власним вухам, перепитав Джон. — Та хто вона така? Звичайнісіньке дівчисько!

— Тим-то ми й служимо їй,— пояснив Чубчик.

— Ви? Служите Венді?

— Авжеж,— озвався Пітер.— І ви теж. Ану, дайте їм роботу! І ошелешених братів повели рубати й тягати гілля.

— Передусім поставимо камін і стільці,— командував Пітер. — А тоді вже зведемо навколо них стіни.

— Атож,— підхопив Задавака,— саме так і будують доми. Я тепер усе пригадав.

Пітер на хвильку замислився.

— Гей, Задавако,— звелів він,— приведи-но лікаря!

— Зараз, капітане!— квапливо мовив Задавака й подався геть, чухаючи потилицю. Та він знав, що не виконати Пітерового наказу не можна, й миттю повернувся, напнувши на голову Джонів капелюх і прибравши поважного вигляду.

— Скажіть, будь ласка, дядечку,— запитав Пітер, виступаючи йому назустріч,— ви лікар?

У такі хвилини він різнився від решти хлопчаків тим, що для нього й гра, й правда важили однаково, а вони добре розуміли, що все це прикидання. І часом Пітерова поведінка неабияк дошкуляла їм — от хоч би, приміром, коли вони, зголоднівши, мусили вдавати, ніби вже пообідали. А того, хто погано прикидався, він ляскав по руках.

— Еге ж, синку,— догідливо відказав Задавака, що не раз уже діставав по руках.

— То зробіть нам ласку, дядечку,— промовив Пітер.— Тут у нас дуже хвора одна дівчинка.

Венді лежала тут-таки, біля самих їхніх ніг, але Задавака був стріляний горобець і вдав, ніби не бачить її.

— Те-те-те...— сказав він.— А де ж вона у вас лежить?

— Отам на галявинці.

— Зараз зміряємо їй температуру.

І Задавака старанно вдав, ніби ставить Венді термометр. Пітер чекав. А коли той вийняв термометра, стривожено запитав:

— Ну, то як вона?

— Те-те-те...— мовив Задавака.— Я вже вилікував її.

— Ой, який я радий!— вигукнув Пітер.

— Я навідаю її ще ввечері,— сказав Задавака.— Давайте їй пити м'ясний бульйон із кухля з носиком.

Він оддав Джонові капелюх і глибоко зітхнув — як завжди, коли виплутувався з халепи.

А тим часом у лісі й далі лунко цокали сокири, і незабаром біля ніг Венді уже лежало все потрібне, щоб спорудити затишну оселю.

— Якби ж то ми тільки знали,— сказав хтось із хлопчаків,— який дім їй найбільше до вподоби.

— Пітере!— гукнув ще один.— Вона поволі ворухнулась уві сні!

— І розтулила уста!— докинув третій, шанобливо заглядаючи їй у рот.— Ой, який гарний ротик!

— Може, вона хоче щось заспівати?— мовив Пітер.— Венді, заспівай нам, який дім ти хотіла б мати.

І Венді зараз же, навіть не розплющуючи очей, заспівала:

Хай буде затишний, малий, Гарнесенький домок, Червоні стіни, ну, а дах — Зелений, наче мох.

Хлопчаки аж засміялися з радощів: так їм пощастило. Адже на гіллі, що його вони понаносили з лісу, вилискувала червоняста живиця, та й моху довкола було скільки завгодно. І тепер, дружно зводячи дім, вони й собі заспівали:

Вже стіни є, і двері, й дах, Домок мов виріс сам, То що, матусю Венді, Робити далі нам?

На це Венді чи не надто вже й вибагливо відповіла:

А далі вікна поробить Не вадить у домку, 1 щоб троянди скрізь були, І діточки в садку.

Хлопчаки миттю попробивали кулаками віконця в стінах і почепили на них завіски — великі жовті листки. А от троянди?..

— Троянди!— суворо звелів Пітер.

Не довго думаючи, вони вдали, ніби саджають прекрасні троянди й пускають їх угору по стінах. Ну, а діточки?..

І, щоб Пітер не зажадав од них діточок, вони квапливо заспівали:

тт • •

Цвітуть троянди під вікном,

А діточки — ми ось!

Самих себе, на щастя, нам

Робить не довелось.

Пітерові сподобалась їхня вигадка, і він повернув усе так, ніби сам це придумав. Домок вийшов і справді прегарний, і немає сумніву, що Венді було в ньому дуже затишно, хоч вони її тепер, звісно, вже не бачили. Пітер походжав довкола, загадуючи хлопцям зробити ще оце... оце... оце.

Ніщо не могло сховатися від його орлиного ока. Здавалося, геть усе вже закінчено, аж ні.

— А чим стукати в двері?— запитав він.

Усім стало дуже соромно, але Базіка миттю відірвав підошву од свого черевика, і з неї вийшло чудове стукальце до дверей. "Ну, тепер уже все",— подумали хлопчаки. Та де там!

— А комин?— раптом мовив Пітер.— Без комина ніяк не можна.

— Авжеж, комин потрібний,—поважно промовив і Джон. Нараз у Пітера сяйнула чудова ідея. Він зірвав з Джонової голови

його високий святковий капелюх, вибив дно й умостив капелюха на дах. Годі й казати, як зрадів маленький дім-домок, діставши такий показний комин! І з капелюха, наче на знак вдячності, відразу пішов густий дим.

Тепер уже й справді все було гаразд. Залишалося тільки постукати в двері.

— Ану, причепуріться всі!— звелів Пітер.— Перше враження страх яке важливе.— І в душі зрадів, що ніхто з хлопців не спитав його, а що ж воно таке, оте перше враження: усі заклопотано чепурилися.

Він злегенька постукав у двері. Довкола запала тиша — і в лісі, і в хлоп'ячому гурті. Чути було тільки Дзінь-Брязь, що сиділа на гілці дерева й глузливо хихотіла.

Усіх хлопчаків непокоїла та сама думка: чи відчинять їм двері? А якщо вийде господиня, то яка вона з себе?

Двері відчинились, і на порозі з'явилася господиня. То була Венді. — Усі разом поскидали шапки.

Венді була приємно здивована. Саме цього вони всі й сподівалися.

— Де це я?— запитала вона.

Ви вже, мабуть, здогадались, хто озвався перший. Ну звісно, Задавака.

— Шановна Венді,— квапливо проказав він,— цей дім ми спорудили для тебе!

— То скажи нам швидше, що він тобі до вподоби!— вихопився Хвалько.

— Милий, прегарний домок,— мовила Венді. Саме ці слова усі вони й сподівались од неї почути.

— А ми твої діточки!— в один голос вигукнули Близнюки. Хлопчаки разом упали на коліна й благально простягли до неї

руки.

— О люба Венді, будь нам за матусю!

— Я — за матусю?— перепитала Венді, аж сяючи з утіхи.— Та я б, звісно, радісінька, але ж бачите — я сама ще мала й незвична до цього.

— То пусте,— заявив Пітер так, наче він єдиний з усього гурту знався на цих речах, хоч насправді тямив у них найменше.— Нам потрібна така людина, щоб по-материнському піклувалася про нас, ото й тільки.

— О!— вигукнула Венді.— Це мені якраз до душі!

— Авжеж, авжеж!— підхопили всі хлопці.— Ми це враз добачили!

— Ну що ж, гаразд,— сказала Венді.— Постараюся робити для вас усе, що зможу. А тепер марш у дім, шибеники! Я певна, що ноги у вас геть мокрі. А поки повкладаю вас спати, я ще встигну доказати вам казку про Попелюшку.

І всі рушили в дім. Не знаю вже, як вони там умістилися, хоча на острові Небувальщині можна, як захочеш, і поменшати.

То був перший із багатьох незабутніх вечорів, що їх загублені хлопчаки провели з Венді. Трохи згодом вона поклала їх спати у велике ліжко в їхньому підземному домі, а сама пішла ночувати в свій маленький домок. А Пітер із шпагою напоготові став на варту біля дверей, бо чути було, як десь

віддалік бенкетують пірати і як шастають по лісу голодні вовки.

Яким затишним та безпечним виглядав серед темряви той маленький домок! З вікон крізь завіски пробивалось ясне світло, над комином привітно здіймався дим, а при дверях вартував безстрашний Пітер.

Та згодом його зморив сон, і підхмеленим феям, що верталися додому з веселої вечірки, довелось перелазити через нього. Якби в них на дорозі заснув хтось інший із загублених хлопчаків, феї неодмінно утнули б йому якусь капость. А Пітера вони лише злегенька щипали за ніс і йшли собі далі.

Розділ сьомий

ОСЕЛЯ ПІД ЗЕМЛЕЮ

Найперше, що зробив Пітер другого ранку,— це обміряв Венді, Джона і Майкла, щоб визначити, які завширшки дупла потрібні їм для входу в підземний дім. Ви, певне, пригадуєте, як капітан Гак насміхався з хлопчаків за те, що вони поробили окремі лазівки для кожного. Та він сам був невіглас: адже якщо дупло тобі не пасує, ти не зможеш вільно підійматися і спускатися в ньому,— а тим часом хлопчаки були хто тонший, хто товщий. А от коли дупло тобі саме до міри, ти залазиш у нього, набираєш повні груди повітря і зсуваєшся наниз так швидко, як сам захочеш.

А щоб піднятися вгору, треба то набирати, то випускати повітря, і в такий спосіб ти поволі посуватимешся догори. Коли звикнеш це робити, все воно діється само собою, ти навіть не думаєш про це, і отоді виходить навдивовижу легко й гарно.

Отож треба тільки, щоб ти пасував до дерева, тим-то Пітер і обмірював усіх трьох так ретельно, наче збирався шити їм костюми. Єдина різниця була в тому, що костюм припасовують до фігури, а Пітер навпаки — припасовував дітлахів до дерев. Звичайно це робиться дуже просто: усе залежить від того, скільки всілякої одежі на себе надягти. Та коли ти навіть подекуди трохи затовстий або ж коли єдине наявне дупло не зовсім рівне, Пітер знає, що зробити, аби підігнати тебе під потрібний розмір. Але після того вже добре пильнуй себе, щоб не набрати зайвого тіла чи, навпаки, не схуднути. Одначе це, як незабаром пересвідчилась Венді, тільки на користь кожному.

Венді й Майкл відразу ж підійшли розміром до призначених їм дупел, а от Джона довелося трохи припасувати.

Повправлявшись кілька днів, усі троє піднімалися й спускалися в своїх дуплах, наче відра в колодязі. А як вони полюбили свій новий дім під землею! Особливо Венді. Як і належить усім добропорядним домам, він складався з однієї просторої кімнати, долівка була земляна,— як ідеш рибалити, то копай собі черв'яків просто вдома,— і тут-таки росли великі й дуже гарні кольором гриби, на яких усі сиділи, мов на стільцях. А посеред кімнати вперто пнулося догори дерево небувалія, і його щоранку доводилося спилювати впорівень з долівкою. Проте на час вечірнього чаювання його стовбур знову витикався над долівкою, і тоді на нього клали двері й сідали довкола, наче за стіл. А попивши чаю, знову спилювали, щоб звільнити простір для розваг. Ще був у тій кімнаті камін, такий величезний, що розпалити в ньому вогонь можна було в кількох місцях водночас. Венді почепила над ним личані шворки й сушила на них білизну. Ліжко на день ставили боком і прихиляли до стіни, а о пів на сьому вечора розкладали, і тоді воно займало майже півкімнати. Тож на ньому покотом, немов сардинки в бляшанці, спали всі хлопці, окрім Майкла.

Перевертатися з боку на бік з власного почину було суворо заборонено, і тільки коли хтось подавав сигнал, перевертались усі разом.

Майклові теж годилося б спати вкупі з усіма, але Венді дуже хотіла мати в домі немовля, а Майкл був найменший з усіх, і ви, мабуть, знаєте, що коли вже жінки чогось захочуть... Одне слово, Майкл спав у кошику, що його почепили до стелі замість колиски.

Отже, ви пересвідчилися, що оселя під землею була проста, невигадлива і, напевне, цілком пасувала б і малим ведмежатам, якби їм довелось там жити. Вирізнявся в ній лиш один закуток — невеличка, завбільшки з пташину клітку, заглибина в стіні, що належала особисто Дзінь-Брязь. Від решти кімнати її відокремлювала благенька завіска, яку соромлива Дзінь, одягаючись і роздягаючись, щільно заслоняла. Мабуть, жодна жінка, хоч би яка вона була велика на зріст, ніколи не мала такої вишуканої спочивальні. Канапа, на якій спала Дзінь-Брязь, була часів королеви Меб, володарки фей, дзеркало — часів Кота в чоботях, і таких дзеркал, за відомостями казкових меблярів, уціліло відтоді тільки три. Не менш старовинні були й інші речі — й хитромудрий умивальник, і комод, і килими на стінах та підлозі. На комоді стояв розкішний свічник, хоч, як ви вже й самі здогадалися, ніякої потреби в ньому не було, бо Дзінь освітлювала свій покій сама. Цілком зрозуміло, що решту помешкання вона вважала за ніщо, і отой її гарненький закапелок мав такий бундючний вигляд, неначе завжди дер носа догори.

Немає нічого дивного, що Венді з головою поринула в хатні клопоти у підземній оселі — адже ті шибеники задавали їй стільки роботи! Справді-бо, траплялися такі тижні, коли вона цілими днями не піднімалася нагору, хіба що лише на півгодинки увечері, та й то з панчохою та голкою в руках. А

скільки часу забирало готування їжі! Найчастіше вони мали до столу печені плоди хлібного дерева, варені бульби ямсу — солодкої картоплі, смаженину, кокосове молоко, горіхи й банани. Та ніхто ніколи не знав напевне, чи їстимуть вони насправді, чи тільки вдаватимуть, ніби їдять,— усе залежало від Пі-терових примх. Сам він іноді теж їв,— тобто їв по-справжньому,— але тільки тоді, коли вважав, що цього вимагають правила гри. Він просто не знав, як то бути голодним чи ситим, і, на відміну од решти дітлахів, ніколи не згадував про їжу. Але гра для нього так переплiталася з дійсністю, що навіть після уявного обіду живіт у нього помітно випинався. І хоч такий обід — річ не вельми поживна, всі мусили наслідувати його. А втім, коли хтось ухищався переконати Пітера, ніби схуд настільки, що дупло стало йому завелике, він дозволяв тому наїстися досхочу.

Увечері, коли хлопчаки засинали, Венді залюбки бралася до шитва чи латання. То були хвилини, коли вона, як сама казала, могла вільно зітхнути. Одначе не сиділа згорнувши руки, а щось шила для своїх вихованців чи накладала їм на штанці подвійні латки. Штанці на них просто-таки горіли, особливо на колінах.

Часом, сидячи над кошиком панчіх, де на кожній п'ятці було по дірі, Венді з удаваним розпачем сплескувала руками й скрушно промовляла:

— Хоч-не-хоч, а позаздриш старим дівам! Проте личко її аж сяяло з утіхи.

Ви, мабуть, пригадуєте, що колись, іще на уявній Небувальщині, у неї було улюблене вовченя. Так ось, невдовзі воно дізналося, що Венді тепер на спражньому острові, розшукало її, і вони кинулись в обійми одне одному. Відтоді вовченя ні на крок не відходило від неї.

Ви хочете знати, скільки часу отак минуло й чи згадувала Венді своїх тата й маму, які лишилися десь далеко-далеко за морем? На це запитання важко відповісти, бо годі й визначити достеменно небувальський час. Його там вимірюють місяцями й сонцями, але місяці там зовсім не такі, як у наших краях, і їх набагато більше. Що ж до Венді, то боюся, вона не дуже тужила за батьком та матір'ю, бо була певна: вони завжди залишають вікно дитячої кімнати відчинене, чекаючи, що вона от-от прилетить назад, і від цього на душі в неї було спокійно. Лиш одне часом тривожило її. Джон пригадував тата й маму дуже невиразно, немов чужих людей, що їх знав колись давно-давно, а Майкл — той і поготів ладен був повірити, що його матуся й справді вона, Венді. Це навіть трохи страхало її, і, свідома свого обов'язку перед братами, вона сумлінно намагалася відновити в їхній пам'яті колишнє життя у рідній домівці. Тож і задавала їм раз по раз відповідні письмові завдання, як ото в школі на іспитах. Решту хлопчаків це страшенно зацікавило, і вони випрохали у Венді дозвіл і собі пристати до писання. Отож кожен розжився на грифельну дошку, а тоді всі посідали довкола стола й почали обдумувати запитання, що їх Венді писала на своїй дошці й передавала по колу.

Завдання були нескладні. Отаке, приміром: "Якого кольору були очі в твоєї мами? Хто був вищий на зріст — тато чи мама? Яке в твоєї мами було волосся — чорняве чи біляве? Якщо можеш, дай відповіді на всі три запитання".

Або:

"Напиши твір не менш як на сорок слів на одну з таких тем: А. Як я провів свої останні канікули. Б. Характери моїх тата й мами". Або ще отаке:

"1. Опиши, як сміялася твоя мама.

2. Опиши, як сміявся твій тато.

3. Опиши мамину святкову сукню.

4. Опиши буду і того, хто в ній живе".

Як бачите, запитання були дуже легкі. А коли хтось не міг на щось відповісти, треба було просто поставити хрестик. Та ви б жахнулися, якби побачили, скільки тих хрестиків понаставляв навіть Джон.Єди-ний, хто відповідав на будь-яке запитання був... ну звісно, Задавака. Він ані на мить не сумнівався, що випередить усіх, проте його відповіді були такі нісенітні, що він за кожним разом опинявся на останньому місці. Сумно, та нічого не вдієш...

Пітер до цього змагання не приставав. По-перше, він зневажав усіх матерів, окрім Венді, а по-друге, був єдиний хлопчик на острові, що не вмів ні читати, ні писати — ані одного словечка. Все те було нижче від його гідності.

До речі, ви, мабуть, помітили, що всі запитання поставлено в минулому часі: "Якого кольору були очі в твоєї мами?" і т. д. Як бачите, й сама Венді вже почала дещо забувати.

Звичайно, пригоди на острові траплялися на кожному кроці,— ви самі це скоро побачите. Але саме на той час Пітер з допомогою Венді винайшов нову гру, яка страшенно забавляла його, аж поки враз обридла,— я вже казав вам, що він узагалі швидко втрачав інтерес до будь-якої гри. Ця нова гра полягала в тому, що треба було уникати пригод, ніби їх і не існувало, й жити так, як, скажімо, від самого свого народження жили Джон і Майкл: тихо-мирно сидіти на стільцях, гратися в м'яча, змагатися, хто кого дужче штовхне, ходити на прогулянки й повертатися, не вполювавши бодай якогось там ведмедя. Ні, ви

тільки уявіть собі: Пітер сидить на стільці й нічого не робить! Ото було на що подивитись! У такі хвилини він несамохіть прибирав поважного вигляду — адже сидіти без діла було, на його думку, просто сміховинно, отож він і стримував себе, щоб не засміятись. Повертаючись з прогулянки, він із серйозним виразом на обличчі хвалився, що зміцнює в такий спосіб своє здоров'я. Протягом кількох сонць ця гра захоплювала його дужче, ніж будь-які пригоди, отож і Джо-нові та Майклу хоч-не-хоч доводилос удавати потішених — а то було б їм непереливки.

Пітер часто йшов кудись сам, а коли повертався, ніхто не міг сказати напевне, чи сталася з ним якась пригода, чи ні. Траплялося, що він просто забував усе, що з ним було, й не згадував пре те ані словом, а тоді хтось раптом натрапляв в околиці на мертвого пірата. А бувало й навпаки: Пітер захоплено хвалився своїми подвигами, а коли йшли на місце пригоди, то там і сліду жодного не було. Часом він повертався додому з перев'язаною головою, і Венді заходжувалась охкати над ним і промивати йому рану теплою водою, а він тим часом розповідав якусь неймовірну історію. І Венді ніколи не знала, де в нього правда, а де вигадка.

Були, звісно, й такі пригоди, щодо яких вона не мала сумніву, бо сама їх бачила, а ще більше таких, про які їй розказували інші хлопчаки й присягалися, що то щира правда, — отже, якась частка правди там усе-таки була. Якби написати про всі ті пригоди, вийшла б книжка завбільшки з великий англо-латинський та латинсько-англійський словник, і ми обмежимося тим, що виберемо для прикладу лиш одну годину на острові й подивимося, що там сталося за цей час. От тільки яку б нам узяти пригоду? Може, сутичку з червоношкірими в Зада-вачиній ущелині? То була кривава битва, та особливо цікава вона

тим, як повівся в ній Пітер: він раптом надумав перейти в табір супротивника. А буЛО ЦС ісіК.

У самий розпал бою, коли терези перемоги хилилися то на один, то на другий бік, Пітер зненацька вигукнув:

— А я тепер буду червоношкірий! А ти, Базіко?

— І я червоношкірий!— пристав до нього Базіка.— А ти. Хвалько?

— І я!— сказав Хвалько.— А ви. Близнюки?..

Ну, й так далі. Одне слово, всі вони тут-таки стали червоношкірими. Звісна річ, що битва на цьому й припинилася б, але справжні червоношкірі, захоплені Пітеровою вигадкою, вирішили тимчасово стати загубленими хлопчаками, і супротивники знов завелись битися, ще завзятіше, ніж перед тим. Та найцікавіше те, як скінчилася ця пригода...

А втім, стривайте. Ми ж іще не вирішили, про що розповідати. Може, краще розповісти вам про те, як однієї ночі червоношкірі замислили вчинити напад на підземний дім, але позастрягали в дуплах, і довелося витягати їх звідти, наче корки з пляшок? Чи, може, про те, як Пітер урятував життя Тигровій Лілеї у Затоці русалок, після чого вони стали союзниками?..

А може, ви хотіли б дізнатися про отой пиріг, який спекли пірати, щоб звести зі світу загублених хлопчаків? Про те, як вони підступно залишали його то там, то там, і як Венді щоразу встигала в останню мить вихопити його з рук хлопчаків, так що він зрештою геть зачерствів і став наче камінь, отож його почали вживати замість гарматного ядра, і як одного разу сам

капітан Гак, ідучи потемки, перечепився об нього й гепнувся додолу.

А ще можна б розповісти вам про птахів, Пітерових друзів, особливо про птаху-небувалицю, що змостила собі гніздо на дереві над самою затокою, і про те, як одного разу її гніздо впало у воду, а вона й далі сиділа на яєчках, і Пітер звелів, щоб ніхто її не турбував. Це дуже цікава історія, і з неї видно, якими вдячними можуть бути птахи. Та якщо розповідати її, доведеться розповісти й про все, що сталося тоді в Затоці русалок, а це вже буде не одна пригода, а дві.

Є ще історія — коротша, але не менш захоплива,— про те, як Дзінь-Брязь укупі з іншими феями спробувала позбутися Венді, поклавши її сонну на величезний листок небувальського латаття, щоб її понесло за водою додому, ген за моря. На щастя, той листок продірявився, і Венді прокинулась, уявивши спросоння, нібг лежить у ванні, а тоді попливла назад до острова.

5*

67

Можу розповісти вам і про те, як одного разу Пітер кинув виклик левам. Він стрілою накреслив на землі круг себе велике коло й під'юджував левів переступити його. Венді й усі загублені хлопчаки, затамувавши віддих, спостерігали все те з довколішніх дерев.

Пітер чекав цілу годину, але марно: жоден лев не наважився прийняти його виклик.

То котру ж із цих пригод ми оберемо? Мабуть, найкраще все-таки потягти жеребок...

Ну от, я перемішав папірці й беру один. Випала затока., Шкода, краще б ущелина, чи пиріг, чи навіть отой Дзіньчин листок латаття. Звичайно, можна потягти жеребок ще раз: може, й випаде щось краще. Та не станемо порушувати правила — нехай уже буде затока.

Розділ восьмий

ЗАТОКА РУСАЛОК

Якщо ви заплющите очі і якщо вам пощастить, ви побачите безформну світлу пляму, що міниться прегарними м'якими барвами, немовби плаваючи серед темряви. Спробуйте заплющити очі ще міцніше — і ця пляма набиратиме чітких обрисів, а барви зробляться такі ясні, що, здається, от-от спалахнуть вогнем. Але перед тим буде коротка мить, коли ви побачите чарівну затоку. Це найбільше, чого можна досягти в нашому дійсному світі,— побачити її лише на одну коротку чудесну мить. А коли б ту мить подовжити хоч би вдвічі, ви неодмінно побачили б, як б'ються об берег хвилі, й почули б спів русалок.

Довгими літніми днями дітлахи часто гаяли час на березі цієї затоки: купалися, плавали, грали в русалячі ігри. Але не подумайте, що русалки були з ними в дружбі. Якраз навпаки, і Венді ще довго згодом брав жаль, що за весь той час, поки вона була на острові, їй не випало почути від них жодного доброго слова. Коли вона нишком підкрадалася до берега, то завжди могла побачити там русалок, а особливо багато їх було на Скелі провинних, де вони залюбки вигрівалися на осонні, розчісуючи свої довгі коси, та ще так мляво й ліниво, що Венді

аж злість брала. А часом вона тихесенько, можна б сказати навшпиньках, навіть підпливала зовсім близько до них, але русалки, помітивши її, миттю зникали під водою та ще й забризкували їй очі, плескаючи своїми хвостами,— і то не випадково, а злонав-мисне.

Так само вони поводились і з загубленими хлопчаками, звісно, за винятком Пітера: той годинами міг теревенити з ними на Скелі провинних, а коли котрась із них робилась надто зухвала, то без довгих розмов сідав їй на хвіст. Одного разу він приніс і подарував Венді русалчин гребінець.

Найкращий час побачити русалок — коли світить повний місяць і вони голосно й чудно квилять. Але в таку пору затока небезпечна для звичайних смертних, і аж до того вечора, про який піде мова далі, Венді жодного разу не була там при місячному світлі. Не те щоб боялася,— адже її напевне супроводив би Пітер,— а просто мала тверде правило: о сьомій годині вечора всі повинні бути в ліжку. Зате вона часто приходила на берег затоки сонячними днями після дощу, коли русалки збираються величезними гуртами й бавляться водяними бульбашками. Ті бульбашки, що міняться всіма барвами веселки, правлять їм за м'ячі, і вони жваво перекидають їх одна одній своїми хвостами. Ворота в них,— такі, як футбольні,— по обидва кінці веселки, і грати руками дозволяється тільки воротарям. Часом у затоці бавляться отак сотні русалок, і то справді чарівне видовище.

Та досить було дітлахам спробувати пристати до гри, як вони ту ж мить залишалися в затоці самі, а русалки блискавично зникали. Проте ми маємо незаперечні докази, що русалки потайки стежили за незваними гостями й були не від того, щоб дечого в них і повчитися. Так, одного разу Джон, стоячи на воротях, спробував одбивати бульбашки не руками, а головою, і русалки-воротарі охоче перейняли цей новий

спосіб. То був чи не єдиний слід, що його залишив по собі Джон на Небувальщині.

Шкода, що вам не побачити й того, як у пообідню пору наші друзі півгодини спочивали десь на прибережному камінні. На цьому наполягала Венді, і навіть після уявного обіду відпочинок був справжній. Хлоп'ята лежали рядком проти сонечка, вилискуючи засмагою, а Венді сиділа поруч з поважним виглядом.

Одного дня всі вони спочивали отак на Скелі провинних. Скеля та була не більша за їхнє спільне ліжко, одначе ви пригадуєте, що вони знали секрет, як не займати багато місця. Отож хлоп'ята лежали собі, хто дрімаючи, а хто лише заплющивши очі, й час від часу, коли їм здавалося, що Венді їх не бачить, нишком щипали один одного. А Венді сиділа дуже заклопотана й щось шила.

Тим часом погода непомітно змінилась. По затоці пішли брижі, сонце сховалося за хмари, на воді з'явилися холодні темні тіні. Невдовзі так посутеніло, що Венді вже не могла засилити нитку в голку. Вона оглянулась довкола й побачила, що затока, яка завжди так тішила зір, стала похмура й непривітна.

Венді добре знала, що до вечора ще далеко, проте відчула: насувається щось темне й жаске, як ніч. Ба ні — ще жаскіше за ніч. Воно ще не надійшло, але оті брижі на воді віщували його прихід. Що ж воно таке?..

На пам'ять їй ураз спали всі страхітливі історії, що їх вона чула про Скелю провинних. Ту скелю названо так тому, що лихі капітани висаджували на неї провинних матросів і залишали їх

там на неми-Ьучу загибель. Коли наставав приплив, вода заливала скелю, і нещасні потопали.

• Певна річ, їй треба було відразу збудити хлопчаків — нехай і не тому, що їм щось загрожувало, а просто камінь охолов, і спати на ньому шкодило здоров'ю. Але Венді ще бракувало материнського досвіду, і вона цього не знала. Вона міркувала так: коли вже є правило півгодини спочивати після обіду, то порушувати його ні в якому разі не можна. І хоч їй було страшно й дуже хотілося почути чоловічі голоси, будити хлопчаків вона все одно не стала. Навіть коли почула притишені сплески весел і серце її стиснулось від лихого передчуття. Тільки підвелась і стояла над своїми вихованцями, не перериваючи їхнього сну. Яка хоробра дівчинка, правда?

У На щастя, серед загублених хлопчаків був один, що чув небезпеку навіть уві сні. Пітер миттю підхопився на ноги, і всю сонноту з нього І мов вітром здуло. Одним застережним вигуком він ураз підняв товаришів. Потім завмер на місці, приставивши долоню до вуха. І — Пірати!— вигукнув він.

І Усі хлопчаки підступили ближче до нього. На Пітеровім обличчі блукала дивна усмішка, і, побачивши її, Венді мимоволі здригнулась. [Коли він отак усміхався, ніхто не наважувався вступати з ним у розмову. Всім залишалось тільки бути напоготові й виконувати його накази. І наказ тут-таки пролунав, короткий і владний: — Пірнайте!

Зблиснули голі ноги, і затока вмить спорожніла. Скеля провинних самотньо стриміла над похмурою водою, неначе то її, в чомусь провинну, залишили потопати.

Тим часом човен наближався. То був піратський ялик, і в ньому три постаті — боцман Чмир, Джентльмен Старкі, а

третя... третя була полонянка, не хто інша, як Тигрова Лілея. Вона сиділа в човні із зв'язаними руками та ногами, добре знаючи, яка доля її чекає. Зараз її покинуть на цій скелі на загибель. Та обличчя її не виказувало й тіні страху. Вона дочка індіанського ватага, отож повинна зустріти смерть так, як належить дівчині її роду,— і край.

її схопили, коли вона залазила на борт піратського корабля з ножем у зубах. На кораблі не було охорони: капітан Гак похвалявся, що самої згадки його ймення досить, щоб ніхто не посмів наблизитись до корабля навіть на милю. А відтепер і Лілеїна доля страхатиме всіх супротивників, бо цієї ночі до русалячого квиління долучиться ще один жалісний зойк.

У похмурій сутіні, що насунула разом з ними, пірати не помітили скелі, аж поки не наразилися на неї.

— Та повертай ти, розтелепо!— вигукнув голос, що явно належав ірландцеві. То був боцман Чмир.— Ось же вона, скеля! Отож тепер нам лишається тільки викинути цю червоношкіру тут, і нехай собі сидить, доки потоне.

Щоб витягти прекрасну дівчину на скелю, вистачило кількох секунд: вона була надто горда й не чинила марного опору.

Та придивіться: біля самої скелі над водою погойдуються дві голови. Піратам їх не видно. А це ж Пітер і Венді. Венді плаче, бо вперше у житті бачить таку жахливу сцену. Щодо Пітера, то він бачив безліч усяких сцен, але геть забув їх усі. Йому не так жаль індіанки, одначе його злостить нечесна гра — двоє проти однієї,— і він має намір урятувати її. Найлегше б почекати, доки пірати відпливуть, але Пітер не з тих, хто шукає легших шляхів.

А що він умів робити мало не все на світі, то й вирішив обдурити піратів, озвавшись до них голосом капітана Гака.

— Гей ви, бовдури!— гукнув він. Схожість була просто дивовижна.

— Капітан!— похопилися пірати, здивовано глипаючи один на одного.

Вони озирнулися на всі боки, але нічого не побачили в темряві.

— Мабуть, він пливе сюди, до нас,— сказав Старкі.

— Ми збираємось покинути червоношкіру на скелі!— гукнув Чмир у темряву.

— Відпустіть її!— почувся дивний наказ.

— Відпустити?

— Еге. Переріжте пута, і нехай собі забирається!

— Але ж, капітане...

— Зараз же робіть, що вам сказано, чуєте?— гукнув Пітер. — А І ні — то скуштуєте мого гачка!

— Ну й дивина,— пробелькотав Чмир.

— Треба виконувати капітанів наказ,— перелякано мовив Старкі.

— Слухаємось, капітане!— гукнув Чмир і перерізав мотузки, якими була зв'язана Тигрова Лілея.

Ще мить — і Лілея вугрем прослизнула між ніг Старкі й пірнула у воду.

Зрозуміло, що Венді була в захваті від Пітерової винахідливості, але вона знала, що й він сам у не меншому захваті, а отже, може зненацька закукурікати й тим виказати себе.

Вона вже піднесла була руку, щоб затулити йому рота, але рука її спинилася на півдорозі, бо в цю мить над затокою розлігся голос Гака:

— Гей ви там, на ялику!

Цього разу гукав не Пітер, а справжній Гак. Можливо, Пітер і збирався кукурікнути, але замість того лише здивовано свиснув.

— Гей, на ялику!— пролунало знову.

Тепер Венді збагнула, в чім річ: справжній Гак теж був у воді й плив до човна.

Пірати засвітили ліхтар, щоб капітан бачив, куди пливти, і незабаром він дістався до них. У світлі ліхтаря Венді побачила, як він учепився своїм гачком за борт. А коли він, геть мокрий, поліз у човен, побачила і його темне, лиховісне обличчя. її враз пройняв дрож, і вона хотіла вже пливти геть, та Пітер і не думав тікати. Його роздимало з радості й самовдоволення.

— Ну хіба я не чудо? Авжеж, я справжнє чудо!— пошепки величався він.

І хоч Венді думала так само, проте була рада, що ніхто, крім неї, не чує, як він вихваляє себе.

Раптом Пітер замовк і дав їй знак прислухатись.

Обом піратам дуже кортіло дізнатися, що привело сюди їхнього капітана. Але він сидів мовчки, зіперши голову на гачок, у глибокій тужній задумі.

— Щось негаразд, капітане?— боязко запитали пірати, але почули у відповідь лише глухий стогін.

— Він зітхнув,— сказав Чмир.

— Ще раз зітхнув,— докинув Старкі.

— І ще раз,— сказав Чмир.

— Що сталося, капітане? Нарешті Гак обізвався.

— Все пропало!— скрушно промовив він.— Ці кляті хлопчиська знайшли собі матір.

Хоч яка була налякана Венді, проте мимоволі відчула приплив гордощів.

— О злоповісний день!— вигукнув Старкі.

— А що таке матір?— запитав невіглас Чмир.

Це так вразило Венді, що вона, забувши про небезпеку, вигукнула:

— Пітере, ти чуєш? Він не знає, що таке мати!

І коли б їй після того довелося обрати собі улюбленця з-поміж піратів, вона напевне обрала б Чмиря.

Пітер квапливо потягнув її під воду, бо Гак похопився й гукнув:

— Що там таке?

— Я нічого не чув,— відказав Старкі, присвічуючи ліхтарем навколо човна.

І раптом пірати побачили дивну річ. То було гніздо, про яке я вам уже розповідав. Воно пливло по воді, і в ньому сиділа птаха-небува-лиця.

— Дивись,— сказав Гак у відповідь на Чмиреве запитанню — Оце і є мати. Який наочний приклад! Гніздо, як бачиш, упало у воду, та чи може мати покинути своїх майбутніх діточок? Ні!

Враз голос його затремтів, неначе й сам він на мить пригадав ті далекі безхмарні дні, коли... Та він уже махнув своїм гачком, відганяючи геть непрохане зворушення.

Чмир уражено дивився на птаху, а гніздо пливло собі далі. Аж раптом підозріливий Старкі сказав:

— Коли це мати, то, може, вона никає тут, щоб допомогти Пітерові?

Гак здригнувся.

— О,— мовив він,— оце ж і я того боюся.

Із похмурої задуми капітана вивів збуджений голос Чмиря.

— Капітане,— сказав той,—а чом би нам не захопити оту хлоп'ячу матір та не зробити її своєю?

— Чудовий задум!— вигукнув Гак, і в його геніальному мозку враз виник чіткий план.— Ми полонимо їх усіх і притягнемо на корабель. Хлопчиська підуть гуляти на дно, а Венді стане нашою матір'ю.

І тут Венді знову не стрималась.

— Нізащо в світі!— вигукнула вона, аж підскочивши у воді.

— Що там знов?!

Але пірати й тепер нічого не побачили. Отож розважили, що, мабуть, то просто вітер гуде між дерев.

— То як, шибайголови? Згодні?— запитав Гак.

— Ось моя рука, капітане!— вигукнули обидва в один голос.

— А ось вам мій гачок. Заприсягнімося.

Вони заприсяглися, що не відступляться від свого задуму. А що всі троє були вже на скелі, то Гак раптом згадав про Тигрову Лілею.

— А де ж червоношкіра?— уривчасто запитав він.

Капітан часом дозволяв собі пожартувати, отож пірати подумали, що він і тепер розігрує їх.

— Усе гаразд, капітане,— весело відказав Чмир.— Ми її відпустили.

— Відпустили?!— закричав Гак.

— За вашим наказом,— пробелькотав боцман.

— Ви ж самі гукнули нам з води, щоб ми звільнили її,— докинув Старкі.

— Сто чортів і одна відьма!— гримнув Гак.— Це що за чортівня? Обличчя його потемніло з люті, але він зрозумів, що пірати кажуть

правду, і злякався.

— Слухайте, хлопці,— мовив він, злегка затинаючись,— я не давав такого наказу.

— Нічого не втямлю,— сказав Чмир.

Усім трьом стало моторошно. Гак підвищив голос, але в ньому чулося тремтіння.

— Гей ти, дух, що блукаєш над цією затокою!— гукнув він. — Чи ти чуєш мене?

Пітерові, звісно, слід було б промовчати, але ж ви розумієте, що промовчати він не міг. І тут-таки озвався Гаковим голосом:

— Чую, хай тобі сто чортів і одна відьма!

Треба віддати належне Гакові: у цю критичну мить він не виказав і тіні страху.

А от Чмир і Старкі перелякалися на смерть і, мов ті зайці, тулились один до одного.

— Хто ти, незнайомцю?— запитав Гак.— Відповідай!

— Я Джеймс Гак,— відказав голос,— капітан "Веселого Роджера".

— Неправда! Неправда!— аж захрип з обурення Гак.

— Присягаюсь дияволом і пеклом!— правив своєї голос.— Спробуй тільки ще раз сказати, що це неправда, і я настромлю тебе на якір!

Гак розважив за краще змінити тон.

— Якщо ти Гак,— обізвався він майже сумирно,— то скажи мені: хто ж тоді я?

•— Ти — салака!— відрубав голос.— Жалюгідна салака!

— Салака!..— приголомшено проказав за ним Гак. І тільки тепер його могутній дух дав течу. До того ж він побачив, як обидва його підлеглі сахнулись від нього.

— То, виходить, увесь цей час ми мали за капітана салаку! — забурмотіли вони проміж себе.— Яка ганьба!

Вірні собаки загавкали на господаря! Та він у своєму трагічному становищі навряд чи й почув їх. У цю страшну хвилину йому не потрібно було, щоб хтось вірив у нього, а єдине — щоб він сам у себе вірив. А тим часом Гак відчував, що його "я" неначе кудись вислизає.

— Не покидай мене, мій гордий дух!— хрипко прошепотів він. Як і у всіх славнозвісних піратів, навіть в його чорній душі були

якісь крихти суто жіночої інтуїції. І він зненацька надумав удатися до гри-вгадайки.

— Слухай, Гак!— гукнув він.— Чи маєш ти інший голос? Щоб Пітер відмовився від гри? Ні, такого ще не було. Отож він

жваво озвався вже своїм голосом:

— Еге ж!

— А інше ім'я?

— Так.

— Овоч?— запитав Гак.

— Ні.

— Камінь?

— Ні.

— Жива істота?

— Так.

— Чоловік?

— Ні!— У відповіді пробриніла зневага.

— Хлопець?

— Так.

— Звичайний хлопець?

— Ні!

— Чарівний хлопець?

На превелику досаду Венді, Пітер відповів:

— Так!

— Ти в Англії?

— Ні.

— Ти, на острові?

— Так.

Гак не міг нічого второпати.

— Ану, попитайте його ви,— звернувся він до своїх підлеглих, утираючи спітніле чоло.

Чмир тяжко замислився.

— Нічого не можу надумати,— скрушно мовив він нарешті.

— А от і не вгадаєте! От і не вгадаєте!— радісно вигукував Пітер.— Ну що, програли?

І сталося те, що мало статися: запишавшись, він утратив обачність, і троє лиходіїв зараз же вхопилися на цю нагоду.

— Програли, програли!— згідливо загукали вони.

— То слухайте!— промовив Пітер.— Мене звуть Пітер Пен! Пітер Пен!..

До капітана Гака враз повернулося його "я", а Чмир і Старкі знову стали його вірними слугами.

— Тепер він од нас не втече!— заволав Гак.— У воду, Чмир! Старкі, до човна! Взяти хлопчиська живого чи мертвого!

І з цими словами він сам скочив у воду. В ту ж мить пролунав веселий голос Пітера:

— Хлопці, готові?

— Готові! Готові!— долинули вигуки з усіх боків.

— Тоді вперед! Бий піратів!

Сутичка була коротка, але запекла. Перший здобув перемогу Джон. Він хоробро кинувся в човен і зчепився із Старкі. Якусь хвилю вони шалено борюкалися, і врешті Джон вихопив з чіпких рук пірата кинджал. Старкі шубовснув у воду, і Джон стрибнув слідом за ним. Човен понесло геть.

То там, то там над водою мигтіли голови, зблискували гострі леза кинджалів, і раз по раз лунав крик і стогін. У тому шарварку дехто навіть плутав, де чужі, а де свої. Чмир штрикнув був під ребра Базіку своїм Крученим Джонні, але тут-таки сам дістав пробоїну від Чубчика. А трохи оддалік від скелі Старкі не в жарт притискав Задаваку та Близнюків.

Та чому це не видно Пітера? О, він полює на більшого звіра!

Ніхто не скаже, що загублені хлопчаки були боягузи, тож годі винуватити їх за те, що вони сплохували перед піратським капітаном. Своїм залізним пазуром Гак неначе виписав навколо себе смертельне коло, і вони кидались від нього врозтіч, мов сполохані рибчинки.

Лиш один з них не боявся грізного капітана, лиш один був готовий переступити те коло.

Хоч як це дивно, але зійшлись вони не у воді. Гак поліз на скелю перевести дух, і в ту ж мить з протилежного боку туди почав підніматись і Пітер. Скеля була слизька, наче гумова куля, і їм довелося не сходити, а лізти рачки. Жоден не знав, що з того боку йому назустріч здирається ворог. Вони одночасно простягли руки вперед, шукаючи, за що б ухопитися, і враз їхні руки зіткнулись. Від подиву обидва підвели голови — і опинилися віч-на-віч. Отак вони й зійшлись.

Не один славнозвісний герой признавався, що в останні хвилини перед боєм серце йому стискав страх. Коли б таке було в ту мить і з Пітером, я чесно сказав би вам про це. Зрештою, Гак був єдиний, кого боявся сам Старий Кок. Але Пітер не відчував страху — лише радість нуртувала в його душі, і він потішено вискалив свої перлисті зубенята. Тоді блискавичним порухом вихопив з-за пояса в Гака кинджал і вже намірився був проштрикнути ворога, коли раптом помітив, що стоїть на скелі трохи вище від нього. То був би нечесний бій, і Пітер подав піратові руку, щоб допомогти йому стати вище.

Отоді Гак і вдарив його своїм залізним пазуром.

Пітера не так приголомшив біль, як підступність цього удару. Він ураз відчув себе геть безпорадним. Тільки вражено дивився на супротивника. Таке буває з кожною дитиною, коли з нею вперше поведуться нечесно. Вона йде до вас довірливо, не маючи й гадки про те, що ви можете обманути її довіру. Та навіть якщо ви це вчините, вона й далі любитиме вас, але вже ніколи не буде тією самою дитиною, як раніш. Ніхто ніколи не забуває першої несправедливості. Ніхто, крім Пітера. Він не раз стикався з нею, але дуже скоро все забував. Як на мене, оце ж бо й є те головне, чим він різнився від інших.

Тож і тепер Гакова підступність вразила Пітера, наче то було вперше в житті, і він лише безпорадно кліпав очима. А тим часом залізний пазур ще двічі впинався в нього.

Та за кілька хвилин загублені хлопчаки побачили Гака у воді — той щодуху плив до свого корабля. На обличчі його не було й сліду недавньої зловтіхи, тільки смертельний жах: адже за ним знову гнався той самий крокодил. Іншим разом хлоп'ята залюбки подалися б слідом, весело гигикаючи, та тепер мали інший клопіт, бо ніяк не могли знайти ні Пітера, ні Венді. Вони

обнишпорили всю затоку, голосно гукали їх, та все марно. Зрештою, вони натрапили на покинутий піратами човен, залізли в нього й вирушили додому, гукаючи дорогою:

— Пітере-е-е! Венді-і-і!

Та у відповідь чули лише глузливий сміх русалок.

— Мабуть, вони ще раніш попливли чи полетіли додому,— розважили хлопчаки.

Вони не дуже тривожились, бо непохитно вірили в Пітера. Навіть весело жартували: от, мовляв, опізнилися сьогодні до ліжка, а хто винен? Сама матуся Венді!..

Та ось їхні голоси віддалилися й змовкли, і над затокою запала глуха тиша. А потім десь ген здаля долинув ледь чутний голос:

— Рятуйте! Рятуйте!

Дві маленькі постаті гойдалися на хвилях ггід Скелею провинних. Дівчинка була непритомна, і голова її лежала у хлопчика на руці. Останнім зусиллям Пітер завдав її на скелю, а тоді й сам знеможено простягся поруч. У голові в нього паморочилось, та він бачив, як невпинно піднімається вода. І хоча знав, що скелю незабаром затопить, проте вдіяти щось уже просто не мав сили.

Отак вони й лежали поряд, а тим часом до скелі підпливла русалка й тихенько потягла Венді за ноги у воду. Відчувши, що Венді зсувається із скелі, Пітер рвучко підхопивсь і ледве встиг витягти її назад. Тепер уже довелося відкрити їй, що чекає їх далі.

— Ми на скелі, Венді,— сказав він.— Але її затоплює приплив, і скоро вона зовсім зникне під водою.

Одначе Венді не збагнула небезпеки.

— То треба тікати звідси,— мовила вона майже весело.

— Еге ж,— мляво погодився Пітер.

— Ми попливемо чи полетимо, Пітере? Він був змушений сказати їй усю правду.

— Як по-твоєму, Венді, чи зможеш ти допливти чи долетіти до берега без моєї допомоги?

Венді довелось признатися, що вона занадто стомлена. Пітер глухо застогнав.

— Що з тобою?— запитала Венді, враз пройнявшись тривогою за нього.

— Я не в силі допомогти тобі, Венді. Гак поранив мене. Тепер я не можу ні полетіти, ні попливти.

— Ти хочеш сказати, що ми обоє потонемо?

— Поглянь, як піднімається вода.

Вони затулили очі руками, щоб не бачити цієї страшної картини. Тепер уже обоє не мали сумніву, що скоро загинуть. Аж раптом щось торкнулося Пітерової щоки — легеньке, мов поцілунок,— та так і залишилось біля нього, немов боязко запитувало: "А чи не можу я стати в пригоді?"

То був хвіст повітряного змія, якого кілька днів тому змайстрував Майкл. Змій тоді ж таки вирвався у нього з рук і полетів геть.

— А-а, Майклів змій,— байдужно мовив Пітер, але раптом ухопився за хвіст і потяг змія до себе.

— Цей змій піднімав Майкла в повітря!— вигукнув він.— То чом би йому не перенести на берег і тебе?

— Нас обох!

— Ні, двох він не підніме. Майкл і Чубчик пробували, та нічого не вийшло.

— Тоді кинемо жеребок,— хоробро сказала Венді.

— Нізащо. Адже ти дівчинка..

Він уже обв'язав кінець хвоста навколо пояса Венді. Вона вчепилася за нього, не хотіла летіти сама, але Пітер силоміць зіпхнув її зі скелі.

— Прощавай, Венді!

Змій поніс її геть, і за кілька хвилин вона зникла з очей. Пітер лишився сам-один посеред затоки.

На той час на скелі вже майже не було де стояти, і вода от-от мала зовсім затопити її. На поверхні затоки затанцювали бліді відсвіти місяця, і зараз же по тому почувся спів русалок — наймелодійніші й найсумніші у світі звуки.

Пітер був не такий, як інші хлопчаки, але врешті і його здолав страх. Дрож перебіг у нього по тілу, неначе брижі по воді під подувом вітру. Тільки брижі на воді біжать та й біжать, а в Пітера це тривало лиш коротку хвилю. Вже за мить він гордо випростався на скелі й усміхнувся отією своєю славнозвісною усмішкою. В душі його гриміли бойові барабани. Здавалося, вони промовляли: "Загибель — це теж пригода, та ще й яка!"

Розділ дев'ятий

ПТАХА-НЕБУВАЛИЦЯ

Пітер ще чув, як русалки одна за одною розпливлись по своїх підводних покоях. А от як зачинялися за ними двері, йому з такої віддалі вже годі було б почути, якби не маленькі дзвіночки, що висять на всіх дверях у коралових печерах русалок і дзвеленчать щоразу, коли хтось відчиняє чи зачиняє двері,— так само, як і в найкращих домах у нас. Оте тихе дзеленчання й долинуло до Пітера.

Тим часом вода дедалі піднімалась і вже сягнула його ніг. Чекаючи, поки хвилі поглинуть його, Пітер задивився на єдину річ, що видніла на темній поверхні затоки. Йому здалося, що то клапоть паперу,— можливо, шмат повітряного змія,— і він знічев'я подумав: цікаво, чи скоро хвилі винесуть його на берег?

Аж раптом він з подивом помітив, що той клапоть не просто гойдається на хвилях, а, судячи з усього, кудись кермує, бореться з припливом і часом навіть перемагає. І Пітер, що завжди ставав на бік слабшого, за кожним разом мимоволі плескав у долоні: так хоробро змагався з хвилями той клапоть паперу!

Та насправді то був ніякий не папір, а птаха-небувалиця, яка чимдуж силкувалася допливти до Пітера на своєму гнізді. Відколи гніздо впало у воду, вона навчилася гребти крилами і оце тепер саме в такий спосіб скеровувала своє чудернацьке суденце до скелі.

Коли Пітер, зрештою, упізнав її, то побачив, що вона геть знесиліла. А небувалиця пливла рятувати його, віддати йому своє гніздо, хоч там лежали її яєчка. Як на мене, дивна вона істота: нехай навіть часом Пітер був добрий до неї, але ж не раз траплялося, що й кривдив.

Та, мабуть, вона, так само як місіс Дарлінг і всі інші, просто не могла встояти перед його перлистими молочними зубенятами.

Небувалиця гукнула Пітера й сказала, чого припливла, а він тут-таки запитав, що їй треба. Атож, вони не зрозуміли одне одного. То тільки в чарівних казках люди можуть вільно розмовляти з птахами. Я, звісно, й сам хотів би, щоб це була казка і щоб Пітер зрозумів не-бувалицю й відповів їй доладно. Та я над усе ціную правду, отож і розповідаю лише те, що було. А насправді вони не тільки не зрозуміли одне одного, але й почали сваритися.

— Я хо-чу, щоб ти за-ліз у мо-є гніз-до!— гукала птаха, вимовляючи кожне слово якомога повільніше та виразніше.— Ти міг би ді-ста-ти-ся в ньо-му до бе-ре-га. Я так сто-ми-лась, що не мо-жу під-плив-ти ближ-че. Спро-буй ти сам!

— Про що ти там крячеш?— озвався Пітер.— Чом не пливеш собі за водою, як завжди?

— Я хо-чу, щоб ти...— відказала птаха й повторила все спочатку. Тоді й Пітер спробував гукати до неї так само по складах:

— Про що ти там кря-чеш?..— і так далі.

Небувалиця розсердилась — ці птахи взагалі надзвичайно дражливі.

— Дурноголовий малий упертюх!— крикнула вона.— Чом ти не робиш, як тобі кажуть?!

Пітер здогадався, що птаха лає його, тож і собі гукнув навмання:

— Сама ти дурна!

І тут, хоч як це дивно, обоє гримнули в один голос:

— Ану цить!

— Ану цить!

Та все ж таки птаха хотіла будь-що врятувати Пітера. Останнім відчайдушним зусиллям вона підштовхнула гніздо до скелі, а сама знялася в повітря, покинувши в гнізді яєчка.

Аж тепер Пітер збагнув, чого вона хоче. Він ухопився за гніздо і вдячно помахав рукою птасі, що кружляла над ним. Та кружляла вона не тому, що чекала подяки, і навіть не задля того, щоб простежи-

ти, як Пітер залізе в гніздо,— їй треба було побачити, що він зробить з яєчками.

То були два чималі білі яєчка. Пітер узяв їх в руки й замислився. Небувалиця затулила очі крилами, щоб не бачити, як він кине яєчка у воду. Та все-таки не могла стриматись і нишком підглядала крізь пір'я.

Не пригадую, чи казав я вам, що на Скелі провинних стримів кілок, якого багато років тому забили там пірати, щоб позначити місце, де закопано скарб. Загублені хлопчаки давно вже відшукали ті блискітливі поклади і, коли їм хотілося попустувати, жменями кидали чайкам золоті моїдори, діаманти, перла й коштовні прикраси. Птахи жадібно кидались на них, мов на поживу, а тоді сердито летіли геть, зрозумівши, що їх просто пошито в дурні. Так от, той кілок і досі стримів на скелі, і Джентльмен Старкі, коли був там, почепив на ньому свій головний убір — непромокальний брезентовий капе-люх-зюйдвестку з широкими крисами,— та так і забув його. І ось тепер Пітер узяв той капелюх, поклав у нього яєчка й пустив на воду. Капелюх чудово поплив по хвилях.

Небувалиця з самого початку збагнула, чого хоче Пітер, і радісно закричала, щоб показати своє захоплення. Хоч як прикро про це казати, але він і собі хвалькувато кукурікнув.

А тоді заліз у гніздо, встромив замість щогли кілка й напнув на ньому, як вітрило, свою сорочку.

Тим часом небувалиця спустилася на капелюх і знову сіла на свої яєчка. Весело попрощавшись, вони попливли в різні боки.

Коли Пітер дістався берега, він, певна річ, залишив гніздо в такому місці, де небувалиця легко змогла б знайти його. Але вона так уподобала капелюх, що не схотіла повертатись у своє гніздо. Так воно й гойдалося на хвилях порожнє, аж поки геть розвалилось. А Старкі не раз виходив на берег і скрушно дивився, як небувалиця сидить у його капелюсі.

Та ми з нею більше не зустрінемось, отож скажу вам тільки, що відтоді всі небувалиці будують собі гнізда у вигляді такого капелюха й випускають своїх пташенят гуляти на його широкі криси.

Ото було радощів, коли Пітер нарешті повернувся в підземну оселю! Венді теж тільки-но добулась додому, бо повітряний змій таки чимало покружляв, поки виніс її на берег. Усі наввипередки розповідали про свої пригоди. Та чи не найбільшою пригодою було те, що вони на кілька годин опізнились до ліжка. Хлоп'ята так розгулялися, що й тепер не хотіли спати і вдавалися до всіляких хитрощів, аби

тільки не вкладатись. Навіть вимагали, щоб Венді перев'язувала їм уявні рани. Та Венді, хоча й раділа, що всі вони знову вдома, цілі та здорові, проте, дізнавшись, котра година, вжахнулася.

— Ану зараз мені спати!— звеліла вона таким голосом, що годі було не послухатись.

Зате вранці Венді була напрочуд лагідна з хлоп'ятами й перев'язала всіх, хто хотів. І вони цілий день гралися в нову

гру: ходили обмотані бинтами, накульгуючи або ж тримаючи руку на черезплічнику.

Розділ десятий

ЩАСЛИВА ДОМІВКА

Бій у затоці мав один дуже важливий наслідок: після нього червоношкірі стали друзями загублених хлопчаків. Адже Пітер урятував Тигрову Лілею від неминучої загибелі, тож тепер і вона, і все її хоробре воїнство ладні були задля-нього на що завгодно. Ночами вони охороняли підземну оселю, чекаючи рішучого наступу піратів,— усі розуміли, що його можна сподіватися в першу-ліпшу мить. Та навіть і вдень відважні малмали, покурюючи люльку миру, тинялися довкола з таким виглядом, ніби тільки й дожидали; чи не перепаде їм чогось смачненького від обіду.

Вони називали Пітера Великим Білим Батьком і падали перед ним ниць. Йому це страшенно подобалось, хоч навряд чи йшло на користь.

— Великий Білий Батько,— дуже поважно прорікав він, тим часом як червоношкірі лежали простягтись біля його ніг,— вельми задоволений, що малмальське воїнство охороняє його вігвам від піратів.

— Тигрова Лілея хоче сказати,— озивалася прекрасна індіанка.— Пітер Пен урятував її, і тепер вона вірний друг Пітера Пена. Тигрова Лілея не дасть піратам його скривдити.

Звісно, такій красуні не годилося б отак запобігати перед ним, але Пітер приймав це за належне й поблажливо відказував:

— От і добре. Пітер Пен усе сказав.

Коли він це виголошував, червоношкірі знали, що розмові кінець, і покірливо замовкали. Та до інших хлопчаків вони такої пошани не виказували й мали їх за рівних собі. Зустрічаючи котрогось, вони недбало кидали: "Здоров!"— і йшли собі далі. І що найприкріше — Пітер, як видно, вважав, що так і має бути.

Венді в душі співчувала ображеним хлоп'ятам, але, як справжня господиня, не хотіла слухати ніяких нарікань на "батька".

— Тато краще знає, як треба,— завжди казала вона, хоч би що там думала сама собі. А думала вона, що не слід би дозволяти червоношкірим по-панібратському називати її "хазяєчкою".

Та ось ми з вами дійшли й до вечора, що його вони потім згадували як з усіх вечорів вечір — стільки тоді сталося пригод і такі важливі були їх наслідки. День минув спокійно, неначе збирався на силі, і ось уже червоношкірі, позагортавшись у свої укривала, стали на варту біля підземної оселі, тимчасом як там унизу її мешканці мирно вечеряли. Не було тільки Пітера: він пішов дізнатися, котра година. А треба вам сказати, що час на острові можна визначити лише в один спосіб: знайти отого крокодила й чекати, поки годинник у нього в череві виб'є наступну годину.

Цього разу вечеря у загублених хлопчаків була уявна, і вони сиділи круг порожнього столу, вдаючи, ніби наминають смачні наїдки. Зате галасували й сварилися так, що Венді мало не оглухла. Та нехай би вже собі галасували, а то ж кожен пускав у діло руки й виправдувався тим, нібито Базіка, чи ще там хто, штовхнув його під лікоть. А цього Венді попускати їм

ніяк не могла. В домі було суворо заведено: за столом не битись, а коли трапиться якась незгода, звертатися до матусі — підняти руку й чемненько запитати: "Можна поскаржитись на того чи того?" Та хлопчаки або забували про це правило, або ж, навпаки, просто-таки зловживали ним.

— Ану замовкніть!— гукнула Венді, чи не вдвадцяте розтлумачивши їм, що всім разом говорити не можна.— Ти вже випив молоко, Задавако?

— Ще трохи не допив, матусю,— відказав той, зазирнувши в уявний кухоль.

— Де там, він ще й не брався до молока!— обізвався Хвалько. Вражений такою зрадливістю, Задавака не проминув цієї нагоди.

— Можна поскаржитись на Хвалька?— зараз же спитав він. Та ще раніш підняв руку Джон.

— Чого тобі, Джоне?

— Можна, я сяду на Пітерів стілець, поки його немає?

— На татів стілець? Та ти що, Джоне!— обурилась Венді.— Звісно, що не можна.

— Та він же не справжній тато,— заперечив Джон.— Він навіть і не знав, як це бути татом, поки я його не навчив.

То вже було нарікання.

— Можна поскаржитись на Джона?— враз вихопились Близнюки.

Базіка й собі потягнув руку догори. Він був найсумирніший з хлопчаків, а коли по правді — то єдиний сумирний серед них, і Венді завжди ставилась до нього особливо лагідно.

— А от я...— нерішуче почав він.— Я б не міг бути татом, правда?

— Ні, Базіко.

Базіка мав дурну звичку: коли починав щось говорити,— хоч таке траплялося й не часто,— то спинитися вже не міг.

— Коли вже мені не випадає бути татом,— сумно провадив він далі,— то чи не дозволив би ти мені, Майкле, стати немовлям замість тебе?

— Ні, не дозволив би,— відрубав Майкл, що вже вмостився у своєму кошику.

— Коли вже мені не випадає бути немовлям,— ще сумніше правив своєї Базіка,— то чи не міг би я стати близнюком?

— Ніколи в світі!— вигукнули Близнюки.— Ти й гадки не маєш, як важко бути близнюком.

— Ну, а коли мені не випадає ніким бути,— мовив Базіка,— то, може, хтось із вас хоче, щоб я показав фокус?

— Ні!— відказали всі в один голос. Аж тепер Базіка спинився.

— Та я й сам знав, що ніхто не захоче,— зітхнув він.

І раптом з усіх боків знов посипались оті осоружні скарги:

— Задавака плює на стіл!

— Близнюки спочатку їдять солодке!

— Чубчик їсть усе разом!

— Хвалько розмовляє з повним ротом!

— Можна поскаржитись на Близнюків?

— Можна поскаржитись на Чубчика?

— Можна поскаржитись на Хвалька?

— Ой, годі вже, годі!— вигукнула Венді.— їй право, мені часом здається, що з дітьми більше клопоту, ніж вони того варті.

Вона звеліла прибрати зі столу й узялася до свого кошика з шитвом: там знов було повно панчіх з дірами на п'ятах.

— Венді!— обурено озвався Майкл.— Я вже виріс із колиски!

— Хтось же має в ній спати,— відказала Венді майже сердито,— а ти в нас найменший. Колиска надає домівці затишку.

Вона штопала панчохи, а хлоп'ята бавилися навколо. Яке то було приємне видовище: веселі личка, осяяні вогнем із каміна, маленькі ноженята, що вистрибують у танці. Така картина давно вже стала звичною в підземній домівці, але сьогодні ми бачимо Ті востаннє.

Нагорі почулася чиясь хода, і Венді, певна річ, упізнала її перша.

— Діти, тато йде! Він любить, щоб ви зустрічали його біля дверей. Тим часом надворі червоношкірі простяглися ниць перед Пітером.

— Добре пильнуйте мій вігвам, хоробрі воїни. Пітер Пен усе сказав.

А потім, як уже не раз перед тим, хлопчаки весело витягли Пітера з його дупла. Атож, так бувало не раз, але більш ніколи не буде.

Він приніс хлоп'ятам горіхів і сказав Венді, котра година.

— Ой Пітере, розбестиш ти їх!— з удаваним докором мовила Венді, проте не стримала усмішки.

— Дарма, жінко,— мовив Пітер, чіпляючи на місце рушницю.

— Це я сказав йому, що матусь звуть жінками,— шепнув Майкл до Чубчика.

— Можна поскаржитись на Майкла?— тут-таки обізвався Чубчик.

До Пітера підступив один з Близнюків. ■ Тату, ми хочемо танцювати.

— Танцюйте собі, синку,— сказав Пітер. Він був у чудовому гуморі.

— Ми хочемо, щоб і ти з нами.

Насправді Пітер танцював найкраще з них усіх, але тепер прикинувся обуреним.

— Я? Де вже мені з моїми старими кістками!

— І матуся нехай потанцює!

— Що?!— вигукнула Венді.— Матері такого виводку — танцювати?

— Але ж сьогодні субота,— сказав Задавака.

Насправді то не була субота, а коли б і була, знати цього ніхто не міг, бо всі давно уже втратили лік дням. Але щоразу, коли хлоп'ята чогось домагалися, то казали: "сьогодні субота", — і досягали свого.

— Ай справді, сьогодні субота, Пітере,— мовила Венді, поступа-ючись.

— Танцювати з нашими тілесами, Венді...

— Та ми ж у своїй сім'ї.

— Ну що ж, твоя правда.

І хлопчакам дозволили потанцювати, але спершу загадали надягти нічні сорочки.

— Ось що я скажу тобі, жінко,— звернувся Пітер до Венді, гріючись біля вогню й дивлячись, як вона штопає панчоху.— Нема нічого кращого для таких, як оце ми, ніж посидіти ввечері перед каміном у колі своїх дітлахів.

— Приємно, Пітере, правда ж?— відказала Венді, страшенно задоволена.— А знаєш, мені здається, що в Чубчика твій ніс.

— А Майкл схожий на тебе.

Венді підійшла до нього й поклала руку йому на плече.

— Любий Пітере,— сказала вона,— у нас така велика сім'я, і мої найкращі літа вже, звісно, позаду, але ж ти не хочеш ніякої переміни?

— Ні, Венді, що ти...

Він справді не хотів переміни, але дивився на Венді трохи розгублено й кліпав очима так, як ото буває, коли людина тільки-но прокинеться і не знає, чи вона ще спить, чи вже ні.

— Що з тобою, Пітере?

— Та я оце подумав,— якось ніби злякано відказав Пітер,— це ж усе не насправді? Те, що я їхній батько, і все таке інше?

— Авжеж ні,— сухо мовила Венді.

— Ти розумієш,— трохи винувато пояснив він,— коли б я справді був їм батьком, то враз би немов постарів.

— І все ж таки вони наші, Пітере, твої і мої.

— Але ж не насправді, Венді?— стривожено перепитав він.

— Звісно, що ні, коли ти цього не хочеш,— відказала Венді й виразно почула, з якою полегкістю він зітхнув.— Слухай, Пітере,— раптом запитала вона, намагаючись говорити твердо, — а як ти насправді ставишся до мене?

— Як відданий син, Венді.

— Так я й думала,— сказала вона, а тоді пішла й мовчки сіла в найдальшому кінці кімнати.

— Якась ти дивна,— мовив Пітер. Він справді був щиро здивований.— І Тигрова Лілея така сама. Теж хоче кимось мені бути, але не матір'ю.

— Певно, що не матір'ю,— холодно наголосила Венді.

Тепер ви зрозуміли, чому вона не полюбляла червоношкірих?

— А ким же тоді?

— Жінок про це не питають.

— Ну що ж, не хочеш — не треба,— образився Пітер.— Спитаю Дзінь-Брязь, може, вона скаже.

— Ще б пак, Дзінь-Брязь тобі все скаже!— зневажливо кинула Венді.— В неї сорому ані крихти.

Дзінь, що підслухувала цю розмову із своєї спочивальні, миттю озвалась: голосно вигукнула щось зухвале.

— Вона пишається тим, що не має сорому,— переклав Пітер. І раптом у нього сяйнула нова думка.— А може, Дзінька сама хоче бути мені матір'ю?

— Дурноверхий йолоп!— розлючено вереснула Дзінь-Брязь. Фея так часто повторювала ці слова, що Венді вже й не потребувала перекладу.

— Я майже згодна із Дзінькою!— сердито вигукнула вона.

Ви тільки уявіть собі: Венді розсердилась! Але їй справді урвався терпець, до того ж вона й гадки не мала, що станеться з ними всіма того ж таки вечора. Коли б вона знала, то нізащо б не дала волі гніву.

Ніхто з них про те не знав. А може, й добре, що не знали: принаймні мали ще годину щасливого невідання. Тій годині судилося стати для них останньою на острові, тож порадіймо разом з ними — адже в годині цілих шістдесят хвилин!

Хлоп'ята весело співали й танцювали в своїх нічних сорочечках. Пісенька була кумедно-моторошна, і, співаючи її, вони вдавали, ніби їх страхають власні тіні. Жоден не відав, що невдовзі на них насунуть справді моторошні тіні й змусять їх по-справжньому тремтіти з жаху.

А тим часом вони танцювали. Що то був за танець! Хлоп'ята з веселим галасом штурхали один одного на ліжко й

знову тягли в коло. А скоро почало здаватися, що то вже й не танець, а справжній бій подушками. Та ось уже хлопці вгамувались, а подушки все просилися щоб їх покидали ще трохи,— неначе відчували, що ніколи більше не побачать своїх господарів.

А скільки цікавих казок оповіли вони одне одному того вечора, перш ніж почути від Венді останню, ту, що вона розказала їм на сон грядущий.

Навіть Задавака і той спробував щось розповісти, але його казка вже при початку була така нудна, що він сам злякався й похмуро мовив:

— Еге ж, нудний початок. То будемо вважати, що це вже й кінець. Нарешті хлоп'ята повкладались у ліжко й наготувалися слухати казку Венді.

Ця казка подобалась їм найдужче, зате Пітер страшенно її не любив. Щоразу, як Венді починала оповідати її, він ішов геть з дому або затуляв вуха руками. Можливо, якби він зробив так і того вечора, вони всі й досі були б на острові.

Та цього разу він залишився на місці, а чим це скінчилось, ми побачимо далі.

Розділ одинадцятий

КАЗКА ВЕНДІ

— То слухайте,— почала Венді. Майкл лежав у колисці біля її ніг, а решта сім хлопчаків — на великому ліжку.— Був собі колись один чоловік...

— Нехай би краще була жінка,— обізвався Чубчик.

— А ще краще — морська свинка!— докинув Хвалько.

— Ану тихо!— цитькнула на них Венді.— Є там і жінка, і...

— Ой матусю!— вигукнув один з Близнюків.— Там справді є жінка? Вона не померла, ні?

— Та ні, ні.

— Я страшенно радий, що вона не померла,— сказав Базіка. — А ти радий, Джоне?

— А ти, Хвалько?

— І я.

— А ви, Близнюки?

— Ми теж раді.

— Ой лишенько!— зітхнула Венді.

— Ану помовчте, ви!— гримнув Пітер, вважаючи за свій обов'язок допомогти Венді, хоч як би не подобалась йому та казка.

— Того чоловіка звали містер Дарлінг,— розповідала вона далі.— А жінку звали місіс Дарлінг...

— А я їх знаю!— вихопився Джон, щоб подратувати інших.

— Здається, і я теж,— не дуже впевнено пробубонів і Майкл.

— Вони були одружені,— пояснила Венді.— То кого вони мали, як по-вашому?

— Морських свинок!— жваво гукнув Хвалько.

— Та ні!

— Оце загадка!— сказав Базіка, що давно вже знав усю ту казку напам'ять.

— Помовч, Базіко. Так-от, вони мали трьох нащадків.

— А що таке нащадки?

— Ну, от ви і є нащадки, Близнюки.

— Ти чуєш, Джоне? Я нащадок!

— Нащадки — це просто діти,— пояснив Джон.

— Ой лишенько мені з вами!— знов зітхнула Венді.— Так от, ці троє дітей мали вірну нянечку, яку звали Нена. Та одного разу містер Дарлінг розсердився на Нену й посадив її на ланцюг у дворі. А діти тим часом полетіли геть з дому.

— Яка чудова казка!— мовив Хвалько.

— Вони полетіли на Небувальщину,— провадила Венді,— де живуть загублені хлопчаки.

— Я так і думав, що вони туди полетять!— збуджено заговорив Чубчик.— От не знаю чому, але саме так і думав!

— Слухай, Венді!— вигукнув Базіка.— А чи не звали одного з тих загублених хлопчаків Базікою?

— —Ав^кс^к. •

— Ой, я теж у казці! Ура, я теж у казці! Ти чуєш, Хвалько?

— Ну цитьте, цитьте... А тепер уявіть собі горе нещасних тата й мами, коли вони побачили, що їхніх діточок немає.

— О-о-о!— застогнали всі, хоч насправді їм було байдужісінько до горя нещасних тата й мами.

— Подумайте лишень про спорожнілі ліжечка!

— О-о-о!

— Аж плакати хочеться!— весело сказав один з Близнюків.

— Навряд чи в цій казці буде щасливий кінець,— докинув другий.— Як ти гадаєш, Хвалько?

— Боюся, що ні.

— Якби ви знали, що таке материнська любов,— переможно промовила Венді,— то не боялися б.

Вона вже дійшла до того місця в казці, якого Пітер просто-таки терпіти не міг.

— Материнська любов мені до душі,— сказав Базіка й пошпурив у Хвалька подушкою.— А тобі, Хвалько?

— І мені,— відказав Хвалько, шпурляючи подушку назад.

— Ви слухайте далі,— поблажливо провадила Венді.— Адже наша дівчинка знала, що їхня матуся завжди залишатиме вікно відчинене, щоб вони могли потрапити додому. Отож вони жили собі на Небувальщині багато років і були там щасливі.

— А додому вони повернуться?

— Ось зараз ми й заглянемо в майбутнє,— відповіла Венді. Попереду було найцікавіше і найважче. Хлопчаки нашорошили

вуха й повитягали шиї, щоб заглянути в майбутнє якнайдалі.

— Минули роки. Дивіться — хто ця елегантна жінка, що виходить з вагона на лондонському вокзалі?

— Ой Венді, хто ж вона?— вигукнув Хвалько так схвильовано, наче й справді не знав.

— Та це ж... ні, не може бути... так, авжеж, це вона, наша красуня Венді!

— О-о-о!

— А що це за два ставних молодих джентльмени приїхали разом з нею? Невже Джон і Майкл? Авжеж, таки вони!

— О-о-о!

— От Венді їм і каже: "Онде бачите, любі мої брати, відчинене віконце? Це нам винагорода за нашу непохитну віру в материнську любов". І вони летять у те віконце до своїх татуся й матусі. Годі змалювати словами їхню щасливу зустріч, тож заслонімо завісу й полишмо їх на самих себе.

Оце й уся казка. Хлопчакам вона подобалась не менш, ніж самій Венді. І все в ній, як бачите, щира правда. Отак і ми зриваємося з місць і кудись летимо, безжальні й себелюбні, мов ті діти,— хоч вони й наймиліші створіння,— і живемо там собі на втіху, а потім, коли нам забракне дбайливої уваги, благородно повертаємось по неї, непохитно вірячи, що нас зустрінуть з розкритими обіймами, а не відшмагають, як це годилося б.

Усі вони й справді так вірили в материнську любов, що вважали за можливе ще якийсь час не думати ні про кого, крім самих себе. Лиш один серед них мав гіркий досвід, і, коли Венді закінчила свою казку, він глухо застогнав.

— Що з тобою, Пітере?— вигукнула Венді й підбігла до нього.

Вона подумала, що Пітер занедужав, і стривожено помацала йому живіт.— Де болить? Тут?

— Це не той біль, Венді,— похмуро відказав він.

— А який же?

— Венді, ти помиляєшся щодо матерів.

Усі злякано оточили Пітера, занепокоєні його незвичним збудженням. І він щиросердо розповів їм те, що стільки років приховував.

— Колись і я так само думав, що моя мати завжди залишатиме вікно відчинене, отож і не повертався багато-багато небувальських місяців. А коли нарешті прилетів назад, вікно було замкнене, бо мати забула про мене, і в моєму ліжку спав інший хлопчик.

Я не певен, чи ця історія правдива, але сам Пітер вірив у неї, і це настрахало решту дітлахів.

— І ти гадаєш, що всі матері такі?

— А в.жсж.

То ось які вони насправді, ті матері! Лихі й безжальні істоти! Отже, не можна гаяти часу...

Хто-хто, а діти добре знають, коли треба поступитися.

— Венді, летімо додому!— вигукнули Джон і Майкл в один голос.

— Гаразд,— сказала вона, обійнявши їх за плечі.

— Але ж не сьогодні?— вражено запитали загублені хлопчаки. У душі вони були певні, що можна чудово обійтися й без матерів і

що тільки самі матері вигадали, ніби це не так.

— Зараз же!— рішуче відказала Венді, бо саме в цю мить у неї сяйнула страхітлива думка: "А що, коли й наша матуся вже надягла по нас жалобу?"

Ця думка так вразила її, що вона забула навіть про те, якого болю завдає Пітерові, й звернулася до нього майже суворо:

— Ти допоможеш нам вирушити в дорогу, Пітере?

— Як скажеш,— озвався він таким байдужим тоном, наче Венді попрохала його дати їй горіхів.

Жодному з них навіть на думку не спало сказати: "Шкода, що доводиться розлучатись!" Коли вже Венді так легко зважилась покинути їх, то він, Пітер, і поготів не дасть нічого взнаки.

Та насправді йому, звісно, було страшенно тяжко на душі, і він з гнівом думав про дорослих, які завжди все псують. А коли поліз крізь дупло нагору, навмисне дихав якомога частіше, бо на Небувальщині є повір'я, ніби за кожним віддихом дитини десь помирає дорослий. Отож Пітер, охоплений жадобою помсти, і вбивав їх, скільки міг.

Загадавши червоношкірим, що треба зробити, він повернувся до підземної оселі, й гадки не маючи, яка ганебна сцена розігралася там без нього.

Приголомшені тим, що Венді їх покидає, загублені хлопчаки з погрозою підступили до неї.

— Як же ми будемо жити без неї?— вигукували вони.

— Не можна її відпускати!

— Треба взяти її в полон!

— Еге ж, закувати в кайдани!

Перед лицем такої небезпеки Венді інстинктивно відчула, до кого слід звернутися по допомогу.

— Базіко!— вигукнула вона.— Захисти мене!

Дивно, правда ж? Попрохала допомоги в Базіки, найнедолугішого з усіх загублених хлопчаків!

Та Базіка повівся, як справжній лицар. Де й поділась уся його недолугість!

— Звичайно, я всього-на-всього Базіка,— з гідністю промовив він,—і ніхто не зважає на мене. Але я випущу кров з кожного, хто поведеться з Венді не так, як належить поводитися з дамою!

З цими словами він витяг свій кинджал, і то була найтріумфальні-ша мить у його житті.

Хлопчаки збентежено відступили. А тут.іще повернувся Пітер, і вони враз побачили, що в нього підтримки не дістануть. Не такий він був, щоб затримувати когось на Небувальщині силоміць, а надто дівчинку.

— Ось що, Венді,— сказав Пітер, походжаючи по кімнаті.— Я звелів червоношкірим, щоб вони провели вас через ліс. Адже літати тобі важче, ніж іти.

— Дякую, Пітере.

— А потім,— провадив він далі коротко й уривчасто, голосом людини, що звикла до послуху,— Дзінь-Брязь полетить з вами через море. Збуди-но її, Хвалько.

Хвалькові довелося стукати двічі, перш ніж Дзінь зволила озватися, хоч насправді вона вже чимало часу сиділа на ліжку, дослухаючись до розмови.

— Хто там? Чого тобі треба? Забирайся геть!— сердито заверещала вона.

— Вставай, Дзінько!— покликав її Хвалько.— Полетиш разом з Венді.

Дзінь, звичайно, зраділа, почувши, що Венді залишає острів, та проводжати Її аж ніяк не збиралася. Так вона й заявила, тільки ще грубішими словами. А тоді прикинулась, ніби знову заснула.

— Вона каже, що не хоче!— вигукнув Хвалько, вражений таким нечуваним непослухом.

Пітер прибрав суворого вигляду й сам підступив до феїної спочивальні.

— Слухай, Дзінько,— з притиском мовив він,— якщо ти зараз же не встанеш і не одягнешся, я відслоню завіски, і всі побачать тебе в ліжку невдягнену.

Дзінь миттю підхопилась на ноги.

— А хто каже, що я не встаю?

Тим часом загублені хлопчаки скрушно дивились на Венді, що вже була готова в дорогу разом з Джоном і Майклом. їх смутило не тільки те, що вони втрачають свою матусю, а й невиразна заздрість: вона ж бо вирушала туди, де так хороше, а для них там місця не було. Як і всіх дітей, їх вабило нове й незвідане.

Гадаючи, що то вони так сумують за нею, Венді сказала:

— Любі мої, а що, коли б ви всі полетіли разом з нами? Я майже певна, що умовлю татуся й матусю всиновити вас.

Це запрошення стосувалось передусім Пітера, але кожен з хлопчаків думав тільки про себе, і всі вони враз аж затанцювали з радості:

— А чи не подумають вони, що нас трохи забагато?— спитав Хвалько, підскакуючи на місці.

— Та ні ж бо,— заперечила Венді, миттю все обміркувавши. — Доведеться тільки поставити кілька ліжок у вітальні. А на день їх можна буде закривати ширмами.

— Пітере, можна нам полетіти?— благально запитали хлоп'ята. Вони не мали ні найменшого сумніву, що він теж полетить разом з

ними, хоч, правду кажучи, в ту мить їм було до нього байдуже.

Такі-бо всі діти: задля нових вражень вони ладні покинути най-рідніших людей.

— Летіть собі,— відказав Пітер, гірко всміхаючись. Усі враз кинулись збиратися в дорогу.

— А тепер, Пітере,— сказала Венді, гадаючи, що залагодила все якнайкраще,— перш ніж вирушати, випий-но свої ліки.

їй дуже подобалось напувати хлопчаків ліками, і вона часом навіть перебирала міри. Звичайно, то була всього-на-всього вода, але Венді наточувала її з гарбузового бутелька, перед тим струснувши його й ретельно відлічуючи кожну краплину,— отже, та вода докон-

че мала набути цілющих властивостей. Та цього разу Венді так і не дала Пітерові ліків: відмірявши скільки треба, вона звела на нього очі, і раптом серце в неї боляче стиснулось.

— Збирайся ж бо, Пітере!— мало не закричала вона, вся затремтівши.

— Ні,— відказав Пітер, удаючи байдужого.— Я не полечу з вами, Венді.

— Полетиш, Пітере.

— Ні.

І щоб показати Венді, що все те ніскілечки його не турбує, Пітер почав вистрибувати по кімнаті й весело награвати на сопілках. Довелося Венді поступитися своєю гордістю й бігати слідом за ним.

— Слухай, Пітере, ми знайдемо твою маму!— умовляла вона його.

Та якщо в Пітера й була колись мати, то тепер йому анітрохи не бракувало її. Він давно вже звик обходитись без матері. Просто викинув думки про неї з голови, а коли й згадував щось, то тільки погане.

— Ні,— рішуче відмовився він.— Вона, мабуть, вважатиме мене за дорослого, а я хочу завжди залишатись маленьким хлопчиком і знати тільки свої забави.

— Але ж, Пітере...

— Ні.

Тож довелося сказати іншим:

— Пітер з нами не летить.

Пітер не летить! Усі мовчки втупили в нього очі. Кожен тримав на плечі подорожній ціпок з почепленим на нього клуночком. І найперше їм спало на думку, що коли Пітер не хоче летіти сам, то тепер, мабуть, не дозволить і їм.

Одначе Пітер був надто гордий, щоб так вчинити.

— Якщо ви знайдете своїх матерів,— похмуро мовив він,— бажаю, щоб вони вам сподобались.

Це було сказано з таким презирством, що більшість хлопчаків почала вагатись. Обличчя їхні, здавалося, промовляли: "А чи не робимо ми дурниці, що хочемо летіти хтозна-куди?"

— Ну що ж,— знову озвався Пітер.— Не будемо метушитись, не будемо рюмсати. Прощавай, Венді.— І подав їй руку, наче хотів сказати: ідіть уже собі, бо в мене й без вас чимало клопоту.

Хоч-не-хоч, а довелося Венді потиснути йому руку, бо з усього було видно, що "наперстка" він не прийняв би.

— Ти не забуватимеш вчасно міняти білизну, Пітере?— спитала

Венді, усе ще не відходячи од нього. Вона завжди була дуже прискіплива щодо білизни.

— Ні.

— І щодня питимеш ліки?

— Так.

Начебто все було сказано, і тепер настала ніякова пауза. Та не такий був Пітер, щоб зрадити себе перед очима інших.

— Дзінь-Брязь, ти готова?— гукнув він.

— Готова, готова!

— То лети вперед.

Дзінь шаснула в найближче дупло, та за нею ніхто не встиг, бо саме в цей час пірати пішли в навальний наступ на червоношкірих. Нагорі, де досі все було так тихо, розляглися зойки і брязкіт зброї. Зате внизу вмить запала мертва тиша. Всі

стояли, порозтулявши роти з несподіванки. Потім Венді опустилася навколішки й простягла руки до Пітера. І враз, наче за подмухом вітру, руки всіх інших теж про-стяглися до нього. Вони безмовно благали його не залишати їх у біді. А Пітер схопив свою шпагу — ту саму, що нею, як він казав, порішив Старого Кока,— і в очах його спалахнула жага до бою.

Розділ дванадцятий

ДІТЛАХІВ ПОЛОНЕНО

Пірати напали мов грім з ясного неба. Отже, безсовісний Гак напевне вдався до якихось підступів, бо інакше жодному білому годі застукати червоношкірих зненацька.

За неписаними законами війни в лісових хащах червоношкірі завжди мають нападати перші. З притаманною їм хитрістю вони звичайно роблять це перед світанком, бо добре знають, що о цій порі бойовий дух білих геть пригасає. А білі ще звечора отаборяються за високим частоколом десь на узгірку, попід яким неодмінно має текти струмок: адже всім відомо, що без води будь-який табір приречений на загибель. Там вони й очікують нападу. Недосвідчені новачки неспокійно тупцяють по сухому галуззю, стискаючи в руках пістолі, зате бувалі в бувальцях вояки спокійнісінько сплять собі аж до останньої досвітньої години. Тим часом розвідники червоношкірих упродовж цілої довгої чорної ночі, мов змії, плазують у темних хащах довкола табору, та так, що ніде ані шелесне. Густі чагарі змикаються за ними так тихо, наче то й не люди повзуть, а кроти під землею. Лише вряди-годи серед цього безгоміння розлягається покрик койота — то котрийсь із червоношкірих подає умовний сигнал своїм невидимим товаришам. Вони й собі озиваються тим-таки звуком, і дехто з них робить це куди краще, ніж самі койоти.

Так минають пронизливо-холодні нічні години, сповнені довгого чекання, майже нестерпного для блідолиців новачків. Та досвідченим воїнам усі оті моторошні звуки й ще моторошніша тиша анітрохи не вадять, а навпаки — вказують на те, що до світанку ще далеко й можна спати спокійно.

Капітан Гак добре знав, що саме такий віддавна заведений звичай, отож, порушуючи його, аж ніяк не міг виправдати себе невіданням.

Що ж до хоробрих малмалів, то вони цілком звірилися на Гакову чесність, і все, що вони робили того вечора, різниться від його підступних дій, як небо від землі. Справді-бо, вони не припустилися жодної похибки, що могла б кинути тінь на добру славу їхнього племені.

Завдяки своїй дивовижній чуткості, що водночас і захоплює, і вкидає в розпач цивілізованих людей, червоношкірі виявили на острові піратів, як тільки під ногою першого, що ступив на берег, хруснула суха галузка. І зараз же по тому залунали покрики койотів. Хоробрі розвідники в мокасинах, назутих задом наперед, потайки обнишпорили кожну п'ядь землі між тим місцем на березі, де Гак висадив свою команду, і підземною оселею. Вони знайшли там лиш один узгірок над струмком. Отже, Гак не мав іншого вибору: він мусив отаборитися на тому узвишші й перечекати там ніч.

Отак досконально все розваживши, червоношкірі позагорталися в свої укривала й незворушно, як і личило справжнім мужчинам, стали на варту над підземною оселею, чекаючи, коли настане година сіяти смерть серед блідолиців ворогів.

Вони сиділи, не склепляючи очей, і мріяли про те, як на світанку випустять душу з ненависного Гака, і там-таки й напав на них зненацька той зрадливий лиходій. Згодом поодинокі вцілілі розвідники оповідали, що він і не спинився біля узгірка, на якому мав отаборитись, хоча не міг не бачити його в надвечірніх сутінках. Йому, як видно, й на думку не спадало чекати, доки на нього нападуть. Він навіть не став дожидати досвітку, а йшов навпростець з єдиним наміром: напасти негайно.

Що могли вдіяти приголомшені розвідники? Вони ж бо звикли воювати в зовсім інший спосіб! Отож вони безпорадно плентали слідом за піратами й раз по раз відчайдушно кричали койотами, виказуючи себе ворогові й тим прирікаючи на неминучу загибель.

Разом з відважною Тигровою Лілеєю несло варту з десяток її най-добірніших воїнів. Вони перші й побачили віроломних напасників, що раптом вигулькнули з хащів і посунули на них. Вони ще мали час наготуватись до бою і дати ворогові гідну відсіч — досить було швидко підхопитися на ноги. Але це суперечило б прадавнім звичаям червоношкірих. Племінні закони забороняють доблесному воїнові виказувати подив перед лицем білих. Отож, хоч яку страшну небезпеку являла собою несподівана поява піратів, хоробрі малмали ще довгу хвилю не зрушали з місця, і на їхніх обличчях не зворухнувся жоден м'яз. Вони поводилися так, наче вороги прийшли на їхнє запрошення. І лише після того, мужньо віддавши данину звичаєві, похопилися до зброї, і повітря розітнули їхні бойові погуки. Та було вже запізно.

Мені бракує слів, щоб змалювати ту криваву січу. В ній загинув майже весь цвіт малмальського воїнства. Та не всі полягли невідом-щені. За Худим Вовком пішов на той світ Олф Мейсон, що ніколи вже не турбуватиме мореплавців у Вест-

Індських морях. Разом з ним наклали головами і Проноза Джо, і Прудкий Терлі, і Хорт Фо-герті.

Терлі необачно підвернувся під томагавк грізному Ягуарові, який потім пробився крізь кільце піратів разом з Тигровою Лілеєю та жалюгідними рештками червоношкірого війська.

Які ж почуття посідали капітана Гака в годину його Тріумфу? О, як хотіли б дізнатися про це його вірні пси, що важко відсапувались і витирали кров з кинджалів! Вони стояли оддадік, де він не міг дістати їх своїм гачком, і крадькома позирали на цього— великого звитяжця. Він мав би душі не чути з радості, але на його обличчі цього не відбивалося: воно було, як завжди, похмуре й непроникне. Отак він і стояв сам-один, відсторонившись від своїх поплічників і тілом, і душею.

Для Гака нічний бій ще не завершився. Він-бо вийшов полювати не на червоношкірих. То були всього-на-всього бджоли, яких треба викурити з дупла, щоб дістатися до меду. Йому потрібен був Пітер Пен, і Венді, і вся їхня ватага, але передусім — Пітер Пен.

Пітер був зовсім маленький хлопчик, тож навіть дивно: звідки б ото в Гака така ненависть до нього? Щоправда, колись він одрубав Гакові руку й кинув її на поживу крокодилові, і потім той крокодил по п'ятах переслідував Гака, важачи на його життя.

Та навіть і цим навряд чи можна виправдати таку непримиренну й люту жадобу помсти. Просто було в Пітері щось таке, що вкидало піратського капітана в нестримний шал. Не хоробрість, і не врода, і не...

А втім, не будемо гратися в хованки — адже я добре знаю, що воно таке, отож доведеться сказати й вам: то була Пітерова самовпев-. неність.

Саме вона дратувала до нестями капітана Гака, так що аж починав сіпатись його залізний пазур, а ночами він схоплювався з ліжка, неначе його покусали блощиці. Поки був живий Пітер, злощасний капітан почував себе, мов той лев у клітці, в яку залетів горобець.

І ось тепер він розмірковував над тим, як пробратися до підземної оселі: чи то корчувати дерева, чи то пропихати в дупла своїх псів. Він озирнув піратів доскіпливим оком, вибираючи серед них найхудіших. Ті злякано скулилися, бо добре знали: капітан не спиниться й перед тим, щоб пропихати їх крізь дупла жердинами.

А що ж тим часом роблять дітлахи? Востаннє ми бачили їх, коли знадвору долинув брязкіт зброї і всі вони немов закам'яніли, порозтулявши роти й благально простягши руки до Пітера. А тепер вони саме стуляють роти й опускають руки.

Звуки колотнечі нагорі змовкли майже так само раптово, як і розляглися, відлетіли, мов шалений буревій. Але всі вони знали, що той буревій визначив їхню долю.

От тільки хто ж переміг?

Пірати, що попритуляли вуха до дупел і сторожко наслухали, почули це запитання, що було на устах у всіх хлопчаків. На жаль, почули вони й Пітерову відповідь.

— Якщо перемогли червоношкірі,— сказав він,— вони битимуть у тамтам. Такий у них сигнал перемоги.

Аж виявляється, боцман Чмир знайшов тамтам червоношкірих і оце тепер сидів на ньому.

— Е, тамтама вам ніколи більше не буде,— пробурмотів він, але так, звісно, щоб ніхто не почув, бо наказано було додержувати цілковитої тиші.

Та, на його превеликий подив, Гак зробив йому знак ударити в .тамтам.

А коли до тугодумного Чмиря нарешті дійшла вся диявольська підступність цього заміру, він пройнявся ще більшою шанобою до свого капітана.

Чмир двічі протарабанив у тамтам і став радісно прислухатися.

— Тамтам!— почули злодіяки Пітерів вигук.— Індіанці перемогли!

Бідолашні хлопчаки весело закричали "ура!"— на неабияку втіху чорним лиходіям нагорі,— й відразу почали знову прощатися з Пітером. Це здивувало піратів, та вони враз забули про все, цілком поглинуті радісним чеканням: адже їхні вороги от-от мали повилазити з дупел. Вони підморгували один одному й потирали руки. Гак швидко й без жодного слова звелів піратам стати по одному біля кожного дерева, а решті вишикуватись у ряд за два кроки один від одного.

Розділ тринадцятий

"ЧИ ВІРИТЕ ВИ У ФЕЙ?"

Чим швидше ми покінчимо з цією жахливою сценою, тим краще... Так-от, перший виткнувся із свого дерева Чубчик. Не встиг він зіскочити додолу, як опинився в грубих ручиськах Чекко. Той жбурнув його Чмиреві, Чмир — Джентльменові Старкі, Старкі — Білу Джуксові, Біл — Бовдурові; і так бідолаху перекидали від одного до другого, аж поки зрештою кинули до ніг Чорному Піратові. Так само безжально хапали й кидали всіх інших хлопчаків, і вони перелітали в повітрі з рук у руки, мов паки товару від вантажника до вантажника.

Зате з Венді, що вилізла остання, повелись інакше. Сам Гак з насмішкуватою люб'язністю скинув перед нею капелюха, тоді подав їй руку і церемонно повів до того місця, де пірати затикали хлопчакам роти. Він зробив усе це так галантно, був такий моторошно-чемний, що зачудована Венді навіть і не писнула. Та й не диво: вона ж була звичайна собі дівчинка.

Може, й не варто б переказувати плітки, але, як я чув, у першу мить Гак просто-таки зачарував Венді. І коли я згадую тут про це, то лише тому, що ця її помилка призвела до цілком несподіваних наслідків. Якби вона гордо відштовхнула його руку (я був би дуже потішений, коли б міг написати про це), її напевне жбурляли б з рук до рук, як усіх інших, і тоді Гак навряд чи побачив би, як зв'язують хлопчаків. А якби не побачив, то й не розгадав би Задавачиної таємниці, а не знаючи її, не зміг би вчинити свого підлого замаху на Пі-терове життя.

Хлопчаків зв'язували для того, щоб вони не могли полетіти геть, їх згинали вдвоє, коліньми до вух, і Чорний Пірат, що загодя розрізав довгу мотузку на дев'ять однакових шматків, обкручував кожного, наче пакунок. Усе йшло гаразд, аж поки настала черга Задаваки. А з ним вийшло точнісінько так, як ото часом буває з завеликим пакунком, на який іде вся мотузка, а на вузол нічого не залишається. Пірати з досадою штурхали

Задаваку ногами, так само як ми штурхаємо непокірний пакунок (хоч насправді слід би штурхати мотузку) , і дивна річ — за нього заступився сам Гак і спинив своїх псів. Уста йому викривила зловтішна посмішка. Поки пірати, спливаючи потом, марно силкувалися обкрутити мотузкою нещасного хлопчину — в нього щоразу щось випиналося то з одного, то з другого боку,— проникливий розум Гака дошукувався за цими зовнішніми проявами глибшої суті, за наслідками — причини, і, судячи з радісного виразу його обличчя, таки осягнув її.

Зрозумівши, що Гак розгадав його таємницю, Задавака поблід мов крейда. А таємниця полягала ось у чому: коли крізь дупло пролазить такий розповнілий хлопчик, то там зможе пролізти й не дуже тілиста доросла людина. Тож тепер бідолашний Задавака почував себе най-нещаснішим з-поміж своїх товаришів, бо на додачу до всього страшенно потерпав за Пітера й гірко шкодував про те, що накоїв. Річ у тім, що в жаркі дні він пив забагато води і зрештою так розбух, що вже не пролазив у своє дерево. І от, замість того щоб схуднути, взяв та й нишком розколупав дупло.

Тепер-то вже Гак був певен: Пітер від нього не втече! Але він ані словом не обізвався про той чорний задум, що виник десь у потаємних закамарках його душі. Лише дав знак, щоб полонених відпровадили на корабель і залишили його самого.

От тільки як їх відпровадити? Щоправда, з гори можна б просто котити, наче барильця,— вони ж бо, як ви знаєте, були зігнуті й обкручені мотузками,— але більша частина дороги йшла через мочари. Та могутній розум Гака розв'язав і цю проблему. Він показав на домок Венді й звелів узяти його як скриню. Дітлахів поскидали в домок, четверо здоровенних піратів завдали його на плечі, а решта стала позаду. Горлаючи свою мерзенну пісню, ватага лиходіїв рушила лісом. Не можу навіть вам сказати, чи плакав хтось із полонених, бо те

піратське ревище заглушило геть усе. Та перед тим, як маленький домок зник з очей, з його комина, неначе кидаючи виклик Гакові, хоробро вихопилась хмарка диму.

Гак побачив її, і це пішло тільки на шкоду Пітерові. Той димок згасив останню іскринку жалю, яка ще, можливо, жевріла десь на споді душі знавіснілого з люті пірата.

Залишившись сам один у вечірньому присмерку, Гак передусім підійшов навшпиньки до Задавачиного дерева й пересвідчився, що зможе пролізти крізь нього. А тоді сів і надовго замислився, поклавши свого зловісного чорного капелюха поруч себе на траву, щоб легкий вітерець, що повівав з моря, освіжив йому голову. Хоч які лихі та похмурі були капітанові думки, проте його сині очі ясніли, мов дві квітки барвінку. Він пильно дослухався, чи не долине знизу якийсь звук, але там було так само тихо, як і нагорі. Здавалося, підземна оселя теж лишилася пусткою серед безлюдного лісу. І годі було вгадати, чи той хлопчисько спить собі, чи, може, стоїть напоготові біля Задавачиної лазівки з кинджалом у руці.

Дізнатися про це можна було лише в єдиний спосіб — спустившись туди. Гак нечутно скинув з плечей свій чорний плащ і, до крові закусивши губу, поліз у дупло. Він був безстрашний чоловік, а проте мусив-таки на мить спинитися, щоб утерти краплі холодного поту, що спливали з його чола, мов віск з запаленої свічки. А тоді, затамувавши віддих, почав спускатися вниз, у невідомість.

Спустився він без перешкод і завмер біля виходу з дупла, насилу зводячи дух. Очі його помалу звикали до сутіні, що панувала в підземній оселі, і перед ним поступово вимальовувались обриси речей, які були там. Але його жадібний погляд прикипів лиш до одної речі, якої він так

прагнув і нарешті досягнув,— до великого ліжка. На ліжку лежав Пітер і міцно спав.

Не маючи й гадки про трагедію, що розігралася нагорі, Пітер, залишившись сам, ще трохи пограв на своїх сопілках, намагаючись довести самому собі, що йому до всього того байдужісінько. Потім згадав про ліки, але вирішив, що пити їх не буде — на зло Венді. А щоб іще дужче дозолити їй, простягся на ліжку поверх ковдри — адже Венді завжди пильнувала, щоб хлоп'ята добре вкривалися, бо хто-зна, мовляв, чи не похолодніє перед світанком.

І враз він мало не заплакав; але подумав, як обурилася б Венді, коли б дізналась, що він зараз сміється, і натомість зухвало розсміявся. Отак, сміючись, і заснув.

Іноді, хоча й не дуже часто, Пітерові снилися сни. Вони завжди були набагато болісніші, ніж у решти хлопчаків. Пітер годинами кидався на ліжку, гірко плакав уві сні, але прокинутись не міг. Я гадаю, що ті сни були якось пов'язані з таємницею його життя. В такі ночі Венді звичайно забирала його з ліжка, клала собі на коліна й як уміла заспокоювала, вигадуючи щораз нові пестливі слова. А коли він затихав, обережно вкладала назад до ліжка, поки він не прокинувся й не дізнався про таке приниження його гідності.

Та цього разу Пітер заснув швидко, й нічого йому не снилося. Одна рука його мирно звісилася з ліжка, ногу він підібгав під себе й випнув коліно догори, а уста так і лишилися розтулені в усміху, що відкривав усі його блискучі зубенята-перлинки.

Отакого безпорадного уві сні й застав його Гак. Він мовчки стояв при вході й дивився через кімнату на свого ворога.

Невже в його чорній душі не сяйнуло навіть проблиску жалю? Щось же було-таки в ньому доброго: як я чув, він любив квіти, любив гарну музику та й сам непогано грав на клавікордах. Скажу по щирості: ця мирна картина й справді глибоко зворушила його. І, можливо, оті добрі душевні порухи, які ще жевріли в ньому, таки змусили б його повернутися й піти геть, коли б не одна річ.

Спинило його те, що Пітер навіть уві сні мав такий самий зачіпливий вигляд, як і завжди. Розтулені уста, безтурботно звішена рука, випнуте коліно — усе це, разом узяте, було живим образом непокори та зухвальства, і Гакові очі не могли бачити його спокійно. Серце йому ще дужче запеклося, і якби він раптом вибухнув з люті й розлетівся на дрібні шматочки, то й тоді кожен його шматочок поривався б до сонного Пітера.

Тьмяне світло свічки, що ледь осявало ліжко, не доходило до дупла, і Гак стояв у темряві. А коли спробував ступнути вперед, до кімнати, то наразився на якусь невидиму перешкоду. То були двері Задавачиного дерева. Вони не доходили до верху дупла, і Гак увесь цей час дивився понад ними. Він помацав рукою з того боку дверей, шукаючи засувки, але вона була надто низько, і Гак ніяк не міг її дістати. Це розлютило його ще дужче, а до того ж йому здалося, ніби Пітер глузливо посміхається уві сні. І він заходився чимдуж торгати й штурхати двері, намагаючись зірвати їх з завіс. Невже ж йому й тепер не дістатися до свого ворога?!

Та що це? Розпалений люттю погляд Гака раптом упав на склянку з Пітеровими ліками, що стояла на поличці біля дверей, де він легко міг її дістати. Гак миттю збагнув, що це таке, і вже знав напевне: тепер Пітера ніщо не врятує!

Щоб не датися живим у руки ворога, він завжди носив при собі ядуче зілля, що його сам зготував, змішавши й

переваривши отруту з усіх смертоносних перснів, які будь-коли потрапляли йому до рук. І цілком можливо, що та невідома науці густа жовта рідина мала дужчу смертодійну силу, ніж будь-яка з отрут у світі.

І ось тепер він накрапав п'ять краплин цієї жахливої рідини у Пітерові ліки. Руки його тремтіли — ні, не від сорому, а від радісного збудження. На Пітера в цю мить він не дивився, але зовсім не тому, щоб не піддатись жалю,— просто боявся капнути повз склянку. А тоді зміряв свою жертву довгим зловтішним поглядом і, відвернувшись, на превелику силу, почав протискатися назад крізь дупло. 1 коли, нарешті, виліз нагору, то скидався на лихого демона, що виткнувся на світ із темної печери. Хвацько насунувши капелюха набакир, він щільно загорнувся в плащ і запнув його спереду мало не до очей, немовби хотів приховати обличчя від нічної темряви, хоч сам був чорніший за непроглядну ніч. Потім, щось тихо бурмочучи сам до себе, нечутно зник між деревами.

Тим часом Пітер усе спав. Свічка біля ліжка обпливла й згасла, і тепер у підземній оселі панував морок. Та Пітер не прокидався. Лише годині о десятій за крокодиловим годинником він зненацька розплющив очі й рвучко звівся на ліжку, сам не знаючи, що його збудило. І враз почув, що хтось легенько стукає в двері його дерева.

Постук був тихий і обережний, але серед цілковитої тиші в ньому вчувалося щось лиховісне. Пітер помацав рукою в темряві й схопив свій кинджал. І аж тоді обізвався.

— Хто там?

Він почекав з хвилину, але відповіді не було. Потім у двері знов постукали.

— Хто ти? Озовися! Відповіді не було.

Пітера пройняв радісний дрож — він завжди радів, передчуваючи небезпечну пригоду. За два стрибки він опинивсь біля дверей. На відміну від Задавачиних, вони закривали вхід у дупло до самого верху, і він не міг побачити, хто там стоїть. Так само і той не міг побачити його.

— Поки не озовешся, не відчиню!— гукнув Пітер.

Нарешті з-за дверей долинув голос, мелодійний, мов дзвіночок:

— Пусти мене, Пітере.

То була Дзінь. Пітер миттю відчинив двері. Вона влетіла збуджена, обличчя її розшарілося, а платтячко було заляпане грязюкою.

— Що таке, Дзінько?

— Ой, нізащо не вгадаєш!— вигукнула Дзінь.— Даю тобі три спроби.

— Ану зараз же кажи, що сталося!— гримнув на неї Пітер. І тоді Дзінь одним недоладним реченням, довгим, мов паперова

стрічка, що її витягають з рота фокусники, виклала звістку про те, що Венді та хлопчаків полонили пірати.

Серце Пітера тривожно закалатало в грудях. Венді зв'язана, вона на піратському кораблі! І це Венді, яка так любила, щоб усе було добропристойно!

— Я визволю її!— гукнув Пітер, хапаючись до зброї. Раптом він згадав, що й тепер може зробити щось приємне для

Венді. От хоч би випити ліки.

Його рука простяглася до склянки з фатальним зіллям.

— Ні!— зойкнула Дзінь. Вона чула, як Гак, ідучи лісом, уголос зловтішався з своєї підступної витівки.

— Чому ні?

— Там отрута!

— Отрута? Хто б це міг налити туди отруту?

— Гак!

— Не плещи дурниць. Як би то Гак міг потрапити сюди?

На жаль, пояснити цього Дзінь не могла, бо навіть вона не знала таємниці Задавачиного дерева. Та Гакові слова, що їх вона почула, не залишали жодного сумніву: в склянці була отрута.

— До того ж,— провадив далі Пітер, сам вірячи в те, що каже,— я й на мить не склепив очей.

І він узяв склянку. Часу на умовляння не залишалося — треба було діяти. Одним блискавичним порухом Дзінь опинилася між склянкою і Пітеровими устами й миттю випила все до останньої краплі.

— Що це таке, Дзінько? Як ти посміла випити мої ліки?!

Та фея нічого не відповіла. Вона безсило кружляла в повітрі, поволі падаючи додолу.

— Та що з тобою?— закричав Пітер уже перелякано.

— Там була отрута, Пітере,— кволо відказала вона,— і я зараз помру.

— Ой Дзінько, і ти випила її, щоб мене врятувати?

— Так.

— Але чому, Дзінько?

Дзіньчині крильця вже ледве тримали її в повітрі, та вона все-таки долетіла до плеча Пітера й пестливо ущипнула його за підборіддя.

— Дурноверхий йолоп!— тихенько шепнула вона йому на вухо, а тоді останнім зусиллям перелетіла до своєї спочивальні й упала на ліжко.

Пітер у розпачі опустився на коліна й просунув голову в ту крихіт-

но

ну кімнатку. Світло, що йшло від феї, з кожною миттю дедалі тьмяніло. Пітер знав: коли воно зовсім згасне, Дзінь помре. А їй було так приємно бачити Пітерові сльози, що вона

поклала йому на щоку свій малесенький пальчик і дивилася, як ті сльозинки одна за одною збігають по ньому.

Вона щось казала, але так тихо, що Пітер спочатку нічого не міг розібрати. Але потім зрозумів. Мовляв, якби вона була певна, що діти вірять у фей, то, може, й не померла б.

Пітер рвучко простяг руки вперед. Хоч навколо нікого не було і стояла темна ніч, він звертався до всіх дітлахів, що в цей час бачили уві сні Небувальщину і, отже, були куди ближче до нього, ніж вам здається. Він звертався й до білих хлопчиків та дівчаток у нічних сорочечках, і до голеньких негренят у колисках, що звисають з дерев.

— Чи вірите ви у фей?— голосно гукнув він.

Дзінь звелася на ліжку, жадібно чекаючи відповіді, що мала вирішити її долю. Спочатку їй здалося, ніби вона чує ствердні вигуки, потім її пойняв сумнів.

— Ти щось чуєш?— запитала вона Пітера.

— Якщо вірите,— знову гукнув Пітер до дітей,— поплескайте в долоні! Не дайте Дзіньці померти!

Більшість дітлахів дружно заплескала. Деякі — ні.

А кілька малих шибеників засвистіли.

Потім оплески нараз припинилися: мабуть, сполохані матері всі разом кинулися до дитячих кімнат побачити, що там діється. Але Дзінь була вже врятована. Голос її задзвенів гучніше, і ось вона жваво зіскочила з ліжка й запурхала по кімнаті, ще веселіше та зухваліше, ніж перед Тим. їй і на думку

не спало подякувати своїм рятівникам, зате вона залюбки вчепилася б у волосся тим, що свистіли.

— А тепер — визволяти Венді!— скомандував Пітер.

Коли він вигулькнув із свого дерева, обвішаний зброєю і готовий до будь-яких небезпек, по заволоченому хмарами небу плив повний місяць. Коли б Пітерова воля, він зажадав би темнішої ночі. Тоді він міг би летіти низько над землею, щоб усе бачити й нічого не проминути. Та при такому ясному світлі про це годі було й думати: його тінь, ковзаючи по верховіттю дерев, сполохала б лісове птаство, і невсипущий ворог зараз же дізнався б, що він у дорозі.

Отже, лишалося тільки одне: повзти плазом, як це робили червоношкірі. На щастя, Пітер добре опанував їхню науку. Але куди повзти? Де певність, що пірати потягли його товаришів на свій корабель?.. Проти ночі випав невеликий сніг і припорошив усі сліди.

Скрізь панувала незворушна тиша, неначе все живе й досі не отямилося з жаху після недавньої кривавої січі. Колись Пітер розповів дітлахам про деякі хитрощі лісових жителів, що їх сам навчився від Тигрової Лілеї і Дзінь-Брязь, тож тепер сподівався, що вони не забули про них у скрутну хвилину. Задавака, приміром, якби випала змога, позалишав би підпалини на деревах. Чубчик кидав би на дорогу позад себе шишки, а Венді упустила б десь у найпримітнішому місці свій носовичок. Але щоб побачити ці знаки, треба було дочекатися ранку, а чекати Пітер не міг.

Ось поруч нього проповз уже знайомий нам крокодил, і знову все затихло: ніде ані звуку, ані поруху. Та Пітер знав, що

смерть чатує десь поблизу — чи то причаїлася на найближчому дереві, чи то скрадається за ним назирці.

І він промовив уголос свою страшну клятву:

— Тепер уже або Гак, або я!

Він рушив уперед, то плазуючи, наче вуж, то підводячись і перебігаючи освітлені місяцем галявини. Палець однієї руки він притулив до губ, а другою стискав кинджал. У душі його вирувала радість.

Розділ чотирнадцятий

ПІРАТСЬКИЙ КОРАБЕЛЬ

Над бухтою капітана Кіда, недалеко від гирла Піратської річки, мерехтів зелений вогник. Там, низько осівши у воді, стояв на якорі бриг "Веселий Роджер"— мерзенне з вигляду судно, поганюче й бридке від носа до корми, аж плюнути гидко. То був корабель-хар-цизяка, морський розбійник, і даремно на ньому виставляли варту — саме його ім'я наганяло жах і відстрашувало всіх довкола.

"Веселий Роджер" стояв оповитий чорною запоною ночі, і жодного звуку не долинало з нього на берег. Та й на самому кораблі чути було лише мирне сокотіння швацької машинки, біля якої сидів боцман Чмир — завжди працьовитий і послужливий, простодушний сердега Чмир. Не знаю, їй-право, чому він незмінно викликав у всіх таке співчуття. Може, тому, що й сам про це не здогадувався. Але навіть наймужніші люди, тільки-но поглянувши на нього, квапливо відводили очі, і не раз погожими літніми вечорами його вигляд доводив до сліз

самого Гака. Однак Чмир цього не знав та й узагалі не знав майже нічого.

Кілька піратів стояли, зіпершись на фальшборт, і жадібно вдихали насичене гнилою вологою нічне повітря. Інші порозвалювалися між

7*8 |мх

113

барилами і грали в кості й карти. А ті четверо, що несли домок з полоненими, стомлено простяглись на палубі й спали. Та навіть і вві сні швидко відкочувались убік, коли поблизу з'являвся Гак,— щоб він не шарпнув їх мимохідь своїм залізним пазуром.

Гак замислено походжав по палубі. Загадкова, незбагненна людина! Адже то був день його тріумфу. Нарешті вже він назавжди позбувся Пітьра, та й усі інші дітлахи сиділи ув'язнені на кораблі, дожидаючи, ко їй їх кинуть за борт. Давно вже Гакові не випадало вчинити жорстокішого злочину, аж відтоді, як він вирядив на той світ Старого Кока. А ми ж з вами добре знаємо, яка марнолюбна людська вдача, то чи здивувало б нас, коли б капітан ходив по палубі, ніг під собою не чуючи з гордощів?

Та його хода аж ніяк не виказувала радісного піднесення. Він ступав важко й похмуро, і такі самі важкі й похмурі були його думи. Щось тяжко гнітило капітана Гака.

Таке траплялося з ним нерідко, коли він залишався сам один на палубі серед нічної тиші. А все тому, що він був страшенно самотній душею. І найдужче відчував самотність в

оточенні своїх вірних псів. Адже вони були незмірно нижчі за нього і походженням і вихованням.

Його справжнє ім'я було зовсім не Гак. Коли б відкрити, якого роду він насправді, то це навіть сьогодні сколихнуло б усю Англію. Але ті, хто вміє читати між рядками, певно, вже здогадалися, що він виховувався в одному з найславетніших навчальних закладів. І традиції цього закладу й досі були для нього непорушні, зокрема й щодо одягу. Навіть і тепер капітан Гак вважав за негідне ступити на борт захопленого корабля в тому ж одязі, в якому був під час бою. Він і досі ходив трохи перевальцем, як віддавна заведено в тому закладі. Та над усе ставив пристойність у поводженні.

Пристой: е поводження! Хоч як занепав цей нащадок славного роду, він ніколи не забував: це єдине, що справді важить у світі.

Звідкись зі споду його душі нараз долинуло глухе рипіння, наче хтось там відчиняв заіржавілу браму, а потім почувся вимогливий постук і незмінне суворе запитання:

— Чи пристойно ти поводився сьогодні?

— Слава, слава! Ця блискуча забавка! Сьогодні вона моя!— вигукнув Гак.

— Чи ж пристойно пишатися будь-чим?— долинуло нове запитання із стін його колишньої школи.

— Я єдиний, кого боявся Старий Кок!— не здавався він.— А Старого Кока боявся сам Флінт!

— Старий Кок? Флінт? А вони з якого коледжу?— глузливо запитали його.

Та найневідчепніше переслідувала його думка: чи пристойно повсякчас думати про пристойність?

Це запитання ятрило йому душу, сиділо в ній гострішим гачком, ніж його залізний пазур. Холодний піт рясно зрошував Гакове брезкле обличчя і спливав на камзол. Він раз по раз утирався рукавом, •але спинити ту течу було годі.

О, не заздріть Гакові!

Нараз його пойняло передчуття близької загибелі. Чи не долинула на борт піратського корабля ота страшна Пітерова клятва? І Гак відчув бажання, поки ще є час, сказати своє передсмертне слово.

— Усе було б добре,— вигукнув він,— якби Гак не був такий честолюбний!— Тільки в найчорніші хвилини свого життя він говорив про себе у третій особі.— І немає в цілому світі дитини, яка б його любила...

Дивна річ — Гак раптом згадав про те, що ніколи анітрохи його не зачіпало. А може, то сокотіння швацької машинки навіяло йому цю думку? І він довго ще бурмотів щось собі під ніс, не спускаючи очей з Чмиря, який спокійнісінько строчив на машинці, твердо впевнений, що всі дітлахи в світі бояться його.

Бояться його, Чмиря!.. Та принаймні всі ті діти, що були на кораблі, уже встигли полюбити добрягу боцмана. Він грізно гримав на них, бив їх долонею — кулаком він бити просто не міг,— та вони дедалі дужче прихилялись до нього серцем. А Майкл уже навіть наміряв його окуляри.

Ото б сказати сердешному Чмиреві, що він так сподобався дітлахам! Гакові страх як кортіло це зробити, але то було б надто жорстоко. І натомість він спробував осягнути розумом загадку: чому ж їм усе-таки подобається Чмир? Він докопувався до суті цього запитання, наче собака-шукач. Справді-бо, коли Чмир подобається дітям, то чим же саме? І раптом у Гаковій свідомості сяйнув жахливий здогад: "Пристойним поводженням?!" Невже боцман поводився пристойно, сам того не відаючи? Та це ж пристойність найвищого гатунку!

З лютим криком Гак підніс над Чмиревою головою свою залізну руку. Але не вдарив. Його спинила нова думка:

"А чи пристойно карати людину за пристойне поводження?" "Ні, непристойно!"— була відповідь.'

Нещасний Гак геть знесилів і, спливаючи холодним потом, мов підкошений повалився на палубу.

Пірати, гадаючи, що на якийсь час позбулись його нагляду, враз забули про дисципліну. Та тільки-но вони пустилися в дикий танець, як капітан рвучко підхопився на ноги. Де й поділась його недавня кволість — її неначе водою змило.

— Ану цитьте, бісові душі!— гримнув він.— А то зараз наштрикну всіх на якір!

Усі вмить принишкли.

— Чи всіх малих негідників закуто в кайдани, щоб не полетіли геть?

— Всіх! Всіх!

— То давайте їх сюди, нагору!

Бідолашних в'язнів витягли з трюму на палубу — всіх, крім Венді,— й вишикували в ряд перед капітаном. Якийсь час він удавав, ніби й не бачить їх. Недбало сидів собі, мугикав під ніс, — щоправда, досить мелодійно,— якусь грубу пісню й крутив у руках колоду карт. Час від часу він пахкав сигарою, і тоді на його обличчя падав червонястий відсвіт.

— Так-от, молодці,— нараз мовив він.— Шестеро з вас сьогодні вночі прогуляються по дошці за борт, а двох можу залишити при собі юнгами. Є охочі?

"Не дратуйте його даремно",— напучувала хлопців Венді, коли їх забирали з трюму. І тепер Базіка чемно виступив наперед. Йому було гидко навіть подумати про те, щоб служити такому лиходієві, але інстинкт підказав, що краще послатися на когось, кого тут немає. І хоч він був не вельми тямовитий, проте знав, що матері завжди ладні перебрати все на себе. Це знають усі діти і через те трохи зневажають матерів, одначе все життя користуються їхньою самовідданістю.

Отож Базіка розважливо сказав:

— Бачте, сер, моя матуся навряд чи дозволить мені стати піратом. А твоя, Задавако?— І підморгнув Задаваці.

Той сумно відказав:

— Боюся, що ні,— так, наче дуже хотів, щоб йому дозволили.— А як ваша матуся, Близнюки? Чи дозволить вам стати піратами?

— Навряд,— озвався перший Близнюк, не менш кмітливий, ніж інші.— А твоя, Хвалько?..

— Годі базікати!— гримнув Гак, і балакунів миттю відтягли назад.— Ось ти, хлопче,— сказав він, звертаючись до Джона,— з вигляду ти наче не боягуз. Невже тобі ніколи не хотілося стати піратом?

Джона й справді часом брала така спокуса, особливо на уроках арифметики. А тепер потішило й те, що Гак вирізнив саме його.

— Колись я був не від того, щоб прибрати собі ім'я Кривавий Джек,— нерішуче відповів він.

— Гарне ім'я, молодче! Коли захочеш, так і будемо тебе прозивати.

— Як ти думаєш, Майкле?— запитав Джон брата.

— А мене як будете звати?— поцікавився Майкл.

— Чорнобородим Джо. Ім'я Майклові сподобалось.

— Як ти думаєш, Джоне?

Він хотів, щоб останнє слово сказав Джон, а Джон чекав того самого від нього.

— Але ми й тоді залишимося вірними підданцями Британської корони?— запитав Джон.

Гак похмуро процідив крізь зуби:

— Ніяких корон! Зречетеся — та й годі!

Коли перед тим Джон і показав себе не з найкращого боку, то тепер повівся гідно.

— Тоді я не згоден!— одрубав він, грюкнувши кулаком по барилу, що стояло перед Гаком.

— І я не згоден!— гукнув Майкл.

— Слава Британії!— подав голос і Чубчик.

Розлючені пірати грубо позатуляли їм роти, а Гак прогарчав:

— Коли так — усіх за борт! Ведіть сюди оту їхню матусю! Приготуйте дошку!

Побачивши, як Джукс і Чекко припасовують до борту страшну дошку, хлоп'ята поблідли з жаху — адже вони були ще зовсім малі.

Та коли на палубу вивели Венді, кожен постарався прибрати як-найхоробрішого вигляду.

Мені бракує слів, щоб розказати вам, якою невимовною зневагою пройнялася Венді до команди "Веселого Роджера". Хлопчаків ще могла вабити його похмура піратська слава, але Венді бачила тільки те, що на кораблі вже хтозна-відколи не прибирали. Всі шибки в ілюмінаторах були такі бруднющі й запорошені, що їй аж руки свербіли вивести на них пальцем: "Свинюшник",— і вона кілька разів так і зробила. Та коли опинилась на палубі і її обступили хлоп'ята, з голови в неї миттю вилетіли всі інші думки.

— Так-от, моя кралечко,— звернувся до неї Гак медовим голосом,— зараз ти побачиш, як твої діточки прогуляються по оцій дошці — просто за борт.

Хоч який він був чепурун, його пишні брижі вже встигли трохи забруднитись, і він раптом побачив, що Венді пильно дивиться на них. Він квапливо прикрив брижі рукою, але було вже запізно.

— Вони мають померти?— запитала Венді з такою нищівною зневагою, що Гак мало не зомлів.

— Авжеж!—■ гарикнув він.— Ану цитьте ви там!— зловтішно гукнув до піратів.— Зараз матусенька скаже останнє напутнє слово своїм діточкам!

Венді в цю мить була просто-таки велична.

— Ось моє останнє слово, любі хлоп'ята,— твердо промовила вона.— Я відчуваю, що маю право сказати вам від імені ваших справжніх матусь! "Сподіваємось, що наші сини зустрінуть смерть, як належить гідним англійцям!"

Ці слова вкинули в трепет навіть піратів. А Базіка збуджено вигукнув:

— Я виправдаю сподівання своєї матусі! А ти, Хвалько?

— І я! А ви, Близнюки?

— І ми! А ти, Джоне?

Але до Гака вже знову повернувся голос.

— Ану прив'яжіть її до щогли!— гримнув він. Зробити це випало Чмиреві.

— Слухай, голубонько,— прошепотів він,— я врятую тебе, тільки пообіцяй, що станеш і моєю матусею.

Але Венді не могла дати такої обіцянки навіть добрязі Чмирю.

— Краще вже зовсім не мати дітей,— відказала вона зневажливо. Сумно про це казати, але жоден з хлопчиків навіть не поглянув на

Венді, поки Чмир прив'язував її до щогли. Очі всіх були прикуті до страшної дошки, що нею їм судилося вирушити в останню недовгу прогулянку. Тепер вони навіть не сподівалися, що мужньо зустрінуть кінець, бо вже втратили здатність думати, а могли тільки з жахом дивитися на ту дошку й тремтіти.

Гак посміхнувся крізь зуби й ступнув до Венді. Він хотів повернути їй обличчя, змусити дивитись на те, як хлопчаки один за одним підуть по дошці. Та підступити до неї так і не встиг. І почути від неї Сподіваного болісного зойку теж не встиг. Натомість він почув дещо інше.

То було страхітливе "цок-цок" із черева крокодила!

Його почули всі — й пірати, й хлопчики, й Венді,— і всі голови враз повернулися в один бік. Але не до води, звідки долинало цокання, а до Гака. Адже всі добре знали: те, що має статися, стосується тільки його,— а вони з дійових осіб ураз перетворилися на глядачів.

Страшно було дивитись на Гака — так він миттю змінився. Здавалося, йому підрубали всі суглоби. Він захитавсь і, мов ганчір'яна лялька, повалився на палубу.

Тим часом цокання неухильно наближалось, і в капітана майнула моторошна думка: "Зараз крокодил буде на борту!"

Навіть його залізний пазур ані зворухнувся, неначе відчувши себе чужим при тілі, на яке важив крокодил. Полишений отак сам на себе перед лицем страшної небезпеки, хтось інший на місці Гака давно вже заплющив би очі й дожидав кінця. Та його могутній дух не зломився й спонукав капітана підвестись і порачкувати по палубі геть від того цокання. Пірати шанобливо розступалися перед ним. Гак повз мовчки й обізвавсь аж тоді, коли вперся лобом у протилежний борт.

— Сховайте мене!— хрипко вигукнув він.

Пірати оточили його тісним кільцем. Вони вже не дивилися туди, звідки от-от мав з'явитись невидимий ворог. Нікому й на думку не спадало чинити йому опір. Адже то була сама Доля.

Лише тоді, коли пірати заступили Гака від очей нещасних полонених, хлоп'яча цікавість узяла гору над страхом, і вони всім гуртом кинулись до борту, щоб побачити, як крокодил дертиметься на палубу. Але там їх чекала чи не найдивовижніша несподіванка тієї ночі з усіх ночей. За бортом був ніякий не крокодил. На допомогу їм поспішав Пітер Пен!

Він знаком звелів хлопчакам мовчати, щоб їхні радісні вигуки не збудили підозри у ворогів. А тоді знову зацокав.

Розділ п'ятнадцятий

"АБО ГАК, АБО Я!"

Дивні речі трапляються з нами в житті, та ми не завжди відразу їх помічаємо. От, приміром, буває таке: раптом виявляється, що ви вже якийсь час нічого не чуєте на одне вухо, а скільки — чи то півгодини, чи, може, й більше,— і самі не знаєте.

Щось подібне сталося тієї ночі з Пітером.

Коли ми востаннє бачили його, він скрадався островом, сторожко притуливши палець до уст, а другою рукою стискаючи кинджал. Він чув, як поруч нього проповз крокодил, але нічого особливого не помітив. І лише згодом йому пригадалося, що не чути було звичного цокання у крокодиловому череві. Спершу це здалось Пітерові дивним, але потім він слушно розважив, що, мабуть, годинник кінець кінцем спинився.

Не дуже переймаючись тим, як почуває себе бідолашний крокодил, зненацька втративши такого вірного супутника, Пітер одразу ж почав міркувати, як би обернути цю катастрофу на свою користь. І вирішив цокати сам: лісові звірі подумають, що то повзе крокодил, і не звертатимуть на нього уваги. Виходило це в нього пречудово, але наслідок був цілком несподіваний. Разом з іншими його цокання почув той самий крокодил і зараз же подався слідом за ним. Ми ніколи не дізнаємось, що він мав на меті: чи хотів повернути собі втрачений годинник, чи, може, просто гадав, що то знову цокає він сам. Як і всі раби свого єдиного бажання, той крокодил був твариною не дуже великого розуму.

Пітер без будь-яких пригод дістався до берега і, не спиняючись, зайшов у воду. Здавалося, він навіть не помітив, що вже не йде, а пливе. Це властиве багатьом тваринам — їм байдуже, чи то суходіл, чи вода,— а от другої такої людини я не знаю.

Він плив з однією-єдиною думкою: "Або Гак, або я!" Дорогою до берега йому довелося так довго цокати, що тепер він, сам того не помічаючи, цокав і цокав далі — вже просто за звичкою. Коли б він це помітив, то неодмінно замовкнув би: адже йому й на думку не спадало пробратися на піратський корабель з допомогою цокання, хоч, правду кажучи, це була б дуже дотепна витівка.

Навіть більше — Пітер був певен, що скрадається на борт тихенько, як мишеня, і дуже здивувався, коли побачив, як злякано сахнулись від нього пірати, а сам Гак жалюгідно скулився на палубі, немовби зачувши свого напасника-крокодила.

Крокодил! Лише на цю згадку Пітер почув цокання. Він подумав був, що то справді крокодил, і навіть швидко озирнувся назад. А вже тоді помітив, що цокає сам, і миттю все збагнув. "Ну й розумник же я!"— подумав він, проте зробив хлоп'ятам знак поки що не плескати в долоні.

Саме в цю мить на палубу вийшов з кубрика Нечупара Ед. А тепер, читачу, дивіться на свій годинник і відлічуйте час. Пітер щосили вдаряє пірата кинджалом. Джон обома руками затуляє йому рота, щоб не чути було передсмертного стогону. Ед валиться дололу. Четверо хлопчаків підхоплюють його, щоб не грюкнуло. Пітер дає знак — і мертве тіло летить за борт. Чути сплеск, і знов усе тихо... Ну, то скільки минуло часу?---—_. .. ,

— Один готовий!— То Задавака розпочав лік. А Пітер, сторожко скрадаючись, уже зник у капітанській каюті.

І саме вчасно, бо пірати вже трохи отямилися з переляку й почали озиратись довкола. А коли почули власний хрипкий віддих, то остаточно переконалися, що моторошне цокання змовкло.

— Крокодила вже нема, капітане,— доповів Чмир, протираючи окуляри.— Все знову тихо.

Гак поволі вистромив голову із своїх брижів і так пильно прислухався, що, мабуть, почув би навіть далекий відгомін того цокання.

Та довкола й справді не чути було ані звуку, отож він твердо звівся на ноги й випростався на весь зріст.

— Тоді почнемо розвагу з дошкою!— вигукнув він, зловтішно посміхаючись.

Тепер Гак ненавидів хлоп'ят ще дужче, ніж перед тим, бо вони стали свідками його ганьби. Він заспівав свою мерзенну пісню:

Ха-ха, хо-хо! Ось дощечка, Мерщій по ній ступай, Вона беркиць, і ти беркиць! Про нас на дні згадай!

Щоб настрахати бідолашних полонених ще дужче, він навіть дозволив собі трохи поступитися гідністю і в такт пісні пройшовся вистрибом по уявній дошці, роблячи жаскі гримаси хлопчакам. А закінчивши цю виставу, гукнув:

— Та перед тим, як прогулятися по дощечці, ви, мабуть, хочете скуштувати мого улюбленого канчука?

Хлоп'ята впали на коліна.

— Ні! Ні!— закричали вони так жалісно, що всі пірати посміхнулись.

— Неси-но мою кицю з дев'ятьма хвостами, Джуксе!— звелів Гак.— Вона в каюті.

В каюті! Адже там Пітер!.. І хлоп'ята злякано перезирнулись.

— Слухаюсь, капітане!— весело озвався Джукс і пішов до каюти. Хлоп'ята провели його очима. Вони навіть не помітили, як Гак

знову заспівав, а його вірні пси підхопили:

Ха-ха, хо-хо! А в киці, бач,

Аж дев'ять є хвостів.

Як дряпне, то вже плач, не плач...

Ми так і не дізнаємось, які були останні слова в цій пісні, бо її раптом перепинив нелюдський крик із капітанської каюти. Він луною прокотився по палубі й замовк. Потім з каюти долинули якісь дивні звуки, наче там хтось кукурікав. Хлопчаки добре розуміли, в чому річ, зате піратів те кукурікання вжахнуло чи не дужче, ніж попередній крик.

— Що там таке?— гукнув Гак.

— Два!— урочисто промовив Задавака.

Італієць Чекко якусь хвилю вагався, а тоді кинувся до каюти.

Та за мить, хитаючись, вийшов назад. Обличчя його спотворив жах.

— Що сталося з Білом Джуксом, собако?— просичав Гак, погрозливо випроставшись.

— А те з ним сталося, що його вбито, заколото кинджалом, — глухо відказав Чекко.

— Біла Джукса вбито!— сполохано закричали пірати.

— В каюті темно, хоч в око стрель,— затинаючись, провадив далі Чекко,— але щось там є... щось жахливе... оте, що ви чули... Воно кукурікає...

Від гострого погляду Гака не сховались ні радісні усмішки полонених, ні перелякані обличчя піратів.

— Чекко,— звелів він, і в голосі його забриніла криця,— зараз же вертайся в каюту і тягни сюди того кукурікала!

— Ні, ні!— аж зіщулився найхоробріший із хоробрих Чекко. Гак підніс свій залізний пазур.

— То ти сказав, що підеш, правда ж, Чекко?— спокійно запитав він.

Чекко відчайдушно махнув рукою і рушив до каюти. Тепер на палубі ніхто не співав, усі мовчки прислухалися. Аж ось знову розітнувся несамовитий крик, а за ним кукурікання.

Всі мовчали. Тільки Задавака не втерпів.

— Три!— вигукнув він.

Гак поманив рукою своїх псів.

— Сто чортів і одна відьма!— гримнув він.— Ану хто притягне мені того півня?

— Нехай спершу повернеться Чекко,— буркнув Старкі. Пірати схвально загомоніли.

— Тр"тіі-зголо€йвея піти. Старкі? Я так^гебе зрозумївТ— запитав Гак, знов підносячи свій пазур.

— Та ні, побий мене грім!— вигукнув Старкі.

— А от мій гачок каже, що так,— мовив капітан, підступаючи до нього.— Чи не здається тобі, Старкі, що йому не варто суперечити?

— Хай мене краще повісять, ніж я піду туди,— затявся Старкі. І знову почув позад себе схвальний гомін команди.

— То ви бунтувати?— лагідно, як ніколи, запитав Гак.— А Старкі у вас за ватажка?

— Згляньтеся, капітане!— заскиглив Старкі, тремтячи всім тілом.

— Твою руку, Старкі!— сказав Гак, простягаючи до нього пазур. Старкі озирнувся навколо, благаючи поглядом допомоги, але всі

одвернулись від нього. Тим часом Гак ступив уперед, і в очах у нього

спалахнув лиховісний червоний вогник. З розпачливим криком пірат скочив на Великого Тома й звідти шубовснув у воду.

— Чотири,— мовив Задавака.

— То що, панове,— люб'язно запитав Гак,— є ще охочі бунтувати?— Тоді схопив ліхтар і погрозливо махнув своїм гачком.— Зараз я сам витягну на світ божий того півника.— І рушив до каюти.

Як не терпілося Задаваці швидше вигукнути: "П'ять!" Він навіть і губи вже облизав, та раптом з каюти непевною ходою вийшов Гак. Ліхтаря в його руці не було.

— Щось там загасило мені ліхтар,— мовив він не зовсім твердо.

— Щось там!— проказав за ним Малінз.

— А що з Чекко?— запитав Бовдур.

— Те саме, що й з Джуксом,— коротко відповів Гак.

Він, як видно, не дуже хотів повертатися до каюти, і це прикро вразило його підлеглих. Почувся невдоволений гомін. Усі пірати страшенно забобонні, отож Куксон і сказав:

— Є така прикмета: коли на кораблі з'являється хтось невідомий, то це вже так і знай, що той корабель проклятий.

— Я чув, що на піратських кораблях він завжди рано чи пізно об'являється,— пробурмотів Малінз.— А хвіст у нього є, ви не помітили, капітане?

— Люди кажуть,— докинув ще один, злостиво позирнувши на Гака,— що він завжди прибирає подобу наймерзеннішої людини на борту.

— Чи нема в нього гачка замість руки, капітане?— нахабно запитав Малінз.

І знов усі загомоніли.

— Корабель приречений?,, Приречений!-— чулось .здідусіль. Тоді вже полонені дітлахи не могли стриматись — і собі радісно

загукали. Гак уже майже забув про них, та тепер рвучко обернувся, і обличчя його знов проясніло.

— Хлопці!— гукнув він до команди.— Я щось надумав! Відчиніть двері каюти і заштовхайте цих негідників туди. Нехай позмагаються з отим кукурікалом. Якщо уб'ють його — тим краще для нас. Якщо він їх переб'є — ми теж нічого не втратимо.

То був останній раз, коли пірати відчули захоплення перед своїм капітаном і слухняно виконали його наказ. Хлопчаки вдавано опирались, та зрештою їх усе-таки позаштовхували до кають й причинили за ними двері.

— А тепер слухайте!— сказав Гак.

Усі нашорошили вуха. Але ніхто не наважувався дивитись на двері кають. Ніхто, крім Венді, що весь цей час так і стояла, прив'язана до щогли. Та вона чекала не передсмертного крику й не кукурікання. Вона чекала, коли знову з'явиться Пітер.

Чекати їй довелось недовго. Пітер таки знайшов те, задля чого подався до Гакової кають,— ключа, щоб розімкнути кайдани на руках товаришів. І тепер вони нишком вислизали з кають, позабиравши з собою всю зброю, яка там була. Пітер зробив їм знак поховатись, а сам підійшов до Венді й перерізав її пута.

Тепер не було нічого легшого, як усім гуртом полетіти геть. Лиш одна річ стояла на заваді — ота Пітерова клятва: "Або Гак, або я!" Тому, визволивши Венді, він пошепки звелів їй сховатись разом з іншими, а сам став замість неї біля щогли й загорнувся в її плащ, щоб пірати думали, ніби то справді вона. Тоді набрав повні груди повітря й голосно кукурікнув.

Для піратів то була звістка, що всіх хлопчаків перебито в кають, і їх охопив розпач. Даремно Гак намагався підбадьорити їх — він-бо сам зробив з них лютих псів, отож тепер вони й вищиряли ікла, мов справжні пси. І він знав: досить йому хоч на мить спустити їх з ока, як вони кинуться на нього.

— Хлопці,— сказав він, готовий при потребі вдатись і до лестощів, і до сили, але ні на мить не здригнувшись.— Я все розважив. На кораблі є людина, що приносить нещастя.

— Авжеж!— злісно відказали пірати.— Із залізним гачком!

— Ні, хлопці, ні. Оце дівчисько. Там, де на борту жінота, добра не жди! Як тільки позбудемось дівчиська, все знов стане гаразд.

Дехто з піратів пригадав, що те саме не раз казав і Флінт.

— Може, варто спробувати,— з сумнівом сказали вони.

— Кидайте дівчисько за борт!— Звелів Гак.

Пірати підступили до загорнутої в плащ постаті біля щогли.

— Ну, панночко, тепер уже тебе ніхто не врятує,— глумливо просичав Малінз.

— Врятує,— відказала постать.

— Хто б це?

— Месник Пітер Пен!— почулась грізна відповідь, і Пітер скинув з плечей плащ.

Тепер вони всі збагнули, хто був у каюті і сіяв серед них смерть. Двічі Гак намагався щось сказати, і двічі його зраджував голос. Мабуть, саме в ту моторошну хвилину й зломився його могутній дух.

Нарешті він вигукнув:

— Ану випустіть із нього тельбухи!— Та в голосі його не було рішучості.

— Сюди, хлоп'ята! До бою!— пролунав дзвінкий поклик Пітера.

І в ту ж мить по всьому кораблю розітнувся брязкіт зброї.

Якби пірати держалися гурту, вони напевне взяли б гору. Але напад захопив їх зненацька, вони не були готові до бою і заметалися по палубі, безладно відбиваючись. Кожному здавалось, ніби він останній з команди лишився живий. Один проти одного пірати, звісно, були дужчі за хлопчаків, але вони тільки боронилися, і це давало змогу хлоп'ячому воїнству нападати по двоє та ще й вибирати, на кого напасти. Дехто з піратів у розпачі кидався в море, інші позабивалися в темні закапелки, де їх вишукував Задавака. Він сам не бився, а никав по палубі з ліхтарем і світив ним просто в обличчя тим, що поховалися, засліплюючи їх і роблячи легкою здобиччю для метких шпаг інших хлопчаків.

Чути було лише брязкіт зброї, вряди-годи лунав крик чи сплеск та ще монотонний голос Задаваки, що вів свою лічбу:

— П'ять... шість... сім... вісім... дев'ять... десять... одинадцять...

Здається, на кораблі вже не лишилося жодного живого пірата, коли розпашілі хлопчаки всі разом оточили капітана Гака. Але той був наче заворожений і не давав їм зімкнути кільце. Вони легко розправилися з його псами, а от цей чоловік сам один не поступався цілому їхньому гурту. Знов і знов

натискали вони на нього, і знов і знов він одбивав їх назад. Навіть підчепив на свій гачок одного з них і спритно орудував ним як щитом.

Та в цю мить наперед вискочив ще один хлопчик. Він щойно проштрикнув своєю шпагою Малінза.

— Сховайте шпаги, хлопята!— гукнув він.— Цей супротивник — мій!

Отак Гакові довелось зіткнутися віч-на-віч з Пітером. Інші хлопчаки відступили й оточили їх широким кільцем.

Два запеклі вороги довго й пильно дивились один на одного. Гак ледь помітно тремтів, Пітер загадково усміхався.

— Отже, Пене,— промовив Гак нарешті,— усе це твої штуки!

— Еге, Джеймсе Гак,— була сувора відповідь,— усе це мої штуки.

— Зухвалий хлопчисько!— сказав Гак.— Ось і прийшла твоя остання година.

— Чорний лиходій!— відказав Пітер.— Не моя, а твоя!

Без дальших слів вони зійшлись у двобої. Якийсь час жодному не вдавалося здобути перевагу. Пітер був чудовий фехтувальник і блискавично відбивав Гакові удари. Раз по раз він спритно обманював супротивника хитрим випадом і сам переходив у наступ, але, маючи коротші руки, не міг сягнути шпагою куди треба, і його удари не завдавали Гакові шкоди.

Гак не поступався перед ним майстерністю, і хоч був не такий спритний, проте дедалі потісняв Пітера потужним наступом, сподіваючись от-от закінчити бій своїм улюбленим раптовим ударом, що його навчився колись у Ріо від Старого Кока. Та, на превеликий його подив, супротивник щоразу відбивав цей підступний випад. Тоді Гак пішов на зближення, щоб завдати смертельного удару своїм залізним гачком, що досі тільки марно розтинав повітря. Але Пітер спритно пригнувся, а тоді зробив невідпорний випад і встромив шпагу Гакові під ребра.

Ви, певно, пригадуєте, що Гак не міг бачити власної крові — так вражав його її незвичайний колір. Отож і тепер, помітивши на камзолі кров, він враз упустив шпагу й стояв перед Пітером геть безпорадний.

— Кінець!— в один голос вигукнули хлопчаки.

Та Пітер величним жестом дозволив супротивникові підняти зброю. Гак миттю підхопив шпагу, але водночас його пронизала болісна думка: хлопчисько повівся пристойно!

Досі він гадав, що б'ється з якоюсь нечистою силою, але тепер у душу йому закралася ще страшніша підозра.

— Хто ти такий, Пене? Хто ти є?— хрипко запитав він.

— Я дитинство! Я радість!— не роздумуючи, відказав Пітер. — Я пташеня, яке щойно виклюнулось із яйця!

Це, звісно, були пусті слова, але Гакові стало ясно, що Пітер сам не знає, хто він є, а це ж. бо, як відомо, ознака найвищої пристойності.

— Тож биймося далі!— відчайдушно гукнув він.

Він вимахував шпагою, наче молотник ціпом, і кожний його удар розчахнув би навпіл будь-кого іншого, але Пітер пурхав довкола так легко, немовби сам вітер виносив його з небезпечних місць. А потім знов і знов нападав і завдавав блискавичних ударів.

Гак уже остаточно втратив надію на перемогу. Його могутній дух більш не прагнув життя. Лиш одного він жадав перед тим, як згаснути навіки: щоб Пітер хоч раз порушив правила пристойності.

Раптом Гак облишив битись, метнувся до порохової комори й підпалив гніт.

— За хвилину,— гукнув він,— весь корабель розлетиться на друзки!

"Ось побачимо зараз,— думав він,— як поведеться цей хлопчисько!"

Та Пітер уже вискочив із порохової комори з запалом у руках і спокійно пожбурив його за борт.

А як же повівся далі сам Гак? Хоч ми аж ніяк не схильні йому співчувати, проте раді відзначити, що наостанку цей пропащий чоловік показав себе гідним нащадком свого роду. Хлопчаки вистрибували навколо нього з глумливими вигуками, а він важко задкував по палубі, марно намагаючись відігнати їх своїм гачком. Та думки його були вже не тут — вони блукали ген у далекому минулому. Ось він іде перевальцем по зелених лужках свого славетного навчального закладу, ось прощається з ним назавжди, ось спостерігає футбольний матч. І все на

ньому як треба, все пристойне — і черевики, і жилет, і галстук, і шкарпетки.

Джеймсе Гак, у тобі таки є щось героїчне, але прощавай назавжди! Адже це останні хвилини твого життя.

Побачивши, що Пітер поволі підлітає до нього з кинджалом напоготові, Гак скочив на борт, щоб кинутись у море. Він не знав, що там уже чатує на нього крокодил: ми навмисне зупинили годинник, щоб позбавити його цієї болісної свідомості. Хай це буде йому невеличким знаком поваги перед кінцем.

Судилась Гакові ще одна остання втіха, і, гадаю, ви не будете заперечувати, щоб він її зазнав. Він стояв на борту і дивився через плече, як Пітер кружляє в повітрі,, наближаючись до нього; а тоді зробив йому знак ударити ногою, а не кинджалом. І Пітер копнув його ногою.

Нарешті справдилось найзаповітніше передсмертне бажання Гака!

— Це ж непристойн о!— радісно гукнув і з легким серцем полетів у пащу крокодилові.

Так загинув Джеймс Гак.

— Сімнадцять!— проспівав Задавака.

Та він трохи помилився. Не сімнадцять, а п'ятнадцять піратів тієї ночі наклали життям за свої злочини. Двом пощастило допливти до берега. Джентльмена Старкі спіткала невесела, як для пірата, доля: його тут-таки полонили червоношкірі й приставили за няньку до своєї малечі. Що ж до

боцмана Чмиря, то він відтоді блукає по світу в своїх окулярах і сяк-так перебивається з хліба на воду, розпові-

даючи скрізь, що він був єдиний, кого боявся покійний капітан Джеймс Гак.

Венді, як ви розумієте, в бій не встрявала, а стояла осторонь, не зводячи блискучих очей з Пітера. Та тепер, коли все скінчилося, вона знов почала порядкувати. Насамперед похвалила всіх хлопчаків, нікого не вирізняючи окремо, а коли Майкл показав їй місце, де він сам убив пірата, здригнулась і потішено кивнула головою. Тоді повела їх до капітанської каюти й показала на годинник, що висів на цвяху. І всі побачили, що вже пів на другу ночі.

Те, що хлоп'ята не сплять такої пізньої години, видалось Венді чи не важливішим за все, що сталося раніш. І будьте певні, що вона тут-таки повкладала їх спати на піратських койках. Усіх, крім Пітера. Він ще довго походжав по палубі, аж поки, зрештою, теж заснув, умостившись біля Великого Тома. Тієї ночі йому знову щось наснилося, і він довго плакав уві сні, а Венді міцно пригортала його до себе.

Розділ шістнадцятий

ПОВЕРНЕННЯ ДОДОМУ

На той час, як вибило дві склянки, всі були вже на ногах, бо море страшенно розбурхалось і корабель аж ходором ходив. Боцман Базіка стояв на палубі, тримаючись за линву, і жував тютюн. Усі хлоп'ята понадягали на себе піратські вбрання, підкоротивши їх до колін, чисто виголились, і, твердо ступаючи, походжали по кораблю, мов справжні морські вовки, хоч їм і доводилось раз по раз підсмикувати штани.

Навряд чи треба казати, хто був тепер капітан. Першим своїм помічником він призначив Хвалька, другим — Джона. Була на борту одна жінка. Решту хлопчаків зараховано до команди рядовими матросами й оселено в кубрику на баці.

Пітер міцно стискав у руках стернове колесо. Перед тим він зібрав усю команду на палубі й звернувся до неї з коротким словом. Мовляв, він сподівається, що його підлеглі гідно виконають свій обов'язок, хоча йому добре відомо, що на борту зібралась найгірша потолоч Ріо й Золотого Берега. А як хтось наважиться огризатись, він сам роздере того на шматки. Ця проста й сувора мова дійшла до сердець бравих моряків, і вони зустріли її схвальними вигуками. Пролунало кілька коротких, чітких наказів, судно повернуло і взяло курс на материк.

Капітан Пен обчислив за судновою картою, що, коли погода не зміниться, вони десь на 21 червня допливуть до Азорських островів. А далі, щоб не гаятись у дорозі, полетять.

Деякі хлопчаки хотіли, щоб їхній корабель був мирним, інші залюбки стали б піратами. Але капітан тримав їх у шорах, і вони не зважувались навіть словом згадати про свої бажання. їм лишалось тільки мовчки коритися. Задавака вже дістав десяток гарячих за те, що не знав, як вимірюють глибину. Одначе всі вважали, що Пітер лише до пори прикидається — аби тільки не насторожити Венді,— а от коли буде готове нове вбрання, тоді, мовляв, ще побачимо, куди він поверне. Венді й справді, хоч як їй того не хотілося, шила йому нову одіж із найстрахітливіших Гакових уборів. Згодом хлопці пошепки переказували один одному, як Пітер, уперше надягнувши той костюм, до пізньої ночі сидів у капітанській каюті з Гаковим подвійним мундштуком у зубах. Одну руку він стиснув у кулак, а вказівний палець зігнув і грізно виставив перед себе, наче гачок.

Та облишмо корабель і повернімося до осиротілої домівки, яку троє наших знайомих так безжально покинули багато днів тому. Аж сором бере, що ми за весь час ані разу не заглянули до будинку № 14. Проте, хай це вас не турбує: місіс Дарлінг на нас не ображається. Навіть якби ми повернулись туди раніше, щоб співчутливо подивитися на неї, вона напевне сказала б:

— Даремно ви це, їй-право! До чого тут я? Вертайтеся хутчій назад і пильнуйте дітей.

Поки всі матері такі, діти завжди користатимуться з цього. Так уже воно ведеться.

Навіть оце й тепер ми зважилися переступити поріг знайомої дитячої кімнати лише тому, що її законні мешканці вже у дорозі додому. Ми тільки трохи випередили їх, щоб побачити, чи добре заслані їхні ліжечка й чи не збираються містер й місіс Дарлінги кудись іти. Адже ми всього-на-всього посланці. Ви питаєте, а з якої б то речі їхні ліжечка мають бути добре заслані, коли вони так невдячно їх покинули? Чи не було б їм по заслузі, якби вони повернулись і дізналися, що їхні тато й мама поїхали гуляти десь за місто? Справді-бо, їх давно б уже час провчити, але якщо я поверну події в такий спосіб, місіс Дарлінг ніколи не пробачить мені цього.

Лиш одного мені страшенно хочеться: попередити її, як це звичайно роблять автори, що її діти вже вертаються і будуть удома в четвер другого тижня. Адже це геть зіпсувало б усю несподіванку, що нею наперед тішаться Венді, Джон і Майкл. Вони ще на кораблі все розміркували: і як зрадіє мама, і як здивується тато, і як Нена стрибне через усю кімнату, щоб першою обняти їх,— хоч, по правді, їм годилося б готуватись до добрячого прочухана. Ото було б чудово позбавити малих негідників сподіваної втіхи, попередивши про все місіс Дарлінг! Нехай би з'явилися такими собі героями, а місіс Дарлінг навіть

не поцілувала б їх, а містер Дарлінг ще й буркнув би спересердя: "Тьху, ці шибеники знову тут!"

Та за це нас не похвалили б. Ми ж з вами вже трохи знаємо місіс Дарлінг, отож можемо з певністю сказати: вона б дуже розсердилась, якби ми спробували позбавити дітлахів цієї невеличкої радості.

— Але ж, люба місіс Дарлінг, до того четверга ще десять днів! І якщо ми зараз скажемо вам усе як є, ви на десять днів раніш позбудетеся смутку й тривоги.

— Правда, але якою ціною! Позбавивши бідолашних дітей десяти радісних хвилин!

— Ну, коли ви так дивитесь на речі...

— А як ще на них можна дивитися?

Ви самі бачите, що в цієї жінки надто слабка вдача. Я оце щойно хотів був розхвалити її до небес, але тепер розсердився й не скажу більш ані слова. Та, зрештою, і ні до чого її попереджати: у неї і так усе напоготові. Ліжечка гарненько заслані, сама вона нікуди не виходить з дому, і — завважте — вікно дитячої кімнати завжди відчинене. Ну, а нам хоч бери й вертайся назад на корабель. Та коли ми вже тут, то запишімося й подивимось, що буде далі. Це ж бо все, що ми можемо: стояти збоку й дивитися. Ні на що інше ми нікому не потрібні. Тож будемо дивитись і бурчати собі під ніс — може, кому й дошкулить.

Єдина переміна, яку ми бачимо в дитячій кімнаті,— те, що між дев'ятою годиною ранку й шостою вечора там не видно Ненииної буди. Коли діти полетіли з дому, містер Дарлінг

признався сам собі, що в усьому винен тільки він,— адже не хто інший узяв на ланцюг Не-ну,— і що Нена завжди була куди розумніша від нього. Він, як бачите, мав щиру душу, і, якби не лисина, з нього вийшов би непоганий хлопчак. До того ж він над усе ставив справедливість і йому ніколи не бракувало мужності чинити так, як він вважав за належне. Отож, усе добре розваживши, містер Дарлінг став навкарачки й заліз у буду. На всі умовляння місіс Дарлінг вийти звідти він сумовито, але рішуче відказував:

— Ні, голубонько, саме тут мені місце!

Тяжко караючись за свою провину, він заприсягнувся, що не ви-І лізе з буди аж доти, доки не повернуться діти. Нам його, звісно, шкода, але такий був містер Дарлінг: коли вже щось робив, то завжди з лишком, а ні — то скоро взагалі покидав. Хто б тепер упізнав колись такого гордого Джорджа Дарлінга в цьому сумирному добрязі, що сидів вечорами у своїй буді, гомонячи з дружиною про втрачених діточок та про їхні любі витівки!

А з якою зворушливою шаною ставився він тепер до Нени! І хоч до кбуди її не пускав, проте в усьому іншому догоджав їй як міг.

Кожного ранку буду з містером Дарлінгом виносили й ставили в екіпаж, що віз його на службу, а о шостій годині вечора він у такий самий спосіб вертався додому.

У душі він напевне терпів страшні муки, але не давав того взнаки, навіть чуючи, як вуличні хлопчиська голосно глузують з його скромної оселі. А коли до буди заглядала яка-небудь жінка, чемно скидав [перед нею капелюха.

Можливо, що містер Дарлінг справді перебрав міри, зате яке то було видовище! А коли мотиви його вчинку стали відомі в місті, це зворушило всі серця. Юрби людей сунули за екіпажем, вітаючи його захопленими вигуками. Чарівні дівчата зіскакували на приступки, щоб дістати автограф містера Дарлінга. Найповажніші газети друкували його інтерв'ю. Весь цвіт міського товариства засипав його запрошеннями до обіду, щоразу приписуючи в кінці: "Неодмінно приїздіть у своїй буді".

Того знаменного четверга місіс Дарлінг сиділа надвечір у дитячій кімнаті, дожидаючи чоловіка зі служби. В очах її був глибокий смуток. Придивіться до неї ближче і згадайте, яка вона була жвава та весела колись. А тепер нічого того й сліду не лишилося — адже вона втратила своїх укоханих^діточок! Ні, як собі хочете, а я не можу її ганити. Нехай вона й надміру любить своїх невдячних малих, але, зрештою, то не її вина.

Погляньте лишень на неї — онде вона задрімала в кріслі. Бачите отой кутик її уст, що завжди так вабив око? Тепер він геть помарнів. А рука її здригається на грудях, неначе їх ятрить непогамовний біль. Може, комусь до душі Пітер, а комусь — Венді, ну, а мені — то місіс Дарлінг. А що, як ми оце зараз шепнемо їй уві сні, що ті шибеники вже повертаються? Ото, мабуть, зрадіє!

Вони ж бо й справді уже всього за дві милі від дому і летять чимдуж. Але ми тільки натякнем їй, що вони в дорозі. Ану спробуймо!..

Ні, даремно ми це зробили. Ви бачили, як вона схопилась і погукала їх? А в кімнаті ж нікого немає, крім Нени,

— Ой, Нено, мені наснилося, що наші любі малята повернулись додому!

На очі Нені навернулися сльози, та чим вона могла втішити свою господиню? Хіба тільки лагідно покласти лапу їй на коліна. Отак вони й сиділи вдвох, коли до кімнати занесли буду з містером Дар-лінгом. Ось він саме вистромив звідти Голову, щоб поцілувати дружину. Ви помітили, як змарніло його обличчя? Та стало видимо добріше.

Містер Дарлінг віддав Лізі капелюха, і та зневажливо взяла його. Ліза не мала ані крихти уяви, і їй годі було зрозуміти свого господаря. Знадвору ще долинали вигуки юрби, що супроводила екіпаж, і природно, що містер Дарлінг не міг лишитися до цього байдужий.

— Ви чуєте?— мовив він.— Приємно, коли тебе так шанують!

— Збіговисько вуличних хлопчаків!— кинула Ліза.

— Сьогодні було й декілька дорослих,— заперечив містер Дарлінг і ледь помітно почервонів.

Ліза гордовито задерла носа, та він не дорікнув їй за це ані словом. Загальне визнання не зіпсувало його, а навпаки, зробило лагіднішим. Якусь часинку він посидів, наполовину висунувшись із буди, й погомонів з місіс Дарлінг про свій успіх у місті.

— Боюся, щоб він не запаморочив тобі голови, любий,— сказала вона.

Містер Дарлінг заспокійливо стиснув її руку.

— Якби я мав не таку тверду вдачу — тоді інша річ,— сказав він.— Аж подумати страх, що було б, якби я мав не таку тверду вдачу!

— Слухай, Джордже,— боязко запитала місіс Дарлінг,— але тебе й досі гризе сумління, правда ж? ^___

— Ще й як гризе, серденько! Ти ж сама бачиш, як я себе покарав: живу в собачій буді.

— То це справді покара, Джордже? Ти певен?

— Та ти що, люба!

Звісна річ, місіс Дарлінг тут-таки перепросила чоловіка. А його почала брати соннота, отож він заліз у буду й скрутився клубочком.

— Чи не заграла б ти мені на піаніно?— попрохав він.— Музика так добре заколисує.

Місіс Дарлінг рушила до сусідньої кімнати, але містер Дарлінг нерозважно додав:

— І зачини, будь ласка, вікно. З нього тягне.

— О Джордже, ніколи не проси мене про це! Вікно має бути завжди відчинене для них, завжди, завжди...

Настала його черга перепрошувати. Тоді місіс Дарлінг сіла до піаніно й почала грати, і невдовзі він заснув. Отоді й залетіли до кімнати Венді, Джон і Майкл...

А втім, ні. То вони тільки розмірковували так, наперед тішачись цією сценою ще на кораблі,— от я й написав зопалу. А насправді щось обернулося не так, і до кімнати залетіли не вони, а Пітер і Дзінь-Брязь.

Та вже перші Пітерові слова все прояснили.

— Мерщій зачини вікно, Дзінько,— прошепотів він.—І на засувку візьми. Отак... Тепер ми з тобою вийдемо через двері. А коли прилетить Венді, то подумає, що мати не хоче пустити її, і доведеться їй летіти назад зі мною.

Тільки тепер я зрозумів, чому Пітер, перебивши піратів, не повернувся на острів і не послав Дзінь саму проводжати дітлахів через море. Виходить, він ще тоді замислив такий фокус.

Ви, може, гадаєте, що йому було соромно за свій негідний вчинок? Де там! Навпаки, він аж витанцьовував з радості. А тоді зазирнув у сусідню кімнату, щоб побачити, хто там грає.

— Це мама нашої Венді,— прошепотів він до Дзінь.— Гарна тітонька, але моя була краща. Он скільки наперстків у неї на устах. Але в моєї було ще більше.

Насправді він не пам'ятав про свою матір анічогісінько, але часом отак вихвалявся нею.

Пітер не знав мелодії, яку награвала місіс Дарлінг, але здогадався, що вона промовляє: "Де ж ти, Венді? Де ти? Де ти?" Отож і вигукнув зловтішно:

— Не побачите ви своєї Венді, тітонько! Вікно ж бо зачинене! Трохи перегодя він знов зазирнув до тієї кімнати, щоб побачити,

чому замовкла музика. Місіс Дарлінг сиділа біля піаніно, похиливши голову на руки, і на очах у неї бриніли дві великі сльозинки.

"Вона хоче, щоб я відчинив вікно,— подумав Пітер.— Але я не відчиню, нізащо не відчиню".

Потім він зазирнув до кімнати ще раз і побачив на очах у місіс Дарлінг ті самі сльозинки — а може, вже нові.

"Вона страшенно любить Венді",— мовив Пітер сам до себе. І раптом розсердився: ну невже ця тітонька не розуміє, чому Венді не може бути з нею? Адже все так просто — він, Пітер, теж любить Венді, а на двох її ніяк не поділити.

Але тітонька не здавалась на його мовчазне умовляння, і йому стало прикро. Він одвернувся, але вона все не йшла в нього з-перед очей. Тоді він заходився вистрибувати по дитячій кімнаті й гримасувати, та коли спинився, відчув, що вона й досі тут і неначе стукає йому в серце.

— Е, ну й нехай!— вигукнув він зрештою і проковтнув сльози. А тоді розчинив вікно.— За мною, Дзінько!— Він криво посміхнувся.— Не треба нам ніяких матусь!— І полетів геть.

Отож, коли Венді, Джон і Майкл нарешті прилетіли, то побачили своє вікно відчинене, хоч, правду кажучи, аж ніяк не заслуговували на це. Вони спокійнісінько спустились на підлогу, так наче нічого й не сталося. От тільки найменший геть забув рідну домівку.

— Джоне,— мовив він, розгублено озираючись.— Здається, я вже колись тут був.

— Звісно, що був, дурнику. Ось же твоє колишнє ліжко.

— Ай правда,— сказав Майкл, проте не дуже впевнено.

— Дивіться — буда!— вигукнув Джон і підбіг до неї, щоб заглянути всередину.

— Певно, там Нена,— сказала Венді. Джон здивовано свиснув.

— Оце маєш!— мовив він.— Там якийсь дядько!

— Та це ж тато!— вигукнула Венді.

— Де тато? Покажіть!— вихопився наперед Майкл і прикипів очима до буди.— Е, то він менший, ніж той пірат, що я вколошкав!— розчаровано сказав він нарешті.

Добре, що містер Дарлінг спав, а то, уявіть собі, як би він засмутився, почувши від малого Майкла після довгої розлуки отакі слова! Побачивши батька в буді, Венді й Джон теж трохи розгубилися.

— Ти не пригадуєш,— запитав Джон, немовби не покладаючись на свою пам'ять,— хіба він і раніше спав у буді?

— Знаєш, Джоне,—невпевнено відказала Венді,— мабуть, ми просто не все пам'ятаємо.

Обом раптом стало моторошно. Але так їм і треба!

— Чого ж це наша мама така недбала,— мовив за хвилю безсовісний Джон.— Ми повернулися, а її немає!

І саме в цю мить місіс Дарлінг знову заграла на піаніно.

— Мама!— вигукнула Венді, зазираючи за двері. ^— Вона!— сказав Джон.

— То виходить, ти нам не справжня матуся, Венді?— запитав Майкл. Його видимо хилило на сон.

— Ой, як добре, що ми вже повернулися!— вигукнула Венді, чи не вперше відчувши справжні докори сумління.

— Може, підійдемо нишком до неї,— запропонував Джон,— і затулимо їй очі?

Та Венді розуміла, що з радісними звістками треба бути обережнішими, і надумала інше.

— Краще тихенько ляжемо в ліжка, і коли вона зайде, ми будемо там, наче нікуди й не вилітали.

Отож, коли місіс Дарлінг повернулася до дитячої кімнати побачити, чи спить уже чоловік, усі троє сумирно лежали в своїх ліжечках. Вони сподівалися, що в матусі вихопиться радісний вигук, але вона мовчала. І не тому, що не помітила їх, — а просто не повірила, що вони справді тут.

Місіс Дарлінг сіла в крісло біля вогню, де завжди сиділа й за тих давніх днів, колисаючи своїх любих діточок.

Вони нічого не розуміли, і всіх трьох охопив переляк.

— Мамо!— гукнула Венді.

— Це Венді,— мовила місіс Дарлінг, і досі певна, що все те їй лише сниться.

— Мамо!

— Це Джон,— сказала вона.

— Мамо!— заволав Майкл. Тепер і він упізнав її.

— А це Майкл!— І вона простягла руки до своїх невдячних дітей, хоча й знала, що їй вже не обняти їх.

Та що це?! Вони зіскакують з ліжечок і кидаються до неї! І Венді, і Джон, і Майкл!..

— Джордже! Джордже!— загукала місіс Дарлінг.

Містер Дарлінг прокинувся, щоб поділити з нею радість. І в ту ж мить до кімнати стрімголов ускочила Нена. Рідко випадає побачити таку щасливу зустріч. Та її свідком був лиш один сторонній — маленький хлопчик, що пильно спостерігав усе те крізь вікно. Він звідав безліч радощів, неприступних іншим дітям, але того, що оце тепер бачив, йому не судилося зазнати ніколи.

Розділ сімнадцятий

ВЕНДІ ВЖЕ ДОРОСЛА

Напевне, ви хочете знати, що сталося з іншими хлопчаками? Так ось, вони залишилися нанизу дожидати, поки

Венді розкаже про них мамі й татові. А полічивши до п'ятисот, рушили нагору. Вони могли б просто злетіти туди, але пішли сходами, гадаючи, що це справить краще враження. І ось уже стоять рядком перед місіс Дарлінг, поскидавши шапки. Тепер вони дуже шкодують, що на них оті неподобні піратські вбрання. Усі мовчать, але їхні очі, звернені на місіс Дарлінг, благають прийняти їх. їм слід би дивитися й на містера Дарлінга, та, на жаль, вони просто забули про нього.

Звичайно, місіс Дарлінг відразу ж сказала, що бере їх, а от містер Дарлінг чомусь спохмурнів. Мабуть, розважив, що шестеро — чи не забагато, подумали хлопчаки.

— Мушу тобі сказати,— звернувся він до Венді,— що ти нічого не робиш наполовину.

Близнюки вирішили, що це невдоволене зауваження стосується їх.

— То, по-вашому, сер, нас слід переполовинити?— спалахнувши,

запитав перший; він був дуже гордий.— Коли так, то ми можемо й піти.

— Тату!— вигукнула Венді, прикро вражена.

Та обличчя містера Дарлінга не проясніло. Він розумів, що поводиться негідно, але нічого не міг із собою вдіяти.

— Ми звикли спати всі в одному ліжку,— сказав Хвалько.

— А стрижу я їх завжди сама,— докинула Венді.

— Джордже!— вигукнула й місіс Дарлінг. їй було боляче дивитись, як кепсько показує себе її любий чоловік.

З очей містера Дарлінга бризнули сльози, і все миттю з'ясувалося.

— Та невже ж я проти?— образився він.— Але чому вони не питають моєї згоди, а тільки твоєї? Чи я вже такий нуль у власному домі?

— Я не маю його за нуль!— враз вихопився Базіка.— А ти, Чубчику?

— І я ні. А ти, Задавако?

— Звісно, що ні. А ви, Близнюки?

Виявилося, що жоден з них не вважає містера Дарлінга за нуль. Він страшенно зрадів і сказав:

— А спати будете всі у вітальні. Певна річ, якщо вміститесь.

— Вмістимося, сер!— заспокоїли вони його.

— Тоді всі за мною!— весело вигукнув містер Дарлінг.— Щоправда, я не певен, чи є в нас вітальня, та ми вдаємо, ніби є, а це ж бо майже те саме. Гайда!— І, пританцьовуючи, подався шукати вітальню.

— Гайда!— гукнули всі хлоп'ята і, так само пританцьовуючи, рушили слідом за ним.

Не пригадую вже, чи знайшли вони вітальню, але кінець кінцем місця вистачило всім.

Що ж до Пітера, то, перше ніж летіти назад на острів, він ще раз побачився з Венді. Він не постукав у вікно, а, кружляючи в повітрі, мовби ненароком зачепив шибку, щоб Венді, якби схотіла, могла відчинити вікно й гукнути його. Так вона й зробила.

— Прощавай, Венді,— сказав Пітер.

— Ой, ти вже відлітаєш?

— Еге.

— А чи не хотів би ти, Пітере,— промовила вона, затинаючись,— поговорити з моїми татом і мамою, про одну дуже приємну річ?

— Ні.

— Щодо мене, Пітере?

10*

139

— Ні.

До вікна підійшла місіс Дарлінг: тепер вона ні на мить не спускала Венді з ока. Вона сказала Пітерові, що всиновила всіх загублених хлопчаків і залюбки всиновить і його.

— А до школи ви мене пошлете?— хитрувато примруживши, запитав він.

— А потім служити в конторі?

— Мабуть, що так.

— І я скоро стану дорослим?

— Дуже скоро.

— Не хочу я до школи, де навчають всілякої нудоти!— запально відказав Пітер.— Не хочу бути дорослим! Ви тільки уявіть собі, тітонько,— я прокидаюсь, а в мене виросла борода!

— Пітере!— обізвалась утішниця Венді.— Я любитиму тебе й бородатого!

А місіс Дарлінг простягла до нього руки. Та Пітер відштовхнув її.

— Не чіпайте, тітонько! Мене ніхто не спіймає і не зробить дорослим!

— Де ж ти житимеш?

— Разом із Дзінькою в тому домку, що ми збудували для Венді. Феї піднімуть його високо на верхівки дерев, де самі сплять уночі.

— Ой, як гарно!— вигукнула Венді так жагуче, що місіс Дарлінг ще міцніше обняла її.

— А я гадала, що всі феї давно померли,— сказала вона.

— Та ні, там щодня з'являються нові,— пояснила Венді, що знала тепер геть усе про фей.— Розумієш, щоразу, як десь уперше засміється дитина, народжується нова фея. Отож, поки будуть на світі малі діти, будуть і феї. Вони живуть у гніздах на верхівках дерев. Бузкового кольору — то хлопчики, білі — дівчатка, а голубі — ні се ні те, просто малі дурнятка, що не знають навіть, хто вони.

— Ото весело мені буде!— правив своєї Пітер, скоса позираючи на Венді.

— Зате вечорами доведеться нудитись самому біля каміна, — сказала вона.

— Зі мною буде Дзінька.

— Дзінька! Та вона ж і пальцем для тебе не ворухне!— досить ущипливо нагадала йому Венді.

— Підла брехня!— писнула Дзінь звідкись із-за рогу.

— То пусте,— відказав Пітер.

— Ні, не пусте, Пітере, ти ж сам знаєш.

— Ну, то летімо разом у той домок.

— Можна, мамо?

— Е ні! Я ледве дочекалася тебе додому, і тепер нікуди не пущу.

— Але ж йому так потрібна матуся!

— І тобі теж, моя ясочко.

— Ні, то й ні,— сказав Пітер таким тоном, наче кликав Венді тільки із ввічливості.

Та місіс Дарлінг помітила, як викривились його губенята, і великодушно пообіцяла, що кожної весни відпускатиме Венді на тиждень прибирати у нього в домку.

Венді воліла б якоїсь певнішої умови: адже до весни було ще так далеко! Та Пітер ураз повеселішав і полетів з легкою душею. Він не мав ніякого уявлення про час і жив самими пригодами. їх було в нього безліч, і ті, про які я вам розповів,— то суща мізерія.

Венді добре знала його, і, мабуть, саме через те її останні слова прозвучали так жалісно.

— Ти не забудеш мене до весни, доки настане час прибирати, правда ж Пітере?

Ну звісно, він сказав, що не забуде, і полетів собі геть. Він поніс із собою отой заповітний цілунок місіс Дарлінг. Ніхто не міг його здобути, а от Пітер узяв дуже легко. Просто диво. Та вона, як видно, про те не шкодувала.

Цілком зрозуміло, що всіх хлопчаків послали до школи. Більшість їх пішла одразу в третій клас, тільки Задаваку спочатку взяли були в четвертий, а тоді пересадили в п'ятий. Найстарший клас у тій школі був перший. Не минуло й тижня, як вони зрозуміли, що пошилися в дурні, покинувши свій острів, але було вже запізно. Та незабаром вони змирилися з

новим життям і стали такі ж звичайні, як і ми з вами. А що найсумніше — поступово розучилися літати. Спершу Нена прив'язувала їх за ноги до ліжка, щоб вони не злетіли уві сні; а вдень вони часто розважалися тим, що вдавали, ніби падають з омнібуса. Та минав час, і вони перестали напинати вві сні свої пута, а падаючи з омнібуса, боляче стукались об бруківку. А ще трохи згодом не могли вже наздогнати й власної шапки, коли її здувало вітром.

Самі вони пояснювали це тим, що мало вправлялися, та насправді просто втратили віру в Небувальщину.

Довше за всіх вірив Майкл, дарма що всі з нього збиткувалися. Тим-то він і побачив, як наприкінці першого року Пітер прилетів по

Венді. Вона полетіла з ним у тому самому платтячку, що його сплела собі з листя та ягід ще на Небувальщині. От тільки потерпала, щоб Пітер не помітив, яке воно стало на неї коротке. Та він не звертав ні на що уваги, а тільки знай розповідав про себе.

Венді сподівалася, що вони пригадають собі хвилюючі події давніх днів, та нові пригоди вже геть витіснили з Пітерової пам'яті все, що було тоді.

— А хто такий капітан Гак?— з цікавістю запитав він, коли вона згадала в розмові його запеклого ворога.

— Невже ти не пам'ятаєш,— вражено запитала Венді,— як убив його і врятував усім нам життя?

— Кого я вбив, то зараз же забуваю,— відказав Пітер.

А коли вона несміливо натякнула на те, що, може, Дзінь-Брязь захоче її побачити, він спитав:

— Хто це Дзінь-Брязь?

— Ой Пітере!..— вжахнулася Венді.

Та навіть коли пояснила йому, він однаково не міг пригадати своєї маленької подруги.

— їх тут стільки, що й не злічити,— сказав він.— Мабуть, вона померла.

Як видно, то була правда: адже феї живуть недовго. Та вони такі крихітні, що й коротка часинка здається їм незрівнянно довшою, аніж нам з вами.

Чимало засмутило Венді й те, що минулий рік видався Пітерові за один день, а вона ж так довго чекала, поки він мине! Одначе Пітер був усе такий же милий, і вони чудово розважалися, прибираючи в маленькому домку на верхівці дерева.

Другого року Пітер не прилетів по неї. Венді чекала його в новому платтячку, бо те старе на неї вже просто не налазило. Та він так і не з'явився.

— Може, захворів,— сказав Майкл.

— Ти ж знаєш, що він ніколи не хворіє.

Майкл підступив ближче до неї і злякано прошепотів:

— Слухай, Венді, а може, його й зовсім ніколи не було? Венді неодмінно заплакала б, та Майкл випередив її і заплакав

сам.

Пітер прилетів наступної весни, коли знову настав час прибирати. Дивна річ — він навіть не помітив, що пропустив цілий рік.

То був останній раз, коли Венді побачила його, бувши дівчинкою. Ще деякий час по тому вона силкувалася стримувати потягеньки, щоб на втіху Пітерові не дуже швидко рости. А коли одержувала в школі відзнаку за успіхи, то почувала себе справжньою зрадницею. Та спливав рік за роком, а той безтурботний хлопчисько так і не з'являвся. І коли вони врешті зустрілися знову, Венді була вже одружена, і тепер Пітер важив для неї не більш за порошинку в тій скрині, де лежали її давно забуті дитячі іграшки. Венді виросла. Але не жалійте її. Вона була з тих, кому подобається рости, і в останні роки росла вже з власної охоти, на цілий день випередивши інших дівчат.

Усі хлопці теж повиростали. Тепер вони люди пропащі, тож навряд чи варто про них говорити. Ви й самі щоранку можете побачити Близнюків, Хвалька й Чубчика — о цій порі вони йдуть на службу по своїх конторах, з портфелем в одній руці і з парасолькою в другій. Майкл став машиністом. Задавака одружився з вельможною панею, і тепер його величають лордом. А онде погляньте: із залізної брами виходить суддя в пишній перуці. Колись це був Базіка. А отой бородань, що не може розповісти своїм дітям жодної казки, був тоді Джоном.

На весіллі Венді була убрана в білу сукню з широкою рожевою опояскою. Дивно все-таки, що Пітер не прилетів до церкви й не перешкодив вінчанню.

Минуло ще кілька років, і у Венді народилася донька. Про цю подію слід би написати не чорнилом, а золотими літерами.

Дівчинку назвали Джейн. З личка її ніколи не сходив кумедний допитливий вираз, неначе від самої появи на світ їй кортіло все знати. А коли вона навчилася говорити, з неї так і посипались запитання — і майже всі про Пітера Пена. Вона могла слухати про нього скільки завгодно, і Венді розповідала їй усе, що пам'ятала сама. Вони сиділи в тій самій дитячій кімнаті, звідки багато років тому троє малих шибеників вирушили в свій славнозвісний політ. Тепер це була кімната Джейн: її батько відкупив весь горішній поверх у містера Дарлінга, бо той більш не здужав підніматися сходами. А місіс Дарлінг уже померла, і всі про неї забули.

Тепер ми бачимо в дитячій кімнаті всього двоє ліжок: на одному спить Джейн, на другому — її нянька. Буди в кімнаті вже немає, бо Нена теж померла. Вона сконала від старості, і наприкінці з нею стало дуже важко дійти згоди. Адже вона завжди була твердо переконана, що ніхто, крім неї, не вміє доглядати дітей.

Раз на тиждень няньку відпускають увечері погуляти, і в ці дні Венді сама укладає Джейн до ліжка. Отоді й настає година цікавих оповідок. Джейн вигадала такий спосіб: вони обидві залазять з головою під простирало й опиняються неначе в наметі. І ось уже Джейн шепоче в моторошній темряві:

— Ну, що ми бачимо?

— Здається, я нічого сьогодні не бачу,— відказує Венді, думаючи про себе, що якби жива була Нена, то нізащо не дозволила б такого.

— Ні, бачиш!— наполягає Джейн.— Ти бачиш, як ти була маленькою дівчинкою.

— Це ж було так давно, ясочко,— каже Венді.— Гай-гай, як летить час!

— Так само, як колись літала ти?— запитує хитре дівчисько.

— Так само, як я? Ти знаєш, Джейн, часом мені здається, що я ніколи й не літала.

— Ні, літала!

— Які то були прекрасні дні!

— Мамо, а чому ти тепер не можеш літати?

— Бо я вже доросла, любонько. Коли люди виростають, вони розучуються літати.

— А чому розучуються?

— Бо вони перестають бути веселими, нелукавими й безжальними. А літати можуть лише веселі, нелукаві й безжальні.

— А які це веселі, нелукаві й безжальні? Я теж хочу бути весела, нелукава й безжальна...

А іншим разом Венді вдає, ніби справді щось бачить у темряві.

— Здається мені,— каже вона,— що це наша дитяча кімната.

— Еге ж,— каже Джейн.— А далі що?

І ось вони знов переживають той знаменний вечір, коли Пітер прилетів по свою тінь.

— Той малий дурник,— розповідає Венді,— намагався приліпити її милом, а коли нічого не вийшло, заплакав. Його плач збудив мене, я встала й пришила тінь йому до п'ят...

— Ти тут трохи пропустила,— перепиняє її розповідь Джейн. Вона вже знає цю історію чи не краще за саму Венді.— Коли ти побачила, як він сидить на підлозі й плаче, то що сказала?

— Я сіла на ліжку й запитала: "Хлопчику, чого ти плачеш?"

— Ото ж то!— глибоко зітхає Джейн.

— А потім ми всі разом полетіли на Небувальщину, де були феї, і пірати, і червоношкірі, і Затока русалок, і підземна оселя, і маленький домок.

— Так-так! А що тобі там найдужче подобалось?

— Та, мабуть, підземна оселя.

— Еге, і мені теж. А що сказав тобі Пітер, коли ви прощались останнього разу?

— Ось його останні слова: "Завжди чекай на мене, і колись уночі почуєш мій поклик".

— Еге ж!

— Та, на жаль, він забув мене,— додала Венді з усміхом. Адже тепер вона вже доросла, і це її не смутить.

А одного вечора Джейн запитала:

— Мамо, а який був його поклик?

— Ось який...— І Венді спробувала показати, як кукурікав Пітер.

— Ні, не так,— поважно заперечила Джейн,— а отак,—і кукурікнула куди краще, ніж мати.

Венді аж злякалася.

— Доню, звідки ти знаєш?

— Я часто чую його вночі,— сказала Джейн.

— Авжеж, багато дівчаток чують його вві сні, та я єдина чула наяву.

— Щаслива ти,— зітхнула Джейн.

Та ось у їхню мирну домівку негадано прийшла біда. Це сталося навесні, пізнього вечора, коли оповідку було вже розказано і Джейн спала в своєму ліжечку. Венді сиділа долі біля самого каміна, щоб видніше було штопати. Більше ніде в кімнаті не світилося. Отак штопаючи при вогні, вона раптом почула кукурікання. А за мить вікно розчинилося — так само, як ото колись,— і на підлозі перед нею став Пітер.

Він анітрохи не змінився. Венді з першого ж погляду помітила, що в нього й досі молочні зубенята.

Так, він лишився маленьким хлопчиком, а вона була тепер доросла.

Отож і зіщулилась біля вогню, не зважуючись поворухнутися,— безпорадна й провинна доросла жінка.

— Здрастуй, Венді,— привітався Пітер, не помічаючи цієї переміни. Він, як завжди, думав лише про себе. До того ж біла сукня Венді могла здатись йому в сутіні тією самою нічною сорочечкою, в якій він уперше побачив її.

— Здрастуй, Пітере,— ледь чутно озвалась вона, ще дужче увібравши голову в плечі, щоб видаватися меншою. Усе в ній волало: "Якби мені знову стати дівчинкоюі"

— Слухай, а де Джон?— запитав Пітер, нараз помітивши, що в кімнаті бракує одного ліжка.

— Джон тут більш не живе,— насилу здобулась вона на відповідь.

— А Майкл уже спить?— запитав він, недбало позирнувши на вкриту ковдрою Джейн.

— Спить,— відказала Венді й тут-таки відчула, що повелася нечесно не тільки щодо Пітера, а й щодо Джейн.— Та це не Майкл,— квапливо додала вона, неначе хотіла уникнути покари.

Пітер придивився пильніше.

— Е, та тут хтось інший?

— Так.

— Хлопчик чи дівчинка?

— Дівчинка.

Тепер би вже час йому все зрозуміти. Та де там!

— Пітере,— невпевнено мовила Венді,— ти хочеш, щоб я полетіла з тобою?

— Авжеж, за тим я й прилетів,— відповів він і докірливо додав:— Хіба ти забула, що вже весна і час прибирати в домку?

Венді знала, що марно нагадувати йому, скільки весен він пропустив.

— Але я не можу,— скрушно сказала вона.— Я розучилася літати.

— То я тебе враз навчу знову.

— Ой, Пітере, не витрачай на мене чарівного пилку! Вона підвелась, і аж тепер Пітера охопив переляк.

— Що з тобою?— вигукнув він, сахнувшись назад.

— Зараз я засвічу світло,— сказала Венді,— і ти побачиш сам.

Чи не вперше у житті Пітер по-справжньому злякався.

— Ні-ні, не треба світла!— крикнув він.

Венді погладила бідолашного хлопчиська по голові. Вона була вже не та маленька дівчинка, якій краялось серце за нього, а доросла жінка, що дивилася на все те з усміхом, одначе в її усміху бриніли сльози.

Потім вона засвітила світло, і Пітер побачив її. З уст його вихопився болісний крик. А коли ця ставна, вродлива жінка нахилилась, щоб узяти його на руки, він рвучко відскочив.

— Що з тобою?— знов вигукнув він. Венді довелося пояснювати.

— Я доросла, Пітере. Мені вже більше як двадцять років. Я давно виросла.

— Ти ж обіцяла не рости!

— Я нічого не могла з собою вдіяти. Тепер я заміжня жінка, Пітере.

— Неправда!

— Правда. А оця дівчинка в ліжку — моя донька.

— Неправда!

А втім, цьому він повірив. І, підступивши до ліжка, підніс над сонною дитиною свій кинджал. Та, певна річ, не вдарив. Замість того він сів на підлогу й заплакав, і Венді не знала, як його втішити,— а колись же втішала так добре! Тепер вона була звичайна собі жінка і мусила вискочити з кімнати, щоб спокійно подумати.

Тим часом Пітер і далі плакав, так що зрещтою його плач збудив Джейн. Вона сіла на ліжку й одразу ж зацікавилась.

— Хлопчику,— спитала вона,— чого ти плачеш?

Пітер устав і вклонився їй, а вона й собі вклонилась йому з ліжка.

— Здрастуй,— мовив він.

— Здрастуй,— відповіла Джейн.

— Мене звуть Пітер Пен,— сказав він.

— Еге ж, я знаю.

— Я прилетів по свою матусю,— пояснив він,— забрати її з собою на Небувальщину.

— Знаю,— сказала Джейн.— Я чекала на тебе.

Коли Венді нерішуче повернулася до дитячої кімнати, Пітер сидів на спинці ліжка й переможно кукурікав, а Джейн, себе не чуючи із захвату, кружляла в нічній сорочечці попід стелею.

— Вона моя матуся,— пояснив Пітер.

Джейн спустилась додолу і стала поряд нього. Вона дивилася на Пітера саме так, як йому подобалось і як належало, на його думку, дивитись на нього особам жіночої статі.

— Йому так потрібна матуся!— сказала Джейн.

— Еге ж, я знаю,— сумно погодилась Венді.— Ніхто не знає цього краще за мене.

— Прощавай!— гукнув Пітер до Венді й знявся в повітря. Безсовісна Джейн полетіла слідом за ним. Вона уже й собі вважала, що так подорожувати найкраще.

Венді кинулась до вікна.

— Ні! Ні!— гукнула вона.

— Я тільки приберу в його домку і повернуся,— сказала Джейн.— Він хоче, щоб я кожної весни літала з ним прибирати.

— Якби й мені полетіти з вами!— зітхнула Венді.

— Ти ж не вмієш літати,— нагадала їй Джейн.

Звичайно, кінець кінцем Венді таки дозволила їм полетіти разом. І ось ми бачимо її востаннє: вона стоїть біля вікна, дивлячись, як вони віддаляються в небі, мов дві зірочки, і врешті зникають з очей.

Та придивіться добре до Венді. Ви бачите, як сивіє її волосся і як вона знову меншає,— адже все це сталося дуже й дуже давно. А тепер уже й Джейн — звичайна собі доросла жінка, і в неї є донька, на ім'я Маргарет. І навесні, коли настає час прибирати, Пітер прилітає по неї (звісно, якщо не забуває) і забирає її з собою на Небувальщину. Там вона розповідає йому історії про його власні пригоди, а він залюбки їх слухає. А коли й Маргарет виросте, у неї теж буде маленька донька, і тоді вже вона стане Пітерові за матусю. Отак воно й триватиме, поки діти на землі веселі, нелукаві й безжальні.